

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**SAKİN ŞEHİR UYGULAMASININ YEREL EKONOMİK
KALKINMA ÜZERİNE ETKİSİ: SEFERİHİSAR ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

HASAN ALİ CAN TABAK

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. ÖZGÜR TOPKAYA

Çanakkale - 2019

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI

**SAKİN ŞEHİR UYGULAMASININ YEREL EKONOMİK KALKINMA
ÜZERİNE ETKİSİ: SEFERİHİSAR ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

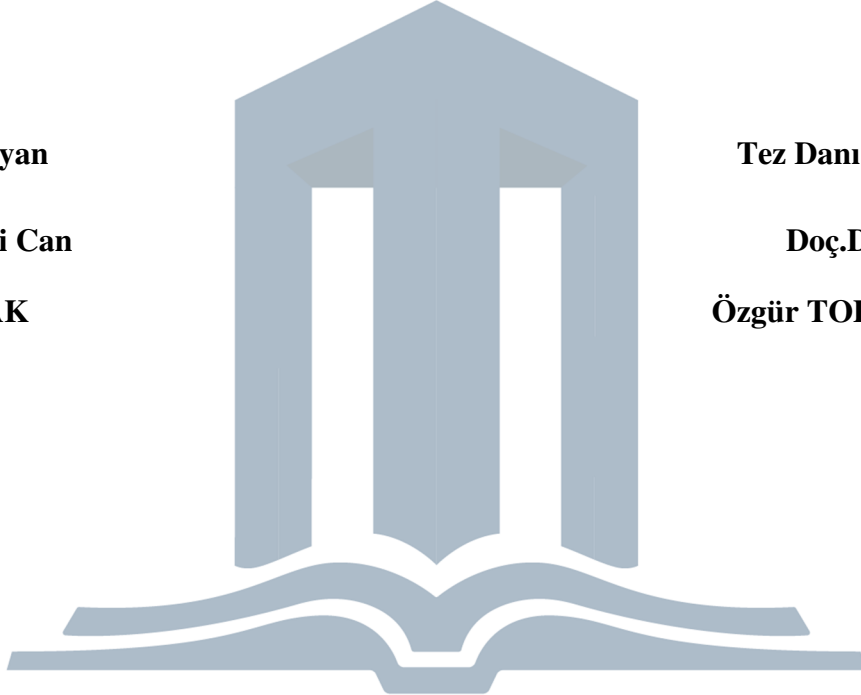
Hasan Ali Can

TABAK

Tez Danışmanı

Doç.Dr.

Özgür TOPKAYA

Çanakkale – 2019

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sakin Şehir Uygulamasının Yerel Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi; Seferihisar Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05./03./2019

Hasan Ali Can TABAK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hasan Ali Can TABAK 'a ait Sakin Şehir Uygulamasının Yerel Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi; Seferihisar Örneği adlı çalışma, jürimiz tarafından Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üyeler

İmza

Doç.Dr.Tuncay YILMAZ

Doç.Dr.Özgür
TOPKAYA (Danışman)

Dr.Öğr.Üy.Ebru
KANYILMAZ POLAT

Tez No : 102 3 8833

Tez Savunma Tarihi : 14.01.2019

ONAY

Doç. Dr. Şerif KORKMAZ

Enstitü Müdürü

06/02/2019

ÖZET

SAKİN ŞEHİR UYGULAMASININ YEREL EKONOMİK KALKINMA ÜZERİNE ETKİSİ: SEFERİHİSAR ÖRNEĞİ

İnsan, canlı olarak yeryüzüne geldiği andan itibaren diğer canlılarla birlikte yaşamaya ve yaşadığı ortama şekil vermeye çalışmıştır. Toplumsallaşma sürecinde insanoğlunun ürettiği her birikim zaman içinde çözümlenmesi zaman alan sorunlara dönüşmüş ve toplumsal iş bölümü adını verdiğimiz yaşam biçimine evrilmiştir. Günümüzde insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için var olan piyasa şartlarında kendilerine yer bulmaları gerekmektedir. Bu bağlamda insanların yaşadıkları çevrenin ekonomik hayatları açısından önemli bir yeri bulunmaktadır. Büyükşehirlerde yaşamın getirdiği zorluklar, insanların kırsal alanlara yönelme isteğini tetiklemiştir. Toplumda gerçekleşen bu hareketlenme ister istemez yerel kalkınmayı önemli kılmaktadır. Bu çalışmada yerel kalkınma kavramı ayrıntılı şekilde incelenerek yerelin kalkınmasının ne yönde gerçekleştiği, etki alanları ile kırsal alana sağlamış olduğu faydalara değinilmiştir. Devlet organları ile sürdürülebilir yerel kalkınmanın uygulanabilirliği ortaya konulmuş olup, ekonomik açıdan yerel kalkınmanın kırsal alana sağladığı ekonomik ve istihdam artırıcı yönleri de irdelenmiştir. Yerel kalkınma konulu çalışmalar örnek niteliğinde olmayıp, tamamen ihtiyaç dâhilinde ortaya çıkmıştır. Yerel kalkınma kavramı, yereldeki ekonomiyi ve toplumsal yapıyı daha işler duruma getirebilmek için, basit projelerin oluşturduğu devlet destekli bir yapı olarak yer almaktadır. Yerel kalkınmanın istihdam ve ekonomi üzerindeki etkilerine yer verilmiştir. Ayrıca çalışmada yerel kalkınmanın tarihsel aşamaları verilip, etkinliğini yitirmiş modeller ile modern kalkınma modelleri ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Devamında, modern kalkınma modelleri arasında yerini alan sakin şehir (cittaslow) modeli incelenmiş ve ülkemizdeki uygulanabilir alanlara yer verilmiştir. Çalışmanın temel amacı, yerel kalkınma modeli olan “Sakin Şehir”in, uygulanan bölge ve alanlarda istihdam ve ekonomi piyasasındaki etkisini reel olarak görmektir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Kalkınma, Emek Piyasası, Kırsal, Sürdürülebilir Kalkınma, İstihdam

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE EARTH CITY IMPLEMENTATION ON LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT: SEFERİHİSAR SAMPLE

From the moment the human being came to earth, he tried to live with other living beings and to shape the environment in which he lived. In the process of socialization, the accumulation of time by human beings has been transformed into time-consuming problems and evolved into the way of life we call social division of labor. Nowadays, people need to find a place in the existing market conditions in order to sustain their lives. In this context, people have an important place in terms of their economic lives. The difficulties of living in metropolitan cities triggered the desire of people to move towards rural areas. This mobilization in society makes local development inevitable. In this study, the concept of local development is examined in detail and the ways in which the development of the local development takes place and the benefits that it provides to the rural areas are addressed. The applicability of state-owned and sustainable local development has been put forward, and the economic and employment-enhancing aspects of local development provided to the rural area are also examined economically. Studies on local development have not been exemplary, but have emerged in full need. The concept of local development takes place as a state-supported structure formed by simple projects to make the local economy and social structure more functional. The effects of local development on employment and economy are given. In addition, the historical stages of local development are given and the models of disorganized models and modern development models are explained in detail. In the following, the cittaslow model, which has taken its place among the modern development models, has been examined and the applicable areas in our country are included. The main aim of this study is to see the effect of etk Calm City is, the local development model, on employment and economy market in real estate and regions.

Keywords: Local Development, Rural, Sustainable Development, Employment

ÖNSÖZ

Ülkemizde sakin şehir hareketine yönelik ilgi her geçen gün artmaktadır. Türkiye kendine özgü, doğal ve tarihi yapısıyla başka ülkelerden çok farklı güzel ve ilgi çekici yerlere sahiptir. Sakin şehir kendi doğası gereği yerel halkı kalkındıran ve yerele değer veren bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Sakin Şehir kavramı günümüzde sayısı gittikçe azalan ve burada hayatlarını devam ettirme çabası içerisinde olan kırsal kesim insanını bu kalkınma hareketinin içine alarak ekonomilerini geliştirmelerine dahası, üretim yapmalarına teşvik eden bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tez çalışmam süresince yardımlarını esirgemeyen ve her zaman destek olan değerli hocam Doç. Dr. Özgür TOPKAYA'ya, tez çalışmamın oluşmasında her türlü yardımı sunan Mehmet Murat DÖĞÜŞGEN'e, aynı zamanda anket çalışmamda bana yol gösteren Murat TABAK'a, anket alan çalışmam sırasında bana yardımcı olan Yasemin KARAZEYBEK'e, tez düzenlemesinde yardımcı olan İrfan YILDIZ, Sercan AVCI ve Fatma GEZER'e, yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşım Aykut ÜNVER'e ve beni yaşamım boyunca her konuda destekleyen babam Aziz TABAK'a ve annem Hatice TABAK'a sonsuz teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hasan Ali Can TABAK

Çanakkale,2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vii
TABLolar VE ŞEKİLLER	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL KALKINMA KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI VE TANIMI

1.1. Yerel Kavramı.....	4
1.2. Yerel Kalkınma.....	5
1.2.1. Yerel Kalkınmanın Tarihçesi.....	7
1.2.2. Yerel Kalkınmanın Ekonomik Boyutu.....	9
1.2.3. Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü.....	10
1.2.4. Yerel Kalkınmanın Bileşenleri.....	11
1.2.4.1. Yerel Ekonomik Kalkınma Hareketi.....	12
1.2.4.2. Kültürel Kalkınma Hareketi.....	16
1.2.4.3. Siyasi Kalkınma Hareketi.....	17
1.2.4.4. Fiziki Kalkınma Hareketi.....	17
1.2.4.5. Sosyal Kalkınma Hareketi.....	17
1.3. Sürdürülebilir Kalkınma Hareketi.....	19
1.3.1. Sürdürülebilir Kalkınma Hareketinin Amacı.....	22
1.3.2. Sürdürülebilir Kalkınma Hareketinin Gelişim Süreci.....	22
1.3.3. Sürdürülebilir Kalkınma Hareketine Yönelik Eleştiriler.....	24
1.4. Yerel Kalkınmanın Ekonomiye Etkisi.....	25
1.4.1. Yerel Kalkınmaya Etki Eden Faktörlerden: Mikro Finans.....	28
1.4.2. Yerel Kalkınmaya Etki Eden Faktörlerden: Kooperatifler.....	29
1.4.2.1. Kooperatifçilik ve Ekonomik Kalkınma İlişkisi.....	30
1.5. Yerel Kalkınmanın İstihdama Etkisi.....	31
1.5.1. Türkiye’de Genel İstihdam Verileri.....	31
1.5.2. Türkiye’de Genel İşgücüne Katılım Verileri.....	33

1.5.3. Yerel Kalkınma ve İstihdam.....	33
1.6. Yerel Kalkınma ve KOBİ'ler	35
1.6.1. KOBİ'lerin Yerel Ekonomiye Etkisi	36
1.6.2. KOBİ'ler ve İstihdam.....	37
1.7. Yerel Kalkınmada Girişimcilik.....	38

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL KALKINMA MODELLERİ

2.1. Geleneksel Yerel Kalkınma Modelleri.....	41
2.1.1. Keynesyen Büyüme Modeli.....	41
2.1.2. Neo-Klasik (Solow) Büyüme Modeli.....	43
2.1.3. Merkezi Yer Büyüme Modeli.....	44
2.2. Modern Yerel Kalkınma Modelleri.....	45
2.2.1. Endojen Yerel Kalkınma Modeli.....	46
2.2.1.1. Endojen Büyüme Modelinin Örnekleyen Uygulamalı İspatlar	49
2.2.1.1.1. Koşullu Yakınlaşma.....	49
2.2.1.1.2. Alt Yapı Yatırımları, Fiziki Sermayeye olan Yatırım ve Makine Teçhizata Ait Yatırımlar.....	50
2.2.1.1.3. Kalkınmada Beşeri Sermaye.....	50
2.2.1.1.4. Verimlilikteki Artış.....	51
2.2.2. Cazibe (Çekim) Merkezi Kalkınma Modeli.....	52
2.2.3. Bölgesel Kalkınma Ajansları Modeli.....	53
2.2.4. Sakin Şehir (Cittaslow) Kalkınma Modeli.....	57
2.3. Yerel Kalkınma Modellerinin Uygulaması.....	61
2.3.1. Endojen Yerel Kalkınma Modeli Uygulaması.....	61
2.3.1.1. Yerel Üretim Sistemleri.....	61
2.3.1.2. Şehir Sistemleri.....	63
2.3.1.3. Yenilikçi Çevre.....	64
2.3.2. Cazibe Merkezi Kalkınma Modeli Uygulaması.....	65
2.3.3. Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Uygulaması.....	68
2.3.3.1. Çukurova Kalkınma Ajansı.....	70
2.3.3.2. İzmir Kalkınma Ajansı.....	72
2.3.4. Sakin Şehir (Cittaslow) Kalkınma Uygulamaları.....	74
2.4. Sakin Şehir Seferihisar'a Genel Bakış.....	77

2.4.1. Ekonomik Yapısı.....	78
2.4.2. Tarımsal Yapısı.....	79
2.4.2.1. Mandalina.....	79
2.4.2.2. Zeytin.....	79
2.4.2.3. Şarapçılık ve Sofralık Üzüm.....	79
2.4.2.4. Enginar.....	80
2.4.2.5. Kontrollü Örtü Altı.....	80
2.4.3. Seferihisar’a Ait Sayısal Veriler.....	80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEFERİHİSAR HALKININ SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARINA BAKIŞ AÇISINI ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Tanımı.....	82
3.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	82
3.1.2. Araştırmanın Önemi.....	82
3.1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	82
3.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	83
3.1.5. Verilerin Toplanması.....	83
3.1.6. Araştırmanın Hipotezleri.....	84
3.1.7. Verilerin Analizi.....	84
4.1. Bulgular.....	86
4.1.1. Demografik Özellikler.....	86
4.1.2. Maddelerin Frekans Analizi.....	87
4.1.3. Maddelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	91
5.1. Hipotezlerin Değerlendirilmesi.....	93
5.1.1 Regresyon Analizi.....	101
6.1. Katılımcıların Yazılı Cevapları.....	103
SONUÇ VE ÖNERİLER	105
KAYNAKÇA	110
EK 1. Seferihisar Belediye Başkanıyla Yapılan Mülakat	121
EK 2. ANKET	122
ÖZGEÇMİŞ	125

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BKA	: Bölgesel Kalkınma Ajansları
CMDP	: Cazibe Merkezi Destekleme Programı
ÇKA	: Çukurova Kalkınma Ajansı
DYSY	: Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EURADA	: Avrupa Kalkınma Ajanslar Birliği
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
ICP	: Uluslararası Karşılaştırma Projesi
İKO	: İşgücüne Katılım Oranı
İZKA	: İzmir Kalkınma Ajansları
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
WCEP	: Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1	Geleneksel Yukarıdan-Aşağıya Kalkınma ile Aşağıdan-Yukarıya Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımları Arasındaki Temel Farklar	14
Tablo 2	Yerel Ekonomik Kalkınma Gelişim Süreci	14
Tablo 3	Sürdürülebilirlik Kavramının Tarihsel Açıdan Evrim Süreci....	23
Tablo 4	2013 Verilerine Göre Bazı Tarım Kooperatifleri Verileri	30
Tablo 5	Türkiye’de Kurulan Bölgesel Kalkınma Ajansları.....	54
Tablo 6	Cazibe Merkezi Destekleme Programında Yürütülen Projeler..	66
Tablo 7	Türkiye’de Faaliyette Bulunan Kalkınma Ajanslarının Mali Programları.....	69
Tablo 8	Dünya’daki Sakin Şehir Uygulamaları.....	74
Tablo 9	Eigen ve Açıklanan Varyans Değerlerinin Dağılım.....	85
Tablo 10	Maddelerin Faktör Yükleri, Gruplandırılması ve Alpha Değerlerinin Paylaşımı.....	85
Tablo 11	Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri.....	86
Tablo 12	Halkın Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı Anketi ile Maddelerin Dağılımı (N:400).....	87
Tablo 13	Bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı ilgili Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	91
Tablo 13.1	Bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı Anketinde Alt Boyutlarından Aldıkları Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	93
Tablo 14	Bireylerin Yaş Dağılımına Göre Sakin Şehir Hareketinin Ekonomik Kalkınma Algısı Alt Boyutlarında Aldıkları Puan Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	94
Tablo 15	Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısının Üzerine Karşılaştırma.....	95
Tablo 16	Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma.....	96
Tablo 17	Bireylerin Seferihisar’da İkamet Etme Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısının Üzerine Karşılaştırma.....	97

Tablo 18	Bireylerin Personel Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma.....	98
Tablo 19	Bireylerin Çalıştıkları Sektörlere Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma.....	99
Tablo 20	Bireylerin Seferihisar’da Sakin Şehir Hareketinin Bir Parçası Olan İşyerinde Çalışma Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma.....	100
Tablo 21	Katılımcıların Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerindeki Sosyal Kalkınma Algısına Etkisi Regresyon Analizi (N:400)	101
Tablo 22	Hipotezlerin Genel Görünümü.....	102
Şekil No	Şekil Adı	
Şekil 1	Yerel Kalkınmanın Bileşenleri	11
Şekil 2	Sürdürülebilir Kalkınma.....	20
Şekil 3	Sakin Şehir (Cittaslow) Logosu.....	59
Grafik No	Grafik Adı	
Grafik 1	İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı.....	32
Grafik 2	İstihdam Oranı ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı.....	32
Grafik 3	2017 Yılı Kadın-Erkek İşgücüne Katılım Oranı.....	33
Grafik 4	Devlet Tarafından Kalkınma Ajanslarına Gönderilen Pay Oranları	57
Harita No	Harita Adı	
Harita 1	Seferihisar’ın İzmir’e Göre Konumu.....	77

GİRİŞ

İnsanların kırsal kesim yaşamına ilgi, son zamanlarda gittikçe artmaktadır. Nüfus hareketi kırsal alanlarda sosyo-ekonomik yapı üzerinde bir takım değişikliklere yol açmaktadır. Kırsal alanın ihtiyaçları doğrultusunda devletin organları tarafından bölgeye ait olarak yerel ölçekte kalkınma planları ve projeleri oluşturulmaktadır.

Yerel kalkınma, yerel ölçekteki yerlerin ekonomik hayatlarında, işgücü piyasasında, fiziki ve kültürel çevrede hem kırsal hem de yüzünü kente dönük alanların gelişmesini sağladığı görülmektedir. Yerel kalkınma politikalarının yerel halka sağlamış olduğu etkinin olumlu derecede seyrettiği bilinmektedir. Son zamanlarda yerel kalkınmanın önemi giderek artmaktadır. Kentler arasındaki gelişmişlik seviyelerinin birbirinden farklı olması, yerel kalkınma politikalarının da uygulanma seyrini değiştirmektedir. Kalkınma metotları da, uygulanacak olan alanlara göre farklılık içermektedir. Kalkınmada önemli olan toplumun refahı ve kaliteli yaşam sürmesini sağlamaktır. Aynı zamanda kırsal kesimlere sürdürülebilir bir kalkınma öngörmek gerekmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, kentin şu anki ki ihtiyaçlarını karşılarken gelecekteki ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurması noktasında kent yaşamında önemli etkiye sahiptir.

Yerel kalkınmada yerel yönetimlerin çok önemli rolleri vardır. Yerelde yaşayan insanların karşılaştıkları sorunlara ilk tepki gösteren yapı yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlerin yerel kalkınmaya sağladıkları katkı azımsanmayacak derecede önemlidir. Devlet, üzerine düşen yükümlülükleri yerel yönetimler yoluyla yerine getirmektedir. Kalkınma stratejisinin altında yer alan onu tamamlayan bir takım aşamalar bulunmaktadır. Bunlar sosyal, kültürel, siyasi ve fiziki kalkınma unsurları olarak yer almaktadır. Toplum ve çevre kalkınması göz önüne alındığında bir önceki cümlede bahsi geçen aşamaların kendi kulvarlarında gelişme göstermesi en sonunda yerel kalkınmayı gerçekleştireceği bilinmektedir.

Yerel kalkınma hareketinin sosyal, kültürel, siyasi ve fiziki olmak üzere bir takım alt bileşenleri bulunmaktadır. Sosyal kalkınma hizmet yönüyle insanlara doğrudan etki etmektedir. Yerelde sosyal kalkınmayı gerçekleştirebilmek için tabanda ekonomik olarak olumlu gelişmelerin görülmesi ve bölgedeki istihdam rakamlarında artışların yaşanması gerekmektedir. Ayrıca sosyal yapının gelişmesinde önemli bir paya sahip olan kısım hizmet sektörünün yeterince aktif olmasına da bağlıdır.

Ekonomik kalkınma açısından rahat bir ortamın sağlanması, yereldeki olanakların eşit ve adil bir yaklaşımla üretim ekonomisine dönüştürülerek istihdamın bölgede yaşayanların sosyo-ekonomik hayatlarına ve ihtiyaçlarına cevap verecek bir şekilde planlanmasıyla mümkün olacaktır. Yerel aktörler bölgenin yapısına uygun ve o bölgeye özgü birçok farklılığı ortaya çıkartarak tabanda ekonomik açıdan hareketlendirme yaratmaktadır. Buna bağlı olarak da yerelde bulunan farklılıkların keşfedilmesiyle bölgeye ilgi artacak ve böylelikle yatırımcı çekme olanağı sağlanacaktır. Böyle bir durumun gerçekleşmesi de doğrudan istihdamı olumlu yönde etkileyecektir.

Kültürel kalkınma olarak bakıldığında, yerele ait bir takım ayrıcalıklı özelliklerin ortaya çıkartılması ve kazandırılan sanatsal hava ile insanların yaşadıkları yerden hoşnut olmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. Kültürel gelişmenin sağlanabilmesi için bölgenin mimarisi, folklorik özellikleri ve yerele ait özel kimliğinin özellikle ön plana çıkartılması gerekmektedir. Bu sayede bölge kültürel açıdan daha gelişmiş bir görünüme kavuşmaktadır.

Yerel halkın doğrudan yönetime katıldığı sivil toplum kuruluşları ile demokratik kuruluşların siyasal kalkınmada çok önemli yeri vardır. Yerel siyasi aktörlerin gösterdikleri çaba sonucu bölgeye kazandırılan yatırımların altında yerel siyasetin ürünü olan güçlü politikalar olduğu bilinmektedir.

Fiziki kalkınma ise, insanların yaşadığı çevreyle ilişkileri onlar açısından daha tatmin edicidir. Fiziksel kalkınmada kent altyapısının ve çevre düzenlemelerinin hepsinin bir bütün olarak yer aldığı geliştirilmesi muhtemel sistem olarak açıklanmaktadır. Fiziksel çevrenin olumlu yönde gelişmesi her açıdan bölgeye pozitif bir etki bırakacaktır.

Yerel kalkınmanın bileşenleri genel olarak aynı amaca dönük uygulamaları içermektedir. Bileşenler tamamlayıcı niteliktedir. Tüm bileşenlerin değerlendirilmesiyle daha güçlü bir yapı oluşturulabilmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma ile yerel kalkınma birbirlerini tamamlayan bir sistematik bütünlük olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerelde kalkınmanın dönersellik arz etmemesi önem taşımaktadır. Yerelde kalkınma hareketinin bugün ile geleceği de oluşturma mantığında olması sürdürülebilir kalkınmayı ortaya çıkarmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma geleceğin ihtiyaçlarını karşılamasından vazgeçmeyerek şu anki ihtiyaçları karşılayacak bir sistem olarak da açıklanabilir. Sürdürülebilir kalkınma hedefi için yerelde bir takım farklılık yaratan özellikleri çevresel faktörlerden koruyarak devamlılığın sağlanması ve

yerelin geçen zaman içerisinde kaliteli bir şekilde büyümesi hedefler içerisinde öncelikli yerini almaktadır.

Yerel kalkınmanın kırsal alanları canlandırmada öncelikli planlarından birisi kooperatifçiliktir. Kooperatiflerin amacı kar gütmek olmamakla birlikte bölge halkının üretmiş olduğu ürünleri alıcıyla aralarına aracı koymadan direkt olarak pazara sunduğu, üreticilerin bir araya gelerek kurduğu ortaklık olarak açıklanmaktadır. Bu uygulama bölgedeki üretimi ve istihdamı g birliği yaratarak canlı tutmaktadır.

İstihdam yerel bazda düşünüldüğünde yerel kalkınma ile bir bağlantısı olduğu anlaşılmaktadır. Bunun neticesi olarak yerel bazda yerel kalkınma projeleri kapsamında üretilen ürünlerin ilk aşamasından pazara sunulmasına kadar geçen zamanda yerelde yaşamını sürdüren bireyler istihdam edilmektedir. Kalkınma projelerinin daha fazla bölgeyi ve yerel alanları kapsaması durumunda yerelden ülke oranlarına kadar bütün aşamalarda istihdam seviyesi artacaktır.

İkinci bölümde ise yerel kalkınma modelleri ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Yerel kalkınma modelleri; Geleneksel ve Modern kalkınma modelleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel kalkınma modeli içerisinde Keynesyen, Neo-klasik ve Merkezi Yer Büyüme Modelleri yer alırken, Modern kalkınma modeli içerisinde Endojen (İçsel), Cazibe Merkezi, Bölgesel kalkınma ajansları ve Sakin ehir kalkınma modelleri yer almaktadır.

nc bölümde anket araştırmasının ortaya koyduğu analizler bulunmaktadır. Araştırma, Seferihisar'da yaşamını sürdüren Seferihisar halkının sakın ehir uygulamasının yerel ekonomik kalkınma üzerindeki algısını ortaya koymaktadır. Yapılan anket çalışması yüz yüze görüşme yöntemiyle Seferihisar sınırları içerisinde gerçekleştirilmiştir. Ortaya konulan sonuçlar anketin yapıldığı dönemde elde edilen veriler ışığında yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL KALKINMA KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI VE TANIMI

1.1.Yerel Kavramı

“Yerel”, sözcüğü anlam olarak daha çok karşıt olarak sunulduğu kelimeler ile tamamlayıcı nitelik taşımaktadır. Genel olarak “Küreselleşme -Yerel” ve “Ulusal-Yerel” olarak ne kadar zıt anlamlar içerse de, birbirleri ile etkileşim halinde bulundukları bilinmektedir. Tam anlamıyla yerelin incelenmesinde kavramın her dönem içerisinde kendine özgü ait olduğu yerelin başarı seviyesini yükselteceği genel olarak bilinen bir gerçek halini almaktadır (Aksakoğlu, 2007: 9-10).

Yerel incelenmek istendiğinde insanları, toplumsal yapıyı, konu olan yerelin objelerini, dış ve içyapı ilişkileri hakkında kapsayıcı ve geliştirici bilgiye sahip olunması gerekmektedir. Yerel kavramı bu tür temel yapılar üzerinden ele alındığında, yerel kalkınma politikaları üzerinde de pozitif bir etki göstermesine neden olacaktır (Aksakoğlu, 2007: 9-10).

Sözcük olarak askeri terminolojiye dayanan subsidarite, yedekte, cephe arkasında ana birliğe yardımcı olacak şekilde bekletilen yedek askerler anlamına gelen Latince “subsidium” (yardımlaşma) kökünden türemiştir. Sözcük daha sonra dini bir ağırlık alarak farklı durumlarda da kullanılmıştır. Yerellik olgusu, federal ve üniter devletler açısından istenilen bir durumdur. Özellikle vatandaşın işleri eline aldığı ve kendini merkezi bir noktada hissetmesi devletleri daha da teşvik edici bir noktaya getirmektedir. Yerellik hareketi, halkla iç içe olma, sürdürülebilirlik, yaşanabilirlik gibi kavramları da barındırmaktadır (Yıldırım, 2014).

Yerel ekonomik faaliyetlerin giderek artmasının nedenleri arasında az gelişmiş ve gelişme gösteren ülkelerin küreselleşme ile birlikte dünya piyasası ile rekabet edilebilirliklerinin giderek azalması etkili olmuştur. Geleneksel olarak uygulanan kalkınma faaliyetlerinin zamanla başarısızlığa uğramasıyla yeni bir akım olarak yükselen yerelleşme fikri hâkim olmaya başlamıştır (Karapınar, 2010: 4-6).

İnsanların yaşamları boyunca karşılaşmış oldukları kişisel ve çevresel sorunları ile karşı karşıya kalan yerel yönetimler, insana en yakın mesafede yer almaktadır. Yerel yönetimler doğa ve insan için hem ulus hem de uluslararası birçok yönetim ile iletişim halinde bulunmaktadır. Yerelin hayat tarzı farklılığı, değişen üretim ve tüketim dengesi gibi birçok etki kilit noktada anahtar görevini üstlenmektedir (Cesur, 2013: 47). Yerelde önemi giderek artan bir olgu olarak rekabet ortaya çıkmaktadır. Yerel bazlı birçok şehir kendisini yenileyemediği için ekonomik yapısında ve sosyal hayatta önemli sorunlar yaşamaktadır.

Bu duruma örnek olarak Brezilya'nın Rio de Janeiro Belediye Başkanı, şehrinde baş gösteren sıkıntılar yüzünden belediyenin iflas ettiğini duyurmuştur. Yerel yapıda gün yüzüne çıkan bu durum sonucunda, işsizlik artmış, gelirlerde düşüş, nüfus ve yatırımlarda ise gün geçtikçe azalma görülmüştür (Ceylan, 2010: 102).

1.2.Yerel Kalkınma Kavramı

Yerel kalkınma, yerelin iç dinamiklerini harekete geçiren yerli ekonomiye, kültüre, sanata ve fiziki yapıya sağladığı olumlu etkinin sürdürülebilir bir şekilde gelişimini sağlaması olarak tanımlanabilir. Yerel kalkınma kavramı genel olarak kalkınma konulu çalışmalara örnek niteliğinden çok tamamen ihtiyaç dâhilinde ortaya çıkmıştır. Yerel kalkınma kavramı yereldeki ekonomiyi ve toplumsal yapıyı daha işler duruma getirebilmek için basit projelerin oluşturduğu içeriğe sahip kavram olarak yer almaktadır. Yerel kalkınma faaliyetlerini merkezi kalkınma faaliyetlerinden ayıran en önemli özelliği ise ithal edilen projelere uygun olmamasıdır. Yerelde oluşturulacak faaliyet modellerinin modern yapı içerisinde evrensel gelişmelere uygun ve her türlü gelişime açık aynı zamanda yerelde yaşayanları ve yerel kurumların birbirleriyle rekabetini de göz önünde bulundurarak, yerele özgü bir model olarak oluşturulması gerekmektedir (Karapınar, 2010: 4-6).

Yerel kalkınmanın tanımında da yer aldığı gibi, yerelin sunmuş olduğu ayrıcalıkları yerelde bulunan söz sahipleri vasıtasıyla kullanım alanlarının genişletilerek sağlanacak katkıyı en yüksek seviyeye çıkartma amacı olarak da belirtilmektedir. Yerel kalkınma temel yapıtaşları bulunmaktadır. Bunlardan ilki yerel ekonomik kalkınmadır. Genel açıdan yerel kalkınma incelendiğinde, ekonomik açıdan daha önemli olduğu anlaşılmaktadır (Çarkçı, 2007: 45).

1980’li yılların başlarında yerel kalkınma ile ilgili ilk çalışmalar ortaya çıkmaktadır. İngiliz literatüründe yerel kalkınmayla aynı anlama gelecek ‘toplum kalkınması’, ‘aşağıdan yukarıya doğru kalkınma’ ve ‘endojen kalkınma’ gibi kavramların kullanıldığı bilinmektedir. Yerel kalkınma ile esas olarak anlatılmak istenen “ bölgenin gelişmesine etkiye bulunan bölgesel aktörlerin yeterliliğine, problemleri çözüme ulaştırma yollarına, bölgenin çıkarı uğruna farklı grupları bir araya getirebilmelerine, çevresel baskılara karşı dirayetli olma ve bu baskıları bölgenin çıkarına göre yönetebilmelerine bağlıdır” biçiminde kısaca anlatılmaktadır. Kalkınmanın temel kaynağı bölgedeki kurumların ve insanların kendileri için doğru olanın farkına varmalarında ve en önemlisi de girişimcilik bilincine sahip olmasıyla aynı zaman da yenilikçi fikirlerinde yatmaktadır (Topkaya, 2015: 647).

Yerel kalkınma, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının topluluk temelli organizasyonlarını, iş faaliyetlerini ve yerelde istihdamı artırarak aynı zamanda mevcut bulunan emek gücünü ve doğal kaynakları kullanarak yerel istihdamı artırmaya yönelik bir yapıdır. 1980’lerden sonra yerel alana yönelim ağırlık kazanmaktadır. Yerelin koşullarını iyileştirilerek daha fazla alanda girişimcilerin teşvik edilmesi hedeflenmektedir. Fakat yerele gelen girişimciler yabancı ve büyük firmaların iş kollarını değil daha geleneksel endüstrilere yönelmektedir. Sağlanan yardımlar daha çok yerel ajanslardan elde edilen sonuçlar ile hayat bulmaktadır (Rogerson, 2001: 2-3).

Her topluluğun kendine özgü kalkınma faaliyetleri bulunmaktadır. Bu durumu ortaya çıkaran faktörler toplumun içinde var olan nitelikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Koşulların değerlendirilmesi, ilgi çekmesine ve sürdürülebilir olmasına bağlı olmaktadır. Oluşturulacak kalkınma tasarıları söz konusu toplum yapısının sosyal, ekonomik ve fiziki hususiyetlerini dikkat dâhilinde bulundurarak oluşturulmaktadır. Yerel kalkınmanın sağlam gerçekleşebilmesi için toplumun iktisadi yapısı iyi incelenmeli ve ileriye yönelik fırsatlar, oluşabilecek yetersizlikler gibi olumlu ve olumsuz tarafları iyi çözümlenmelidir. Gerçekleştirilen bu tasarılar sayesinde, gerçek anlamda bir kalkınma hareketi başlatılabilmektedir (Ceylan, 2010: 77). AB ile yapılan birçok anlaşma sonucunda, kalkınma ajanslarının içeriğinde var olan yerelde kalkınma kavramındaki yerelin bölgeler arası sosyo-ekonomik gelişmişliğinden daha çok katma değer üretilebilecek yeni alanların keşfedilmesi olarak ortaya konulmaktadır (Övgün, 2007: 251).

Bölgesel olarak bakıldığında yerel kalkınmanın diğer yerleşim yerleri arasındaki gelişmişlik seviyelerini ortadan kaldırarak eşit bir kalkınma stratejisi ile kentler arasındaki sosyal, kültürel ve ekonomik olarak oluşturulan farklılıkları yok etmeyi amaçladığı görülecektir. Bu yüzden devlet yerel kalkınma planlarına önem vererek az gelişmiş olan bölgelerin büyüyüp gelişmesine öncülük etmektedir. Yerel kalkınma sağlık, çevre, altyapı, eğitim, yaşam standardının, iş olanaklarının ve gelirin geliştirilerek oluşturulan ortam olarak kabul edilmektedir. Yerel kalkınma, yerelin olumsuz olarak görülen bir takım özelliklerinin belirlenen stratejiler ile olumlu etki bırakacak duruma getirilmesidir (Gündüz, 2006:177).

1.2.1.Yerel Kalkınmanın Tarihçesi

Yerel ile ilgili ilk girişimler Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarına rastlamaktadır. Osmanlı'da ilk olarak köyleri güçlendirmek adına ardından da belediyeçilik olgusunu yerleştirme amacıyla Fransa modeli temel alınarak il özel idareleri kurulmuştur (Urhan, 2008: 86).

Türkiye'de yerel kalkınma kavramı son yıllarda üzerinde durulan bir kavram olsa da, geçmişte de uygulanmıştır. Bilhassa kendi tarihimizde yerel kalkınma faaliyetlerinin başarılı sonuçlar vermiş olduğu görülmektedir. Cumhuriyet öncesi uygulamalara bakıldığında, Osmanlı'daki vakıfların tatbik ettikleri yöntemler birer yerel kalkınma uygulaması olarak görülmektedir. Vakıflar öncülüğünde yapılan o dönemdeki çeşmeler, kervansaraylar, eğitim kurumları, sağlık kuruluşları ve halkın kullanımı için temiz su temini, yerel kalkınmanın sağlanması açısından gerçekleşen başlıca çalışmalardır (Kaya, 2005: 26).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde, genç cumhuriyetin ilk çalışmalarından birisi de 1924 yılında Köy Kanunu'nun çıkarılmasıdır. O dönemde toplam nüfus göz önüne alındığında köylerde ikamet etme oranı %80 olarak görülmektedir. Köylerin daha yaşanabilir bir hal alması ve daha çağdaş bir yapıya bürünmesi; ayrıca kırsal bölgelerde yaşayanların kalkınmaları açısından çıkarılan yasa birçok kuruluş açılmasına ve yeni hükümler ortaya koymasına neden olmuştur. Kanunla birlikte köy dernekleri açılmış, köy kararlarının burada katılımcı bir şekilde alınma zorunluluğu getirilmiştir (Kaya, 2005: 26).

1930 yılında çıkarılan ve daha sonra yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediyeler Kanunu'nun ardından, 5393 Sayılı Belediye Kanunu 2005 yılında yürürlüğe girerek, belediyelerin yerelde daha etkin hale gelmesi sağlanmıştır. Bu kanunda yerel ekonomiyi geliştirmesi açısından belediyelere önemli yetkiler verilmektedir. Bu düzenlemeler ile birlikte yerelde kalkınma girişimleri neticesinde belediyelerin daha etkin rol almasını sağlamıştır (Kaya, 2005: 26). Kalkınma çabaları 1960'lı yıllarda gelişim göstermiş, ayrıca sekizinci kalkınma planında kendine yer bulmuştur. Burada gözlenen amaç, bölgeler arasındaki gelişmişlik düzeylerinin birbirine yakınlaşmasıdır. Ancak düşünülenin aksine hayata geçirilen projeler aradaki uçurumu kapatmak yerine daha da açmıştır. Bunun nedeni olarak yerel kurumların yeteri kadar bağımsız olmaması gösterilmektedir (Berber ve Çelepçi, 2005: 151).

Türkiye'de yerel kalkınmanın yürürlüğe konulmasında iki aşama karşımıza çıkmaktadır. Bunlar planlı dönem öncesi ve planlı dönem sonrasıdır. Genel bir görüşe göre, kalkınma faaliyetleri 1960 sonrası dönemde başlamıştır. Planlı dönemden önce de bir takım kalkınma atılımlarının olduğu gözlemlenmektedir. Örnek olarak, 1932 yılında Birinci Sanayi Planı hazırlanmış ayrıca 1934-1935 yıllarında Celal Bayar eliyle bölgeler arası karşılaştırma raporları hazırlanmıştır. Fakat açık olarak kalkınma faaliyetlerine planlı dönem olarak 1960 sonrasında geçilmektedir. Çalışmaların başlangıcı olarak devlet ülkenin batı tarafında hammadde sıkıntısı çekmeyeceğinden, Batı'da sanayinin gelişmesinin önünü açmıştır (Sevinç, 2011: 44-45).

1960 yılından önce yürütülen kalkınma faaliyetlerinin yavaş ilerlemesinin nedeni olarak o dönemde toplumun sosyo-ekonomik ve siyasi durumu gösterilmektedir. 1960 yılından sonra yapılan araştırmalarda ülkenin uzun vadede sorunu olarak, bölgeler arası gelişmişlik düzeylerindeki farklılıklar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu dönemden sonra hayatın her alanında gelişmeye planlı olarak yer ayrılmıştır. Türkiye bu dönemden sonra, ülkede farklı olan yerel kalkınma bölgelerini aynı düzeyde kalkındırmak için Beş Yıllık Kalkınma Programları uygulamaya sokmuştur. İlk kalkınma programı 1963 yılında başlamıştır. Hazırlanan planlar bölgelerin farklı özelliğini ortaya çıkartmak amacıyla, ülke ekonomisine pozitif etkide bulunacağı düşünülerek bölgelere göre hazırlanmaktadır. Planların oluşturulma görevi Devlet Planlama Teşkilatı'na verilmiştir. Planlı döneme geçildiği için yatırım destekleri devlet tarafından verilmektedir. Devlet yatırımı destekleyici teşvik paketleri açıklayarak sosyal ve ekonomik olarak geri kalmış bölgelerin

gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, kalkınmada öncelikli bölgeler belirlenerek o bölgelere göre dikkat çekici politikalar uygulamaya sokulmuştur. Son dönemlerde ilgi odağı haline gelen Kalkınma Ajansları yerelleşme konusunun önemli bir basamağı haline gelmektedir (Sevinç, 2011: 44-45).

Ülkemizde yerel kalkınmayla ilgili olarak esaslı girişimler AB'ye üyelik sürecinde gerçekleşmiştir. Avrupa Birliği, kendisine üye olan devletlerin aralarındaki dengesizliği ortadan kaldırmak adına yerel hareketliliği etkisi altına alacak bir kalkınma modeli benimsemiştir. 1999 Helsinki zirvesinde AB'ye aday ülke olarak seçilen Türkiye'den, yerele önem verilmesi, yereldeki girişimcilik faaliyetlerine destek verilmesi ve yerel kaynakların aksiyon haline sokulmasıyla ekonomiyi canlandırarak daha rekabet edilebilir hale gelmesini talep etmiştir (Eryılmaz ve Tuncer, 2013: 173).

1.2.2.Yerel Kalkınmanın Ekonomik Boyutu

Ülkelerin gelişmişlik seviyelerine göre tarım sektörünün ekonomik çıktıdaki payı değişmektedir. Az gelişmiş bir ekonomide tarımın payı önemli bir yer tutmaktadır. Bu yapıdaki ülkelerde sermayenin az, nüfus artışının fazla olması ve yurt dışına göçlerin yoğun yaşanmasından dolayı refahın artırılması ile ilgili hareketler ülkenin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bu hareketlerden en önemlisi yerel kalkınmadır (Tutar ve Demiral, 2007: 67).

Yerel ekonomik kalkınma, yerel bazda bulunan kamu ve özel sektör aktörlerinin yerel kaynakları aktif hale getirerek ortak kalkınma projelerini uygulandığı bir süreç olarak yer almaktadır. Yerel kalkınma bölgelerarası göçün yavaşlamasına ve bölgelere göre sektörlerin kendilerine gelişme alanı bulmasına olanak sağlamaktadır. Kalkınma tavandan tabana değil tabandan tavana doğru gerçekleşmektedir. Ekonomik kalkınma için yerel bazda ticaret odalarından yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarından kalkınma ajanslarına ve üniversitelerden araştırma merkezlerine doğru birden fazla aktöre sorumluluk (Boekel ve Logtestijn' e göre) verilebilir. Sorumluluk verilmesinin nedeni ise yerel aktörlerin merkezi yönetime göre daha bilgi sahibi olmaları ve daha net kararlar almalarıdır. Böylece alınan kararların daha başarılı olması beklenmektedir. Kalkınmanın gerçekleşmesi bölge ekonomisi açısından da önemlidir. Genel olarak değerlendirildiğinde yerelden bölgeye, bölgeden ülkeye tümüyle ülke ekonomisinin bundan olumlu etkileneceğini göstermektedir (Örki, 2016: 15).

1.2.3.Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü

Yerel kalkınma kavramı açıklanırken değindiğimiz yerel oluşumlar içerisinde önemli bir alanı teşkil eden belediyelerin kalkınma üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Belediyelerin dört önemli etkisi vardır. Bunlar:

- **Kültürel Çoğulculuk Etkisi:** Yerelde yaşayan insanları kültürel ve dini farklılıklarını ayırt etmeden onları birleştirici, yöreyi zenginleştirici politikaları uygulamak.
- **Sosyal paylaşım ve kapsayıcılık Etkisi:** Bireylerin toplum içerisinde eşitlik, paylaşım, dayanışma gibi hoşgörü kültürüne ait olan bir takım toplumsal değerleri; toplum harcına koyarak geliştirilmesine olanak sağlamak ve bunları gerçekleştirirken de tüm kesimleri kapsayıcı davranmaktır.
- **Ekonomik Gelişme Etkisi:** Yerel halkın refahının geliştirilmesi adına doğal kaynakların mantıklı bir sıraya uygun şekilde uygulanması durumudur.
- **Siyasi Katılım Etkisi:** Vatandaşların siyaset ile demokrasi olgusuna destek vererek, katılımcı bir yapı içerisinde kendini yönetecek olan karar alma sistemine katkıda bulunmaları ve vatandaşların hakkı olan bilgilendirme görevini yerine getirmeleridir (Göymen, 2004: 5-6).

Belediyelerin vatandaşlara yönelik olarak aktiviteleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

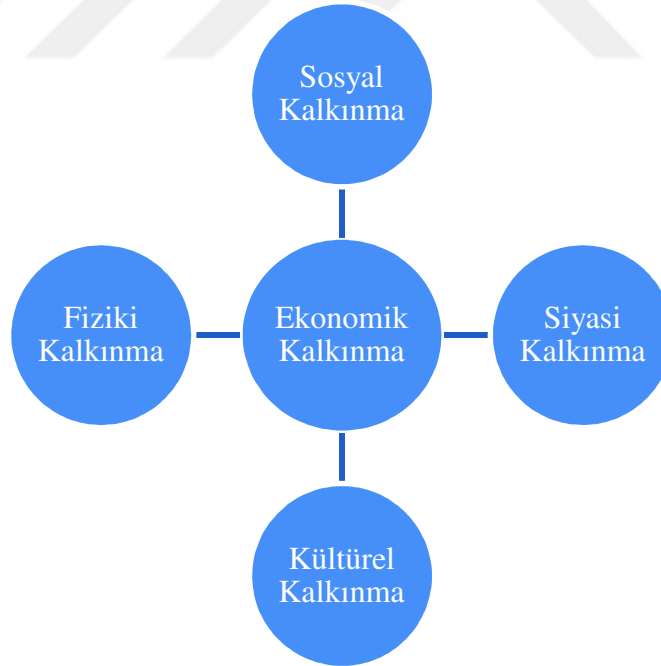
- Yerelin kalkınmasına katkıda bulunarak gerekli alt yapı çalışmalarını yapmak,
- Yereli daha alımlı hale getirerek dışarıdan yatırımcıların ilgisini çekmek,
- Yerelde hali hazırda var olan yatırımcıları farklı iş alanlarına yönlendirmek,
- Sürdürülebilir Kalkınma için gerekli alanları oluşturmak,
- Yereldeki toplumsal varlıkların zenginleştirilmesine yardım etmek,
- Yerelde sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmanın gerçekleşmesi için ortak hareket, işbirliği ve yeteneklerin teşvik edilmesi,
- Bilgi edinme ve kendilerini geliştirme açısından gerekli bir sosyal ortam koşullarının sağlanması
- Vatandaşların küreselleşmeyle birlikte dünya ile ilişkili hale getirmek, küresel dünyadaki gelişmeleri takip edilmesini sağlamak (Göymen, 2004: 6).

Belediyelerin önemli görevlerinden biri de, yerel büyüme projeleri uygulayarak refahı ve ekonomik atılımları ülkenin tüm kısımlarıyla dengeli bir şekilde tutmasıdır. Oluşturulan tüm projeler yerelin potansiyeline dayalı kalkınma stratejileri kapsamında olmalıdır. Belediyeler kendi sınırları içerisinde yapmış oldukları her türlü yatırım ile ülke ekonomisine katkıda bulunan kurumlardır. Buna nazaran Büyükşehir Belediyelerinin gerçekleştirmiş olduğu yatırımlar bölgelerdeki istihdam oranlarını da pozitif yönde etkilemektedir (Demircan, 2014: 28-29).

Yerel kalkınmayı bölgenin aktörlerinden olan belediyelerin yatırımları gerçekleştirebilmek için bölgenin sosyal, ekonomik ve kültürel bakımdan var olan değerlerini göz önüne alarak projeleri şekillendirerek uygulamaya geçilmektedir. Belediyeler ellerinde bulundurdıkları avantajlarla büyük ekonomik yatırımlar gerçekleştirebilir ve böylece istihdam oranlarını da arttırabilmektedir (Kaya, 2009: 32).

1.2.4.Yerel Kalkınmanın Bileşenleri

Şekil 1: Yerel Kalkınmanın Bileşenleri

Kaynak: (Alüftekin, 2002: 27).

Şekil 1’de yerel kalkınmayı oluşturan temel yapı taşları verilmektedir. Temel yapı taşları olarak nitelendirdiğimiz ayaklar Fiziki kalkınma, ekonomik kalkınma, kültürel

kalkınma, siyasi kalkınma, sosyal kalkınma olarak belirtilmiştir. Bu bileşenler içerisinde ana omurga olarak ekonomik kalkınma öne çıkmaktadır.

1.2.4.1.Yerel Ekonomik Kalkınma Hareketi

Yerel ekonomik kalkınmanın tarihi 70’li yılların başına kadar gitmektedir. Buna rağmen 1990’lı yılların sonlarına kadar yerel aktörlerin geliştirilmesi, iş geliştirme, iş tatmini, girişimcilik ve yerel alt yapıları da dâhil olmak üzere etkin ve yerel ekonomiyi kapsayıcı bir model ortaya konulamamıştır. Gelir dağılımındaki dengesizliklerin yaşanması, yerleşim yerleri arasındaki eşitsizliklerin artması 1990’lı yıllardan sonra uygulamada olan çıkış yollarının değişmesinde oldukça etkisi olduğu görülmektedir. Bu durum akabinde globalleşme sürecinde ekonomilerin bağdaşık ve tümleşik bir yapı göstermesi sonucu, yerel ekonomik kalkınma yaklaşımlarında farklı yorumlar ortaya çıkmaktadır (Timuçin, 2010).

Türkiye 1980’den sonra dünyaya kapılarını açması sonucu küreselleşmenin birçok etkisini bünyesinde hissetmektedir. Bu dönemden sonra, küresel dünya içerisinde yer alan Türkiye küreselleşmenin getirdiği birçok kriz ile başa çıkar hale gelmiştir. 1980’lerde dış dünya ile adaptasyonu sağlama yoluna giden Türkiye, yerel kalkınmayı küreselleşme sürecinde hiç düşünmemiştir. 2000’li yıllara gelindiğinde ise ülke olarak büyümenin ve kalkınmanın temelini oluşturan yapının yerel ekonomiyi canlandırmaktan geçtiğini farkına varmaktadır (Darıcı, 2007: 219).

Yerel Ekonomik Kalkınma(YEK) tanımında yer alan yerel kelimesinin hangi alanlar için kullanılacağı dünya bankasının yapmış olduğu gibi, yerel olarak tabir edilen yerler; “köyler, kasabalar, kırsal yönü fazla olan kentsel alanlar ve büyük kent olmayan kentsel alanlar” olarak belirlenmektedir. Nüfusunun büyük çoğunluğu kırsal bölgelerde yaşayan ülkeler, gelişmekte olan ülkelerdir (Aytekin, 2003: 16-17).

Yerel ekonomik kalkınma, bölgede bulunan özel sektör gibi toplumsal kuruluşların ve yerel yönetimlerin etkinliklerini arttırabilmeleri açısından sınırları önceden belirli olan yerel de yeni iş alanlarının açılması, var olan kaynakların doğru kullanıldığı bir ilerleyen model olarak tanımlanmaktadır. Temel açıdan bakıldığında yereldeki ekonominin değişimine yönelik faaliyetlerde bulunma amacı gütmektedir. Bu bağlamda bakıldığında yerel ekonomik kalkınmanın temel amacı yerel ekonomiyi teşvik ve çeşitli ekonomik kesimler yaratmaya olanak sağlamasıdır (Özelçi Ecerel ve Altınkaya Özmen, 2009: 49).

Yerel ekonomik kalkınma, kırsal alanların geliştirilmesi, sanayileşmeye yönelik girişimlerde bulunulması, kırsal alandaki istihdamı arttırması, yerele özgü değerlerin ortaya çıkarılması ve bölgedeki turizme yönelik desteklenmelerin bütünüdür. YEK, bütün bölgeleri kapsadığı için sosyal bir uyum içerisinde ekonomik denge oluşturmadaki etkisi yadsınmamaktadır. Tüm bu açıklamalar çerçevesinde, yerel ekonomik kalkınmanın hedefleri aşağıda sıralanmıştır (Sarıhan vd., 2012: 208):

- Yerelde keşfedilmemiş doğal kaynakların ve insan gücünü keşfederek verimli kullanmak,
- Ekonomik açıdan rekabet olgusunu yerleştirerek avantaja çevirmek,
- Yerele özgü kaynak ve ürünleri pazarlayarak yeni çıkış yolları bulmak,
- Yerel ekonomiye dış çevreden daha fazla kaynak çekmek,
- Bölgede istihdamı arttırmaya yönelik girişimlerde bulunmak ve kalıcı iş imkânları sağlamak,
- Yerel ekonomide ötekileştirilmiş gruplara destek vermek ve ekonomik kazançlarda adaleti sağlamak,
- Dış çevreden yeni yatırımlar çekmek ve verimli bir çalışma ortamı sağlamak,
- Yerelin altyapısını iyileştirmek ve vatandaşlara kaliteli bir yaşam sunmak.

Yerel ekonomik kalkınma, sınırları belli alana ait sosyo-kültürel yapı aynı zamanda ekonomik yaşam düzeyinde birbirine bağlı bir yapı halini almaktadır. Globalleşme ile üretilen yeni fikirler ile yerel ögeler ile birleştirilerek yerel kalkınmaya yol açılması ve diğer gelişmiş yerleşim yerleri ile aynı statüye gelmek amaçlanmaktadır (Kılınç, 2016: 7). Geleneksel kalkınma modellerine olan güvenin giderek azalması, yerel ekonomik kalkınma görüşünün öneminin giderek artmasına neden olmaktadır. Ekonomik kalkınmayı geliştirmek için hep aynı düzeyde strateji ve projeler sunan geleneksel aşağıdan-yukarıdan kalkınma programlarının başarıya ulaşamamasının birçok nedeni bulunmaktadır (Çetin: 2007: 156-157).

Tablo 1: Geleneksel Yukarıdan-Aşağıya Kalkınma İle Aşağıdan-Yukarıya Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımları Arasındaki Temel Farklar

Geleneksel Kalkınma	Yerel Ekonomik Kalkınma
I. Yukarıdan-aşağıya kalkınma yaklaşımında yöre ve bölgelerle ilgili kararlar merkezde alınır.	I. Kalkınma tüm alansal düzeylerde aşağıdan(yerelden) alınan inisiyatif ile gerçekleştirilir.
II. Merkezi yönetim ile idare edilir.	II. Tek merkezden yönetilmez, yönetim katmanları arasında dikey işbirliği, kamu ve özel kesim arasında yatay işbirliği söz konusudur.
III. Kalkınmada sektörel yaklaşım geçerlidir.	III. Kalkınmada alansal yaklaşım geçerlidir.
IV. Diğer ekonomik aktiviteler yaklaşım geçerlidir.	IV. Yerel ekonomik sistemin değişen ekonomik çevreye uyumunu sağlayabilmek için her bir yörenin kalkınma potansiyelinden azami istifade sağlanır.
V. Ekonomik aktiviteleri çekebilmek için finansal teşvikler uygulanır.	V. Ekonomik aktivitelerin gelişmesi için temel bazı koşullar gerçekleştirilmeye çalışılır.

Kaynak: (Çetin, 2007: 156-157).

Yukarıdaki tabloda yer alan iki kalkınma programında aralarındaki fark ortaya konulmaktadır. Geleneksel kalkınma prensiplerinde daha çok merkezi bir karar alma ön görülürken, yerel ekonomik kalkınmada ise daha çok yerel inisiyatifler ağırlıklı olarak yer almaktadır. Gelenekselde daha çok yerele fazla atıfta bulunmayan sadece havada kalan bazı girişimler gerçekleştirilmeye çalışılırken, yerel ekonomik kalkınmada yerelin kriterleri göz önünde bulundurularak girişimde bulunulmaktadır (Çetin, 2007: 156-157).

Yerel ekonomik kalkınma, 1960 yılından itibaren üç farklı evre atlatmıştır. Bu üç evrede kalkınma üzerine donanımlı insanlar başarısız ya da başarılı programlardan başlayarak farklı yorumlar ortaya koymaktadırlar (Aytekin, 2003: 16-17).

Tablo 2: Yerel Ekonomik Kalkınma Gelişim Süreci

Aşamalar	Odak Noktaları	Araçlar
Birinci Aşama (1960-1980)	-Geçici üretim yatırımları, -Dış yatırımların Özendirilmesi -Yabancı sermaye yatırımlarının özendirilmesi,	Daha çok yerel üretim yatırımlarına yönelik sübvansiyonlu krediler, -Vergi indirimleri, -Sübvansiyonlu ağır altyapı yatırımları,

	- Yüksek maliyetli altyapı yatırımları	-Pahalı endüstriyel istihdam teknikleri
İkinci Aşama (1980-1990)	-Mevcut yerel işletmelerin geliştirilmesi, -Yerel yatırımların belli sektörler dâhilinde özendirilmesi	-Bireysel üreticilere yapılan direk ödemeler, -İş geliştirme konusunda danışmanlık hizmetleri -KOBİ'lere yönelik eğitim programları -Yeni iş kuracaklara sağlanan destekler -Yüksek ve düşük maliyetli altyapı yatırımları
Üçüncü Aşama (1990-)	-Düşük maliyetli yatırımlar -Kamu ve özel ortaklıkları -Kamu yatırımlarına destek olması için özel sektörün teşvik edilmesi -Yerel alanların rekabet üstünlüğü sağlayabileceği alanları için yoğun yatırımların yapılması	-Yerel firmaların çoğalması -Rekabet edebilir yerel yatırım ortamlarının sağlanması -İşbirliği ağlarının oluşturulmasının teşviki ve desteklenmesi -İş kümelerinin geliştirilmesi için teşviklerin uygulanması -Eğitimli iş gücünün yaratılması -Yerel yatırımların kümeleme gelişimi ile desteklenmesi -Kaliteli hayat standartlarının yaratılması

Kaynakça: (Aytekin, 2003: 18).

Yukarıda yer alan Tablo 3'te yerel ekonomik kalkınmanın gelişim aşamalarına yer verilmektedir. Bu süreç odak noktaları ve kullanılan araçları olarak üç aşamaya ayrılmış olup dönemine göre irdelenmektedir. Birinci aşama ekonomik kalkınmanın doğuş yılları olarak nitelendirilir ve bu dönemde devlet vatandaşa krediler sağlayarak yatırımı özendirmeye çalışmaktadır. İkinci aşamada, devlet daha detaya inerek direk üreticiye destekte bulunması, işleri geliştirme adına danışmanlıklar kurarak mevcut işletmelerin gelişmesine ve sektörlerle yatırımın özendirilmesini hedeflemektedir. Üçüncü ve son aşamada ise eğitimli kesimin, rekabet piyasası ve yerel işletmelerin artmasıyla maliyetleri düşürmeyi, yatırımların yoğunlaşmasını amaçlanmaktadır.

1.2.4.2.Kültürel Kalkınma Hareketi

Kültür, insanların yaşamları boyunca geleneksel olarak edinmiş olduğu yaşamın bütün çevrelerini yarına taşıması olarak tanımlanmaktadır. Kültür, insan için hem yaşamsal olarak hem de toplum içerisinde konumunu belirlemek açısından ileri gelen bir nitelik olarak öne çıkmaktadır. Şehirler ile bağdaştırıldığında toplumdaki sosyal yaşantı, mimarisi, folklorik nitelikler, yöresel özellikler gibi yerelin kimliği ve aynı zamanda kültür açısından önem arz etmektedir (Albayrak, 2009: 49).

Yerleşim yerlerinin uzun ömürlü olabilmeleri için, kültürel özelliklerinin kalıcılığı ve ilgi odağı olması gerekmektedir. Kültür bir toplumun tarih sahnesi içerisinde geçtiği aşamaların toplum tarafından algılanması olarak da nitelendirilmektedir. Kültürel bir kalkınma için koruma politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yaşanan zamana uygun kültürel değişime ayak uyduracak ilkeli ve doğru stratejiler oluşturulmalıdır (Albayrak, 2009: 49).

Ülkemizde “kalkınmaya yönelik kültür politikaları” açısından oldukça fazla denemeler yaşanmıştır. Bu denemelerin bir kısmı, maalesef beklenen sonuçları verememiş, ancak sadece bir bölümü, ülkemizin çağdaşlaşmasında fazlasıyla etkili olmuştur. Örnek vermek gerekirse, 1960'lı yılların ilk başlarında, "Toplum Kalkınması" projeleri ve programları, beklenen sonuçları veremeyen ve hayal kırıklığı yaratan uğraşlardan biridir. Planlı kalkınma zamanında “kültür politikaları” açısından hayata geçirilen en önemli değişme olarak Kültür Bakanlığının kurulması gösterilmektedir. Kültür politikaları açısından son senelerin en önemli sonuç odaklı iktisadi projesi, olarak görülen proje Güneydoğu Anadolu Projesi(GAP)'tır (<https://www.kongar...>).

Güneydoğu Anadolu Projesi, ülkemizin eski Mezopotamya'yı yeniden aynı verimli özelliğine kavuşturmayı amaçlayan önemli bir “bölgesel kalkınma” projesidir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde değerlendirilme yapıldığında, bölge açısından önemli bir durum olan milliyetçiliğe dayalı GAP projesinin bölgenin hem kültürel hem de ekonomik açıdan kalkınması için büyük bir nimet olarak görülmektedir. Son yüzyılın Türkiye'sinin önde gelen projesi, üzerindeki sorumluluk nedeniyle inanılması zor kültürel ve iktisadi potansiyel nedeniyle GAP projesidir. Son yıllarda bu konuda gerçekleştirilen yatırımların ulaştığı boyut, geleceğe dönük bir nebze olsun ümit taşıyan girişimleri belirtmesi bakımından büyük anlam taşır (<https://www.kongar...>).

1.2.4.3.Siyasi Kalkınma Hareketi

Özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının mevcut bir ölçüde gelişiminin sağlanması ya da gelişiminin teşvik edilmesinin yerel yönetim liderlerinin faydalarına olduğu bilinmektedir. Bu yapı daha çok demokratik yönetimin olduğu belediye başkanlarının halkoyu ile göreve geldiği ülkelerde konuşulmaktadır. Yerel siyasi liderlerin teşvikiyle güçlü özel sektörlerin oluşması ve yerel odaklı bazı kuruluşların var olması güçlü politikaların üretilmesinde birlikte yol alacakları öngörülmektedir (Göymen, 2009: 5).

1.2.4.4. Fiziki Kalkınma Hareketi

Fiziki kalkınma hareketi, toplum hayatını yakından ilgilendiren toplumun çevresini olumlu yönde etkilemek toprak ve çevrenin dengesini göz önünde bulundurarak oluşturulan planların uygulanması olarak tanımlanmaktadır (<http://www.gap.gov.tr>) .

Yerel ekonomiyi destek için fiziksel alt yapıya yönelik yatırımların desteklenmesi gerekmektedir. Fiziksel yapıların geliştirilmesi işletmelerin daha güvenilir ve etkin faaliyetlerde bulunmalarını sağlar. Bununla birlikte üretkenlik de artmaktadır. Fiziksel yatırımlar sonucu inşaat sahalarında iş olanakları artmakta olup istihdamı da olumlu yönde etkilemektedir. Fiziksel altyapı yatırımlarının, toplum üzerindeki etkisi olumlu olacak ve böylelikle toplumun refah seviyesi de artacaktır (Kaya: 2005).

1.2.4.5.Sosyal Kalkınma Hareketi

Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilmek için, yerelin ekonomik yapısında birtakım değişimler olmalı, kaliteli işgücünün önünün açılmasına destek verilmeli, teknolojik değişimlere ayak uydurulmalı, tüm bu kalkınma hamlelerini gerçekleştirirken toplumun kültürel yapısı göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmelidir. Tüm bu değişimlerin hepsi kalkınmanın aşamaları olarak tanımlanmaktadır. Toplumun tüm kesiminde odağında insan olan, eğitim, sağlık, nüfus vb. gibi alanlarında değişim getiren aşamaları sosyal kalkınma olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2004: 28).

Sosyal kalkınma, yaşam koşullarının sosyal yönden iyileştirilmesi amacıyla yapılan, hizmet tarafı ağır basan kalkınma yöntemidir (Tolunay ve Akyol, 2006: 116-127). Sosyal kalkınmanın gerçekleşebilmesi için nitelikli işgücü yaratılmalı, ekonomide yeni

atılımlar yürürlüğe konulmalı, teknolojiadaki değişiklikleri takip etmek ayrıca kültürel faktörleri de göz önünde bulundurarak toptan sosyo-ekonomik bir değişim gerekmektedir. Toplumlarda insanı odak noktası olarak ele alan her bir gelişim sosyal bir kalkınma anlamı taşımaktadır. Artık ekonomik kalkınmanın hedefi, gelirin artması ya da mallarının çoğalması değil, insan odaklı bir kalkınma hedefleyerek, onların refah ve mutluluğunu artırma yoluna girmektedir. Toplum tarafından ihtiyaç haline gelmiş eğitim, altyapı, sağlık gibi fayda sağlayıcı etmenler örnek olarak gösterilmektedir (Erdoğan, 2004: 28).

Sosyal kalkınmanın temel amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir:

- Sosyal adalet olgusunun oluşturulması,
- Yerel kaynakları yerele uygun şekilde kullanarak, güçlü sanayi toplumuna geçişin sağlanması,
- Üretim yapısını değiştirerek verimliliğin artmasının sağlanması,
- Sosyal alanlara ve altyapıya yapılacak yardımları ihtiyaç sahibi kırsal alanlara kaydırılmasının sağlanması,
- Eğitim düzenlemesi gerçekleştirerek ülkenin ihtiyaç duyduğu insan gücü için çağdaş bir eğitim sisteminin ortaya konulması,
- Bireylerin çevreye duyarlı ve bilinç sahibi olarak yetişmelerinin sağlanması,
- Çevrede yaşayan dezavantajlı grupların haklarını savunarak, halkın bu yönde bilinçlendirilmesinin sağlanması (Pektaş, 2010: 8).

Kalkınma, toplumun ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan en sonunda sosyal kalkınma ile devam eden bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal kalkınma ile ekonomik kalkınma arasında iki farklı bağlantı bulunmaktadır. Öyle ki, toplumda gelir adil bir şekilde dağıtılıyorsa, sivil toplum kuruluşları aktif ise, ekonomik birikmişlikler insan odaklı harcanıyorsa ve tüm bu sebeplerden dolayı istihdam oranları artmakta ise ekonomik kalkınma sosyal kalkınmayı destekler nitelikte olmaktadır. Ekonomik kalkınma ve sosyal kalkınmanın birbirini etkilediği ve sosyal kalkınmanın işgücü verimliliğini arttırdığı ve bununla ekonomik büyümeyi tetiklediği bu süreç sonunda beslenme, eğitim, sağlık ve sosyal etkinliklere yapılan harcamalarla insanların kalkınmayı sağladığı vurgulanmaktadır (Alagözoğlu, 2010: 32).

Birleşmiş Milletler Sosyal Kalkınma Araştırma Enstitüsü raporunda, Türkiye’de iller bazında insani gelişmişlik düzeyleri hakkında bilgi vermektedir. Sözü edilen raporda,

bölgesel kalkınma ve cinsiyet gibi konulara da değinilmiştir. Türkiye’de 1990’lı yıllardan sonra yayımlanan ulusal kalkınma raporlarında da ekonomik kalkınma ile birlikte sosyal kalkınmanın da birlikte büyüdüğü görülmektedir (Tüylüoğlu ve Karalı, 2004: 69).

Sağlık sisteminin geliştirilmesi için eğitimin önemini kavramak gerekmektedir. Sağlık eğitimlerinin etkin bir şekilde takip edilmesi toplumsal ve bireysel sağlık açısından ertelenmemesi gereken bir husus olmaktadır. Küçükçekmece Belediyesi tarafından hazırlanan sosyal kalkınma programı, toplumun sağlık yönünden kalkınmasını amaç edinmektedir. Bu kalkınma programı toplumda bebekten yaşlıya kadar birçok kesimi kapsayacak şekilde bilgilendirici broşürler ve kitapçıklar dağıtarak sorumluluğunu yerine getirmektedir (Turgut ve Çaçaş Ceylan, 2010: 126-127).

1.3.Sürdürülebilir Kalkınma Hareketi

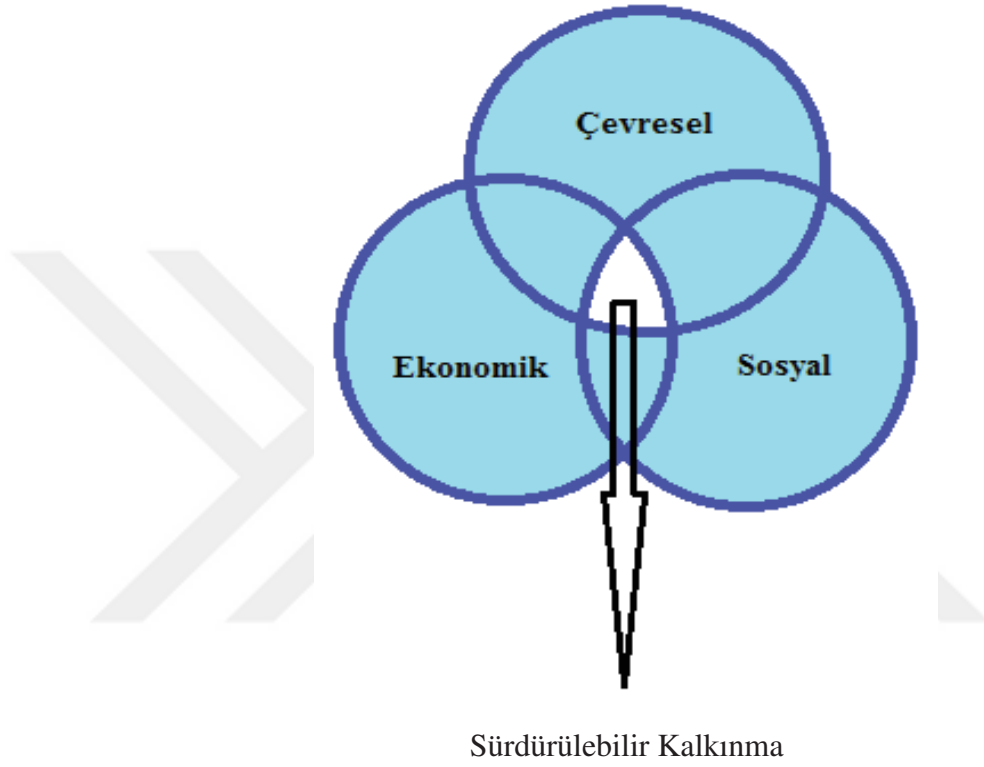
Sürdürülebilirlik, kavram olarak ilk defa İsveç’in başkenti Stockholm’de gerçekleştirilen Çevre Konferansında sözel olarak gündeme getirilmiş ve çevresel sorunlar üzerine ilgi gösterilmiştir. Stockholm’de 1972 yılında toplanılan Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferans’ında ilk kez kullanılan sürdürülebilirlik kavramı, ilk defa uluslararası camiada dile getirilmiştir. Sözü edilen konferansa 113 devlet katılmıştır. Alınan kararlar katılımcı ülkelerin politikalarına yansımıştır. Alınan önemli kararlardan birisi de sosyal ve ekonomik kalkınmayla çevre politikalarının bağlantısının sağlayan yöntemlerin geliştirilmesi olmuştur (Akpınar, 2017: 203).

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, ilk defa Norveç Başbakanının kaleme aldığı ve 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından “Ortak Geleceğimiz” adlı çalışmasında resmi olarak kullanılmıştır. Bu raporda sürdürülebilir kalkınma “Bugünün gereksinimlerini bir sonraki kuşaklarında kendi gereksinimlerini yerine getirmede karşı tarafın yararını düşünmeden karşılamak” olarak tanımlamaktadır (Turan: 2014: 31).

1972 yılında Meadows ve arkadaşlarının ortaya attıkları kavramlar 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonun yayınlamış olduğu raporda sürdürülebilir kalkınma olarak bir kavram haline getirilmiş ve daha sonra siyasal hayata ve ekonomik hayata dâhil olmasının önümü açmaktadır (Hoşkara, 2007: 13-14).

2000 tarihli Ulusal Stratejiler Raporunun sürdürülebilir kalkınma kavramına “gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını yerine getirmesi sürecinde kayıp yaşamadan bugünkü kuşağında gereksinimlerini hem ekonomik hem de sosyal açıdan karşılayan yapı” olarak yer almaktadır (Eryılmaz, 2011: 5).

Şekil 2: Sürdürülebilir Kalkınma

Kaynak: (Aksu, 2011: 6).

Yukarıdaki şeklin ortaya çıkışı, sürdürülebilir kalkınma kavramının tanımından yola çıkılarak ortaya çıkmıştır (Aksu, 2011: 6).

Gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama imkânından ödün vermeksizin, şu andaki ihtiyaçlarımızı karşılayabilecek bir model olarak sürdürülebilir kalkınma; 1990’lı yılların sonlarına doğru imzalanan uluslararası anlaşmalar ile uygulanan bir plan haline gelmektedir. Bu anlayış, ülkelerin gelişmişliklerini ortak olarak sürdürülebilir bir yapı içerisinde belirlemekten ibarettir. Bu anlayış geleceği de sahiplenerek, şu andaki beklentilerinin de karşılanarak daha rahat hayat geçirme imkânı vermektedir. Ancak bu model, çeşitli yönleriyle iyi planlanmış olmalıdır. Kötü planlanmış ya da, geçici bir şekilde planlanan modeller sadece günümüzü kurtarmakla yetinmekte ve gelecek adına fayda sağlamamaktadır (<http://www.surdurulebilir...>).

2003 yılında yayınlanan Dünya Bankası raporlarının sürdürülebilir kalkınma üzerine ağırlıklı olduğu bilinmektedir. Raporda ilk olarak, yoksulluğun nasıl giderilebileceği üzerine durulurken, yoksulluğu yaratan etmenler uzun ve hareketli bir süreç içinde ele alınmaktadır. Raporda dünya üzerinde 2,5 veya 3 milyar insanın; gelişmekte olan ülkelerde günlük 2 doların altında çalıştığı yer almaktadır. Rapora göre, ülkelerin önümüzdeki 50 yılda kalkınmalarının sürdürülebilir olması için oluşturacağı bazı stratejilerin ortaya konması gerekmektedir. Oluşturacakları stratejilerde dikkat edilmesi gereken belli başlı bazı konular bulunmaktadır. Bunlar şöyledir;

- Mutlak yoksulluk durumu ortadan kaldırılmalıdır.
- Milli gelirden alınan pay topluma adil şekilde dağıtılmalıdır.
- İnsanlar arasındaki ayrışmalar gerginlikler barışçıl yollar ile çözülmelidir.
- Şehirlerde oluşan hava kirliliğine karşı çözüm oluşturulmalıdır.
- Doğal kaynaklardan elde edilen içme suyu azlığına dikkat çekilmelidir.
- Çevresel bozuklukların örnek olarak kaliteli toprağın azalması, biyo çeşitliliğin ortadan kaybolmaya başlaması gibi nedenler, uzun dönem zarfında sürdürülebilir kalkınmaya uyum göstermemektedir (Uysal, 2003).

Sürdürülebilir kalkınma çalışmalarına bakıldığında, üç tane önemli ilerleme yöntemi ortaya çıkmaktadır. Bunlar:

- Ekonomik gelişme: Ekonomik açıdan yükselmeyi amaçlamaktadır.
- Sosyal açıdan üst bir sınıfa yükselme amacıyla herkesin fırsat eşitliği sağlayarak vatandaşların sosyal haklara eşit bir şekilde ulaşması olarak sosyal ilerlemeye olanak sağlamaktadır.
- Çevrenin korunması, gelecek kuşaklara sağlıklı ortam sağlamaktır (Eryılmaz, 2011).

1.3.1.Sürdürülebilir Kalkınma Hareketinin Amacı

Sürdürülebilir kalkınmanın daha iyi anlaşılabilmesi için amaçlarının neler olduğu bilinmesi ve anlaşılması gerekmektedir. Brundtland Raporu'nda, sürdürülebilir kalkınmanın amaçları aşağıdaki gibi belirtilmektedir;

- Hareketli büyüme sağlamak
- Kaliteli bir büyüme ortaya koymak
- Temel ihtiyaçları(enerji, sağlık, su, iş bulma) karşılamak
- Standart bir nüfus seviyesini belirlemek
- Kaynakları çoğaltmasını sağlamak ve muhafaza etmek
- Risk yönetimine önem vermek ve teknolojiyi canlandırmak
- Çevre ve ekonominin birleşimiyle doğrudan karar alma sürecine başlamak (<http://cevre.mf.duzce....>).

Sürdürülebilir kalkınmanın amaçlarına bakıldığı zaman, çevre, ekonomi ve insani açıdan değerlendirilmesi gerekmektedir. Kalkınmanın sağlanabilmesi bu amaçların gerçekleşmesi bağlı olmaktadır (<http://cevre.mf.duzce....>).

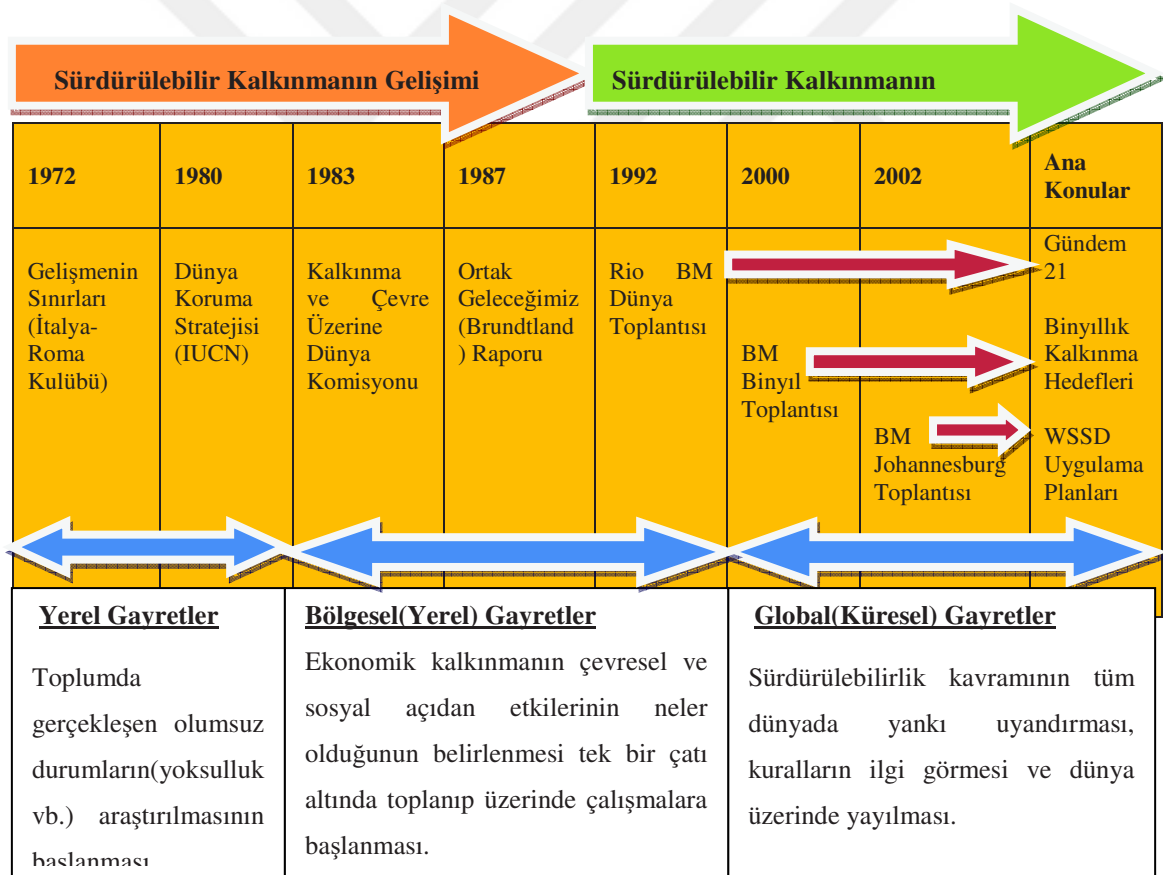
1.3.2.Sürdürülebilir Kalkınmanın Gelişim Süreci

Sürdürülebilir kalkınma kavramı 1980'li yıllardan sonra bir dizi uluslararası anlaşmalar sonucu ortaya çıkmıştır. İlk defa Meadows ve arkadaşları tarafından 1972 yılında “Büyümenin Sırları” adı ile yayınlanan raporda insanoğlunun gelecek yüzyıldaki yaşayabileceği sorunlara değinilmektedir. Aynı tarihlerde Stockholm'de toplanan Birleşmiş Milletler İnsan Çevre Konferansı'nda insan temelli çevre koşullarının düzenlenmesi, iyileştirilmesi ve korunması üzerine tartışmalar başlatılmıştır. Sürdürülebilir kalkınmanın gerekliliğini gösteren bir diğer gelişme ise, “eko-gelişme” kavramı olmaktadır. Bu kavram teknolojik gelişmeyle birlikte insanın doğaya karşı özenli davranışını destekleyen yerel kaynakların kullanımı koruyan bir gelişme olarak tanımlanmaktadır (Hoşkara, 2007: 13-14).

Brundtland raporunun sonuçları Haziran 1992’de Rio de Janeiro’da hazırlanan B.M. Çevre ve Kalkınma Konferansının sürdürülebilir kalkınma kavramının temelini oluşturmaktadır. 1992’deki Yeryüzü Zirvesi sürdürülebilir kalkınma kavramı üzerine diğer uluslar açısından da önemli beş maddelik anlaşma kabul edilmektedir. Bunlar;

- Biyolojik Çeşitlilik Konvansiyonu
- İklimsel Değişim Üzerine Çerçeve Konvansiyonu
- Gündem 21
- Ormanlar üzerine İlkeler Beyanatı
- Rio Çevre ve Kalkınma Deklarasyonu

Tablo 3: Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Açıdan Evrim Süreci

Kaynak: (Doğan, 2011: 61).

Yukarıdaki tabloda sürdürülebilir kalkınma kavramının tarihsel açıdan gelişim sürecine yer verilmiştir. Tarihsel cetvelde 1972 yılında Roma Kulübü tarafından toplum kesiminde var olan yoksulluk, açlık ve çevre sorunları gibi birçok olumsuzlukların nedenlerinin araştırılmasının başlamasıyla doğmuştur. 1980 yılında Dünya Koruma Stratejisi ortaya atılır. Daha sonra 1982 ve 1983 yıllarında Dünya Doğa Şartı belirlenir. Ardından Kalkınma ve Çevre Üzerine Dünya Komisyonu toplanmıştır. Sonraki yıllar içinde Brundtland raporu, Rio Dünya Zirvesi, Binyıl zirvesi ve 2002 yılında Johannesburg Zirvesi toplanmıştır (Doğan, 2011: 61).

Açıklanan maddelerde sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınmanın kavramsal olarak ele alan anlaşma maddesi Gündem 21'dir. Bu madde, açıklanan maddeler içerisinde üzerine dikkat çekilmesi gereken metin olmaktadır (Akgül, 2010: 137). Gündem 21, sürdürülebilir gelişmeyi yaşama adapte etmeyi, çevre ile kalkınma arasında dengeyi gerçekleştirmeyi hedefleyen eylem planıdır (Eroğlu, 2010: 45). Gündem 21'in içerisinde yer alan 28. Bölümde sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yerel yönetimlerin etkilerine yönelik açıklamalar yer almaktadır (<http://www.mfa...>)(25.12.2018). Bu bölüm yerel faaliyetleri ilgilendirdiği için yerel gündem 21 olarak geçmektedir.

Yerel Gündem 21'in temel olarak sürdürülebilir kalkınmayı tabana yayma aşamasında kullanılacak program ve projelerin uygulanmasını hedeflemektedir. Yerel Gündem 21 yönetim anlayışını yereldeki çeşitli katılımlar ve yerel aktörler ile ortaya koyarak yerel ve sürdürülebilir kalkınmanın uygulanmasını zorunlu görmektedir (Eroğlu, 2010: 45).

1.3.3.Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Temel Eleştiriler

Sürdürülebilir kalkınma değerlendirilirken ülkelerin gelişmişlik yapılarına bakılarak bir görüş ortaya konulmaktadır. Az gelişmiş, ya da gelişmiş ülkeler arasında farklı anlamlar yüklendiği belirlenmektedir. Bu yüzden sürdürülebilir kalkınmanın küresel bir kalkınma örneği olup olmadığı tartışılmaktadır. Bunun nedeni olarak kapitalist düşünce yapısının evrimine paralel olarak artan çevre problemleri ve doğal kaynakların tüketiminin artmış olması ve bunun kapitalist gelişim ile paralellik göstermesi gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasında ortaya çıkan sonuç açısından farklılık ortaya çıkarmaktadır (TMMOB, 1996: 1).

İlk açıdan değerlendirildiğinde, GSMH ve insanların gelişmişlik düzeylerinin ilerlemiş olması, bölgeler arasında eşitsizliğin artmasına, çevresel ve sosyal sorunlarının da ilerlemesine neden olmaktadır. Bu duruma çözüm getirilmediği takdirde, kalkınmadan fayda sağlanamayacak duruma gelmesi ve bölgesel ekonomide bozukluklara neden olabileceği anlayışı ortaya çıkmaktadır. Diğer açıdan değerlendirildiğinde, gelişmiş ülkelerin ekonomilerinin önemli bir ayağı sanayi sektörüdür. Sanayi sektörünün ağır koşullarının insana ve çevreye vermiş olduğu yıpratıcı etkisi kalkınma düşüncesinin önünde set şeklinde durduğunu kanıtlar durumundadır (Eryılmaz, 2011: 16).

Sürdürülebilirlik ve kalkınma arasında bir takım farklılıkların olduğu kabul görmüş bir durumdur. Bu durum çerçevesinde gelişimini tamamlayamamış ülkelerdeki çevre problemlerinin büyük çoğunluğu yoksulluktan kaynaklanmaktadır. Bu tip ülkelerde yaşanan çevre sorunları ilk önce insanları olumsuz etkilemektedir. Doğadaki kaynakların kısa dönemde tüketilmesi ve ardından ortaya çıkan çevresel sorunların tüm dünyayı etkisi altına alacağını öngörmektedir. Bu durumda az gelişmiş ülkelerin en fazla hasara uğrayacakları görülmektedir (Sezer, 2007: 769).

1.4. Yerel Kalkınmanın Ekonomiye Etkisi

Yerel ekonomiler göz önüne alındığında küçük bir kasaba üzerinde anlatılabileceği gibi dünya ekonomisi de ülkeler üzerinde anlatılmaktadır. Yerel ekonomi küçük bir birimi kapsamakta olup bölgesel ekonomi olarak da kullanılmaktadır. Büyük ekonomik kalkınmanın yapı taşı olarak yerel kalkınma gösterilmektedir (Çatalbaş, 2007: 90).

Yerel kalkınma ve ekonomik hareketlenmenin sonucu olarak yerel aktörlerin kendi aralarında ve özel sektörlerin de katılımı sağlanarak yeni iş imkanlarını ortaya çıkardıkları gözlenmektedir. Böylece bölgede ekonomik olarak hareketlendirmelerin yaşanması diğer bir sonuç olarak açıklanmaktadır. Yerel de kalkınma için öncelikle ekonominin daha aktif hale gelmesi gerekmektedir. Bunun için yerelde rekabete dayalı sektörlerin desteklenmesi, işbirliğinin önünün açılması, yerelde faaliyet gösteren firmaların desteklenmesi, yakın çevredeki yatırımların bölgeye çekilmesi, nitelikli işgücünün yaratılması, alt yapının geliştirilmesi ve yerel halkın yaşam ve eğitiminin daha kaliteli hale gelmesine önem verilmektedir (Zengin vd., 2014: 110).

Yerel kalkınma ile birlikte gelişen ekonomik ortam yeni istihdam alanları açarak kentin ekonomisine bir canlanma getirmektedir. Bununla birlikte yerel düzeyde ekonomiyi canlandırmak, iş sahaları oluşturmak, yoksulluk ile mücadele etmek ve işsizliğin önüne

geçmek için üretilen yerel politika ve projelerin yerel ve ekonomik kalkınmayı desteklediği görülmektedir. Yukarıda değinilen düşünce; yerele ait özellikleri uygun şekilde ortaya çıkarılacak, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak izlenecek yol olarak açıklanmaktadır. Yerelin yarışmacı kimliğinin üzerine fazla ağırlık vermesi ekonomik açıdan tam kalkınmayı sağlamamaktadır. Toplum açısından bakıldığı takdirde gelecek adına sanayileşme olanaklarını geliştirmeye yönelmesi gerekmektedir (Zengin vd., 2014: 110).

Yerel kalkınma ile birlikte yerleşim yerleri üzerlerindeki o eylemsizlik duygusunu atarak, kendilerine özgü özellikleriyle birlikte küreselleşen dünyada hayatta kalma savaşı vermektedirler. Başarılı bir yerel kalkınma için yerleşim yerinin kendine özgü belirleyicilerine önem verilmelidir. Bu durumun yürürlüğe geçmesinde merkez bir şehir ve etrafında çevrili üç ve dört il olarak bir araya getirilebilmektedir (Çatalbaş, 2007: 90).

Yerel ekonomilerin kalkınması için yerel aktörlerden olan kooperatifler, sendikalar ve çiftçi birlikleri ekonomik açıdan desteklenmelidir. Yerel ekonomik kalkınmanın gerçekleşebilmesi için sürdürülebilirliğe sahip ekonomik bir plan için şeffaf, geleceğe dönük ayrıntılı şekilde gelir giderlerini gösteren bir çizelge gösterilmesi gerekmektedir. İlk olarak yereldeki ekonomik varlıkların hayata döndürülmesi öncelik olmalı, yatırımcıya doğrudan teşvik ve destek verilmelidir. Yerelde üretime dönüştürülmesi daha önce yapılmamış ürünlerin üretime dahil edilmesi için farklı teşvik programları oluşturulması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin etkin olması yerelde bulunan küçük ve orta ölçekli işletmelerin üretimini bölgenin önde gelen özelliklerine yöneltmeyi amaçlamaları gerekmektedir (Zengin vd., 2014: 112).

Kendini ekonomik olarak yetersiz gören insanların işgücü üzerine bilgi ve yeteneklerinin eksik olması ekonomik olarak gelişmeden aldıkları payın yükselmesinin önündeki en önemli duvardır. Yerel yönetimlerin bu kişileri özel eğitim kursları sağlayarak istihdam koşullarına hazırlamaları gerekmektedir (Zengin vd., 2014: 112).

Ekonomik kalkınmanın gerçekleşme süreci, yereldeki aktörlerin ortaklıklarının ve rekabet edilebilir firmaların oluşturulması, yerelde var olan kaynakların akıllıca yönetilmesi, ekonominin harekete geçmesi, yeni istihdam alanlarının yaratılması gibi birçok kıstasın oluşturduğu bir süreç olarak açıklanabilmektedir. Süreç incelendiğinde süreç içerisindeki bazı noktalar başarının ana etkeni olarak gün yüzüne çıkmaktadır. Bunlar;

- Değişimi arkasında getirecek başarılı olmuş liderler,
- Kurumsal kapasitenin yerelde güçlendirilmesi,
- Yerel yönetimlerin ortaya konan yeni iş fikirlerini sahiplenmesi,
- Girişimde bulunma kapasitesinin yükseltilmesi,
- Yerel aktörler ile iş birliğinin geliştirilmesi,
- Yerel değerlerin yorumlanmasında ve korunmasında uyarıcı olma,
- Ekonomik açıdan kalkınmada aktörler arasında aynı anda iletişim sağlayarak düzen ve uyumun sağlanması (Zengin vd., 2014: 112).

Yerel olarak ekonomik kalkınmanın gerçekleşebilmesi için yerelin problemlerine çözüm yaratacak farklı modellerin oluşturulması gerekmektedir. Ekonomik kalkınmanın geleneksel modeli ihracata dayalı, istihdamın artırılmasını amaçlayan ve yerelde bulunan ekonomilerin gelişmesini temel amaç edinen bir yapı üzerine kuruludur. Ekonomik açıdan geliştirilme uğraşlarının bölgesel ve sektörel bazda birbirleriyle iletişimleri neticesinde yapısal olarak sistemin temelinde yerini almaktadır. Ekonomik açıdan gelişmeyi amaçlayan topluluklar kendi yaşam kalitelerini arttırmak amacıyla geleneksel olarak gelişmeci ve yapısal yaklaşımların tamamını birleştirme eğilimindedirler (Türko ve Kadiroğlu, 2016: 356).

Yerel ekonomi kalkınmanın Helmsig'e göre 3 gruba ayrılan farklı girişimleri bulunduğunu açıklamaktadır. İlk grupta, bölgenin ekonomik açıdan geliştirilmesine yönelik projelerin yer aldığını vurgulamak gerekmektedir. Ekonomik açıdan gelişmişlik yerelin kendine özgü özellikleriyle bir adım öne çıkma koşulu ile bölgelere uygulanabilmektedir. Burada altının çizilmesi gereken nokta, hane halkını ekonomik açıdan rahatlatmak yoksulluğun önüne geçilmesi ve geçim şartlarının olumlu yönde geliştirilmesiyle olmaktadır. İkinci grupta yer alan, kalkınma hedefli işletmelerin kendilerini geliştirmeleri ve işletmelerin hepsini bu sürece dahil etmeleri sayesinde kalkınmanın sağlanabileceğini düşünmektedirler. Bu grupta toplumun ekonomik açıdan gelişmesini değil üretilen ürünlerin pazarlarda karşılaştıkları sorunlar ile üretimde uzmanlaşma sorunlarına nasıl çözüm yolu bulunabilir anlayışı öne çıkmaktadır. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin işlerini geliştirme amaçlarına yönelik politikalar uygulanmaktadır. Üçüncü grupta yer alan, bölgenin fiziksel ve ekonomik gelişmesinin önceden tasarlanması ve bunun idare edilmesi, “yerel”in kalkınma politikası olarak ifade edilmesine olanak sağlamaktadır (Türko ve Kadiroğlu, 2016: 356).

Yerel ekonomik kalkınmanın en büyük düşüncesi bir yerin ekonomik temellerini geliştirilmesini sağlamaktır. Ekonomik temelden kast edilen yerelde üretilen ürünlerin dış ekonomilerde karşılık bulması ve ekonomik bir bedele denk gelmesi anlamında kullanılmaktadır. Bu dış ekonomi komşu şehirler de olabilir uluslararası alanı da kapsayabilmektedir. Ekonomik temel ayrıca yerelde üretilen hizmet etkinliklerini, birden fazla tarım ürünlerini ve sanayide üretilen ürünleri kapsayabilmektedir (Türko ve Kadiroğlu, 2016: 357).

1.4.1. Yerel Kalkınmaya Etki Eden Faktörlerden: Mikro Finans

Mikro finans, küçük ölçekli işletmelere ya da girişimde bulunmak isteyen fakat yeterli sermayeyi bulamayan bireylere bankacılık işlerine erişimde sıkıntı yaşayanlara sunulan hizmet olarak açıklanmaktadır. Fakat bu hizmetleri yerine getirebilmek için iki ana işlemin yapılması gerekmektedir. Bunlar;

- Küçük bazlı işletmelerin ve bireysel olarak girişimde bulunacak olanların ilişkilerine göre düzenlenen bankacılık modeli,
- Küçük ölçekli kredi ve birden farklı hizmetlere toplu şekilde müracaatta bulunmak için bir arada bulunan grup tabanlı model olarak sunulmaktadır (<http://www.tgmp...>)(10.11.2018).

Ekonomiye destek olan kesimin daha hareketli hale gelmesi yerel kalkınma için önem arz etmektedir. Bu kesimin daha işlevli hale gelebilmesi kredi imkanlarının yükseltilmesi ile ilgilidir. Bu nedenle ekonomik hayat içerisinde yer almak isteyen bireylerin ekonomik yetersizlikten dolayı kendilerini bir adım geriye çekmektedirler. Ekonomik hayatta yer almamalarının nedeni ekonomik olarak kendini yetersiz olarak görmesi sebebiyle herhangi bir faaliyette bulunmamalarıdır. Bu durumdan sonra özel sektörün, devletin ve sivil toplum örgütlerinin kredi sağlamadaki eğilimleri daha kolay olmalıdır. Böylece ülkede yerel kalkınma uygulanabilir olmaktadır. Böyle bir durumda yerelde yani kırsal alanlarda yaşayan ekonomik olarak kendini yetersiz olarak gören vatandaşlar ve bunlara öncelikli olarak kadınları alabiliriz, bu kredi olanakları ve yeni bir iş fikirleri sayesinde pasif işgücünden aktif iş gücüne geçmektedirler (Can ve Karataş, 2007: 254).

Mikro finans, düşük gelirli insanların ihtiyaçları doğrultusunda sağlanan bankacılık işlevidir. Bu kavramın tanımı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Bu hizmet temel olarak yoksullara da sağlanan hizmetin yanında orta büyüklükte 9 kişiye kadar çalışanı bulunan işletmelere de aynı hizmeti sağlamaktadır. İşletme için gerekli olacak makine teçhizat ve hammadde gibi gerekli harcamaların karşılanması amacıyla verilmektedir (Can ve Karataş, 2007: 254).

Ülkemizde mikro finans siteminden yararlanan kişi sayısı ve arz edilen hizmetler oldukça sınırlıdır. Halk Bankası ve Ziraat Bankası lkemizde mikro finansmanı sağlayan kuruluşlardır. İşleyişindeki bazı programlar gereği kadar katkı sağlayamayan hizmetler ve ürünler ortaya çıkartmıştır. Diğer pazarlara göre Türkiye’de mikro finansa sivil toplum kuruluşları bulunmamaktadır. Günümüzde sadece Diyarbakır bölgesinde mikro finans denemesi yapan birkaç kuruluş yer almaktadır (Can ve Karataş, 2007: 254).

1.4.2. Yerel Kalkınmaya Etki Eden Faktörlerden: Kooperatifçilik

Dünya üzerinde kooperatifçilik 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra ortaya çıkmaktadır. Bu alanda ilk olma özelliği taşıyan 1844 yılında 28 girişimcinin birlikte kurdukları tüketim kooperatifi niteliği taşıyan “Memleket Sandıkları” olarak yer almaktadır. Bu durum birden fazla meslek erbabıyla birlikler oluşturulmuş yasa teklifleri ile desteklenmiş fakat tam istenilen düzeyde topluma yansıtılamamıştır. Aslında genel çerçevede bakılacak olunursa Türk toplumunda ahilik ve imece usul gibi kavramlar olarak ortaklaşa bir şeyler başarmayı kapsayan yapı olarak kooperatifçiliği görebiliriz. Ülkemizde ve farklı diğer ülkelerde bu yapıların tarihi daha eskiye dayansa da Türkiye’de kooperatifçilik sistemi Cumhuriyetin kurulmasından sonra kendini geliştirme alanı bulmuş ve bu yapıya verilen önem artmıştır (rki, 2016: 14). Bu yapı ekonomik açıdan kalkınmanın önemli bir aşaması olarak görülmektedir. Kooperatifçiliğin ilk rneği 1924 yılında Aydında İncir Müstahsilleri Kredi ve Satış Kooperatifi adıyla kurulmuştur. Daha sonra ülkemizin diğer bölgelerinde yetiştirilen ürünlere göre kooperatifler kurulmuştur (rki, 2016: 15).

Yerelde ziraatçıların piyasadaki durumlarını güçlendirmek ve daha verimli üretim sağlamak kooperatifçiliğin temel amacıdır. Çünkü reticinin daha kaliteli hayat sürmesini amaçlamaktadır (rki, 2016: 15). Günümüz rakamlarına göre kooperatiflerin dünya üzerinde tahmini bir milyar civarında ortağı bulunmaktadır. Yerel kalkınma modeli olarak kooperatifçilik insanı yoksulluktan korumanın başlıca yollarından biri olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Her yöreye özgü geliştirilen modeller ile ihtiyaç sahiplerine yarar sağlamaktadır. Kooperatifçiliğin yerel kalkınmadaki önemi oldukça fazladır. Dünya genelinde tarımsal ürünlerin %50'si kooperatifçilik sayesinde piyasaya sunulmaktadır. Tarımsal kooperatifçiliğin önemli noktalarından birisi de kırsal bölgelerde bulunan kadınların işgücüne katılım oranlarını attırmasıdır. Tarıma yönelik uygulamaların tatbik aşamasında kooperatifçiliğin olması tarımda üretilecek ürünlerin güvenilirliğini de arttıracaktır. Ayrıca sigorta şirketleri aracılığı ile insanların sosyal güvencelerini korumuş olmaktadırlar (<https://koop...>).

1.4.2.1. Kooperatifçilik ve Ekonomik Kalkınma İlişkisi

Kooperatifler kişiler arasındaki ekonomik ortaklığı ortaya koymaktadır. Bu birliklerin temelinde ekonomik faaliyet durumu yatmaktadır. Kırsal alanlardaki ekonomik ilişkileri canlandırmak için kooperatiflerin temeli atılmıştır. Kooperatiflerin küreselleşmeye karşı önlem almaları gerekmektedir. Eğer önlem almazlarsa varlıklarının ortadan kalkması ya da küçülme yolunu seçmesi durumunda kalmaktadırlar. Kooperatifçiliğin temel amacı kalkınmayı sağlamak ise, kooperatif üyelerinin ekonomik olarak hayatlarının devam ettirmelerin dışında gelecek adına yatırım yapmalarını, dışarıya ihraç edilen mallarda paylarını almalarını ve iç piyasadaki ehil oldukları oranın yükseltilmesini sağlamak olmaktadır. Devlet kooperatiflere doğrudan destek vermemektedir bu desteklememeyi teşvik paketleri ve eğitim uygulamaları gibi yöntemlerle yerine getirmektedir. Günümüzde var olan serbest piyasa ekonomisi koşullarında kooperatiflere sağlanan desteklerin sonucu diğer ticari kuruluşların bu durumdan olumsuz etkilenmemesi konusunda özen gösterilmektedir (Örki, 2016: 16).

Tablo 4: 2013 verilerine göre Bazı Tarım Kooperatifleri Verileri

Veri/Birlik	Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı	Seçilmiş Ürünler	Bölgedeki Üretimin Payı
Trakyabirlik	48	44.780	Ayçiçeği	%64,4
Marmarabirlik	8	29.414	Zeytin	%21,9
Karadenizbirlik	19	37.319	Ayçiçeği	%55,3
Çukobirlik	34	34.857	Soya	%40
Antbirlik	6	5.634	Pamuk	%72,3

Kaynak: (Örki, 2016: 17)

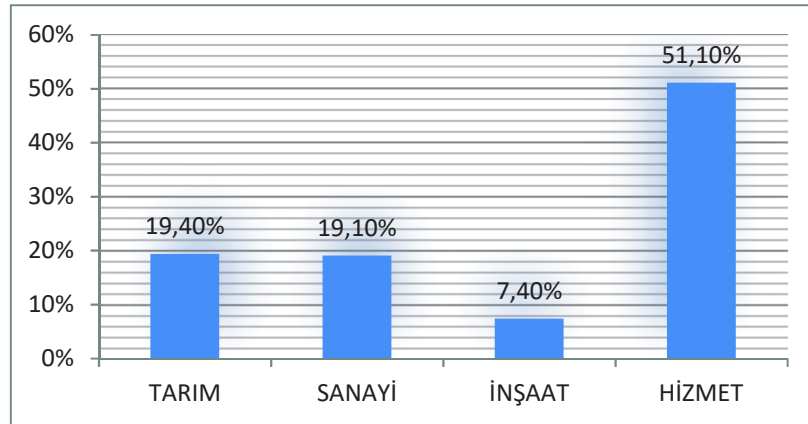
Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kendi bünyesinde kooperatiflerin sosyal ve ekonomik işlevleriyle; istihdam, gelir dağılımındaki eşitlik ve çalışılabilir iş koşullarına sağladığı faydalara yönelmektedir. ILO'nun 2002 yılında 90'ıncı, toplantısında üye ülkelerde kooperatiflerin teşvik edilmesi kararlaştırılmıştır. ILO genel kurulunda alınan bu karar ile; işçi gereksinimi olan yeni çalışma alanları oluşturma, yerel kaynakları aktif hale getirme, bölgede geleceğe dönük yeni alanlar oluşturma, kooperatifçiliği yerel ekonomiye kazandırması kararın önemli ortaya çıkarmaktadır. Kararların sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmanın anahtarı konumunda olduğunu ortaya koyulmuştur. Yeni oluşacak fırsatlar ve sorunlara karşı insanların bununla birlikte küreselleşmenin olumlu ve olumsuz sonuçlarına karşı daha güçlü durup kurul kararı el birliği onaylamaktadır. Ayrıca güçlü bir topluluk oluşturulması için güçlü özel şirket kuruluşlarının ve güçlü bir kamusal kuruluşlarının yanında kooperatiflerinde güçlü şekilde var olması gerekliliğe değinilmektedir (T.C. Gümrük...2012: 20).

1.5. Yerel Kalkınmanın İstihdama Etkisi

1.5.1. Türkiye’de Genel İstihdam Verileri

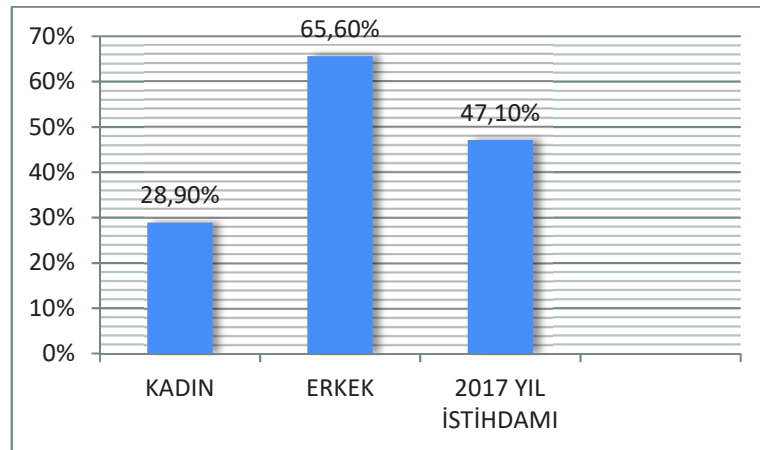
Türkiye’de işgücünün kapasitesi ile birlikte nüfus ve nüfusa ait yapısal bilgiler her yıl bir önceki yıldan daha fazla büyüyerek artmaktadır. Devamlı artmakta olan nüfus 2006 yılında 72.7 ve son olarak 2017 yılında ise 80.8 milyona gelmiştir. Bu durum ile birlikte Türkiye’de çalışma çağındaki nüfusta giderek arttığı gözükmemektedir. Türkiye’de 2000 yılında çalışma çağındaki nüfus 46.2 milyon iken 2006 yılında ise 51.7 milyona ve 2017 yılında 54.8 milyona yükseldiği görülmektedir (Şahin, 2007: 555).

Türkiye’de istihdamın yapısı irdelenecek olursa, ilk önce istihdamın sektörlere göre dağılımına bakılmaktadır. Herhangi bir ülkenin gelişmişlik seviyesini aynı zamanda ekonomik altyapısını gösteren en önemli ölçüt istihdamın sektörler üzerinde dağılımıdır (Şentürk, 2015: 128). Sosyo ekonomik gelişmesini tamamlamış ülkelerde sanayi sektörünün oranı oldukça yüksek iken tarımın payı düşük seviyededir. Gelişmesini devam ettiren ülkelerde tarım sektörünün giderek azaldığı, sanayi sektörünün de aynı hızla arttığı olası bir durum olarak karşımıza çıkabilir (Özpınar vd., 2011: 138).

Grafik 1: İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı (Türkiye, 2017)

Kaynak: (TÜİK: 2017).

Grafik 1 de gösterildiği gibi, 2017 yılında istihdamın sektörlere göre dağılımı verilmektedir. Geçen yıl içerisinde istihdamın yarısı hizmetler sektöründe değerlendirilirken diğer kalanı ise tarım, sanayi ve inşaat sektörlerine dağılmıştır. Tarım ve sanayi sektörlerinin istihdam payları birbirlerine yakın olarak görülmekte olup inşaat sektörü son sırada yer aldığı belirtilmektedir.

Grafik 2: İstihdam Oranı ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (Türkiye, 2017)

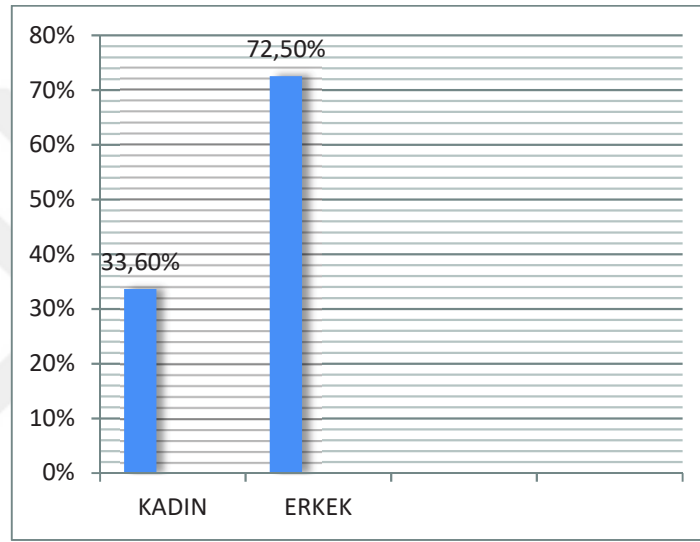
Kaynak: (TÜİK:2017)

Yukarıda yer alan değerler istihdam oranında bir önceki yıla göre 0,8’lik bir artış meydana gelerek %47,1’lik bir oranda seyretmektedir. Cinsiyet verilerine bakıldığında takdirde erkeklerin istihdam edilme oranları toplam istihdamın yarısından fazlası olarak görülmektedir. Kadın istihdamı ise, istidam oranı düşük seviyede görülse de geçen yıla oranla artış göstermektedir (TÜİK: 2017).

1.5.2. Türkiye’de Genel İşgücüne Katılım Verileri

İşgücüne katılım oranı, istihdamda yer alanlarla işsizlerin oluşturduğu işgücünün aktif nüfusa oranı olarak tanımlanmaktadır. Bu oran yüksek seyrettiğinde: Çalışma çağındaki olan erkek ile kadınların çalışmaya istekli oldukları ve işgücü piyasasına dahil olabilecekleri anlamı taşımaktadır. İşgücüne katılım oranının yüksek olması o ülkede insan kaynağının verimli kullanılıp kullanılmadığını da ortaya koymaktadır (Yenilmez ve Kılıç, 2018: 56).

Grafik 3: Kadın- Erkek İşgücüne Katılım Oranları (Türkiye, 2017)

Kaynak: (TÜİK: 2017)

TÜİK’in yayınladığı son raporlarda 2017 yılında işgücüne katılım oranı bir önceki yıla göre 0,8 artarak %52,8 olarak açıklanmıştır. Bu oran kadınlarda %1,1 artarak %33,6 oranına yükselmiş, erkeklerde ise %0,5’lik bir artış yakalayarak %72,5 seviyelerine ulaşmaktadır.

1.5.3. Yerel Kalkınma ve İstihdam

Yerel kalkınma ve istihdamın arasındaki ilişki tamamlayıcı nitelikte bir ilişkidir. İstihdam daha çok yerel kalkınmada üretilen ürünlerin oluşumu yani işgücü aşamasında yer alır ancak en önemli etkisine sosyal hayat açısından bakılmalıdır. Yerel kalkınma bireylerin çalışarak refah düzeylerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. İstihdam içerisinde yer bulamayan kişilerin yaşadıkları durum nedeniyle olumsuz etkilendikleri görülmektedir. İstihdamda yer bulamayanların oranında artma aşamasına gelindiğinde

yerel kalkınmanın hedeflediği toplum yapısına ulaşılması mümkün olarak görülmemektedir (Topkaya, 2015: 650).

İstihdam, bir toplumun istekli bir şekilde ekonomik kazanç elde etmek amacıyla çalışması ya da çalıştırılmasına verilen ad olarak tanımlanmaktadır. Yerel üretimin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan katkıları yadsınamayacak derecede önemlidir. Üretimin gerçekleşmesine koşul olarak istihdam da artacağından bölgenin sosyo ekonomik yapısı da bundan olumlu etkilenecektir. İstihdamın olumlu etkisi olarak da toplumsal açıdan kalkınmayı sağlamaktadır (Rençber vd. , 2010).

İstihdam ile yerel kalkınma kavramlarının birbirleriyle olan ilişkilerini “Çarpan Etkisi ve Sektörler Arasındaki İlişki Teorisi” ile Moretti ortaya koymaktadır. Teorideki çarpan etkisini bölgedeki herhangi bir sektörün sadece kendi bünyesinde yapmış olduğu istihdam artışı ile diğer sektörleri de istihdam artışında tetikleme etkisiyle açıklamaktadır. Ürün ve hizmetlerde yaşanacak artışın tüketiciye sunulacak malların arzından genleşme sağladığı düşünülmektedir. Örnek olarak bir bölgede meyve suyu üreten bir firmanın kurulması orada bir iş potansiyeli yaratacaktır bu durum o bölgedeki giyim, yiyecek ve kişisel bakım sektörlerini de doğrudan etkileyecektir. Teorinin temel hedefi yerel kalkınmanın yeni bir işletmenin kurulmasını teşvik etmesiyle birlikte yeni işletmelerin açılmasına olanak sağlamaktır (Topkaya, 2015: 650).

İstihdam olanakları sunma yerelde iki aşamada gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki direkt yatırım sahibi olan kişiler, dışarıda serbest dolaşan yatırımcılar ile tüzel kişiliklerin bölgeye çekilmesidir. Bu durum yatırımcıların ikna edilmesi dolayısıyla zaman gerektiren bir aşamadır. Ancak yaşanan küresel krizler sonucu yatırıma yönelen işletme sayısında da ciddi derecede azalma görülmektedir. İkinci durum ise istihdam oranlarındaki azalmalar sonucunda bölgesel kalkınma ajanslarının bireyleri girişimciliğe yönlendirici desteklemelerde bulunmalarıdır. Yeni iş kurmadaki desteklemeler gündemde tazeliğini korumaktadır. Kurulan yeni işletmeler bölgede istihdam yaratarak bir rahatlama sağlasa da uzun vadede istihdamda görülen azalmaları engellemekte başarı sağlayıp sağlamadıkları bilinmemektedir (Topkaya, 2015: 650).

Kentlerdeki istihdam probleminin çözümü için yereldeki yani kırsaldaki ekonomileri yeniden yorumlamak gerekmektedir. Bu yorumlama yapılırken dikkat edilmesi gereken önemli noktalar bulunmaktadır. Bunlar verimli şekilde istihdam yaratmak, kaliteli yaşam sağlamak ve insan onuruna yakışır şekilde yeniden bölgenin

sosyo-ekonomik yapısına uygun yerel dokunun kurulması gerekmektedir. Bu durum gerçekleşirse birey ekonomik açıdan rahatlayacak ve toplumla kaynaşma sağlayacaktır. Yerel kalkınma için istihdamın artırılması tek hedef olmaktadır (Topkaya, 2015: 651).

İstihdam oranlarındaki artışın yüksek olması ekonomik kalkınma ve büyüme girişimlerinden sonra ortaya çıkmaktadır. Klasik kalkınma model'inde yer alan sermaye stoklarının artması nedeniyle işgücü ihtiyacının ortaya çıkacağı ve buna bağlı olarak da istihdamın artacağı bilinmektedir. Buna bağlı olarak çalışan ücretlerindeki artış bölgede nüfus artışına neden olacak ve akabinde bölgedeki ekonomik kalkınmanın gerçekleşeceğini varsayılmaktadır (Akıncı ve Yılmaz, 2013: 26).

Bölgesel açıdan istihdamda gerçekleşen artışların ortaya çıkaracağı etkileri iki bölümde incelemek gerekmektedir. İlk etki, devlet tarafından sağlanan yardımlar ile özel sektördeki ürün taleplerinin dengede tutulması ve iş bulamayan kesimin ekonomisinin yükselmesini olanak sağlamaktır. Gelirin yükselmesiyle birlikte, tüketimde gerçekleşen artış, doğal olarak üretim biçimlerinin çeşitlenmesine ve istihdam seviyesinin artmasına neden olacaktır. Tüm bunların doğal sonucu olarak da toplumun refah seviyesinin yükseldiği görülecektir. İkinci olarak da, ortaya konan projelerle yeni iş alanlarının yaratılmasının piyasa koşullarında gerçekleşen iletişimlerle çevre bölgelere yayılarak bölgenin kalkınması açısından olumlu etki yaratmaktadır (Akıncı ve Yılmaz, 2013: 28).

1.6. Yerel Kalkınma ve KOBİ'ler

Sektöründe büyümüş firmaların yapamadığını gerçekleştirmeye çalışan KOBİ'ler, bölgeler arasındaki farklılığı ortadan kaldırmaya yardımcı olan bir yapı olarak yerini almaktadır. KOBİ'ler esnek bir yapıya sahiptirler bu esneklik sayesinde yaşanan ekonomik krizlere karşı durma, dayanışma ve yardımlaşma davranışları geliştirerek toplumsal bir görevi yerine getirmektedirler. Toplulukların sosyolojik ve ekonomik açıdan gelişmesi açısından orada mevcut girişimcilik ruhunun canlı olması doğrudan etki yaratmaktadır. Bu bakımdan girişimcilerin sadece kendi işletmeleri için değil ülke ekonomisi açısından önemli bir durumdur (Kanberoğlu, 2008: 133).

Sektör ve ülkelere göre değişiklik gösterse de küçük ve orta boy işletmelerin var olması bölge ve ülke ekonomileri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu tip işletmeler yerelde ekonomik kalkınmayı sağlayabilmek için verimlilik artışını, yenilikçi düşünmeyi ve yeni istihdam alanları oluşturarak kalkınmayı gerçekleştirmektedir. Devletlerin son

zamanlarda ekonomi politikalarında KOBİ'lere önemli destekler sağladıkları bilinmektedir (Kanberoğlu, 2008: 134).

Küçük ve orta boy işletmelerin yerel kalkınmaya etkileri aşağıda yer verilmiştir;

- Eşit fırsat etkisi,
- Toplumsal etki,
- Harici kar etkisi,
- Esnek, etkin ve yenilikçi olma,
- Yeni iş sahaları oluşturma,
- İstihdamı arttırmayı hedefleme,
- Ekonomiye canlanma getirme (Kanberoğlu, 2008: 134).

1.6.1. KOBİ'lerin Yerel Ekonomiye Etkisi

KOBİ'lerin küreselleşmenin sonucu olarak ortaya çıkan rekabet ortamı ile yerel ekonomilerin korunmasında ve gelişmesinde önemli rol üstlendikleri görülmektedir. KOBİ'ler Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için yeni istihdam alanlarının oluşturulması, işsizliğin azaltılması, piyasada oluşan değişmelere uygun pozisyonlar alma gibi özellikler taşımaktadır. Bunların dışında güçlü bir orta sınıf yaratma ve yerellik özellikleriyle sosyal açıdan da KOBİ'lerin önemli örgütsel kuruluşlar olduğu görülmektedir (Özbek, 2008: 49).

KOBİ'lerin yerel kalkınmaya olan etkileri incelendiğinde en önemli etkisinin ekonomiyi canlandırması olduğu görülmektedir. Bu canlandırmaları sürdürülebilir üretim biçimlerine dönüştürüldüğünde yeni iş alanları ve yeni sektörlerin açılmasına olanak sağlamada etkin rol oynamaktadırlar (Kanberoğlu, 2008: 135).

KOBİ'lerin üretimdeki ağırlığı, ekonominin gelişeceğini ve yenileneceğini toplumsal refah ve zenginliğin artacağını ön görmektedir. KOBİ'lerin önce gelen işlevleri arasında, fertlerin katkı sağlayarak oluşturduğu rekabet ortamı ve bu durumun ekonomiye getirdiği hareketlenme de sayılmaktadır (Kanberoğlu, 2008: 135).

KOBİ'ler, ekonomik ve sosyal yönleri olan ekonomik birimlerdir. Küreselleşme sürecinde iki yönüyle dikkat çekmektedir. KOBİ'lerin dikkat çekici yönlerinin başında krizlere olan dayanıklılığı gelmektedir. Genel olarak bakıldığında KOBİ'lerin ekonomik bunalımlardan etkilenmediği görülmektedir. Kriz gerçekleştiğinde bir çok büyük işletmeler varlıklarını sürdüremezken, KOBİ'ler varlıklarını sürdürmekte ayrıca büyük

işletmelerin boşalttığı sektörlerde de hem istihdam hem de üretim sağlamaktadırlar (Özdemir vd, 2007: 175).

Son zamanlarda KOBİ'ler ekonomiyi hareketlendirecek, canlılık ve gelişme özelliğine sahip yeni işletmelerin kurulmasına yönelik politika izlemektedir. Ülkemizdeki KOBİ'lerin dünya ile iletişimini sağlamaya yönelik daha geliştirici politikalar'ın üretilmesi sağlanmalıdır. KOBİ'lerin ekonomik hareketlenmelerini bölgesel olduğu gibi ulusal açıdan da yorumlamak gerekmektedir. KOBİ'lerle elde edilen yereldeki sosyal ve ekonomik çıkarlar hem yerel hem de ulusal olarak düşünülmektedir (Kanberoğlu, 2008: 136).

1.6.2. KOBİ'ler ve İstihdam

KOBİ'lerin yerel kalkınma üzerindeki en önemli etkilerinden birisi iş olanakları oluşturma ve istihdam sağlamalarıdır. KOBİ'ler 1970'li yıllardaki ekonomik kriz sonucu büyük firmaların ticari hayata veda etmesiyle sonuçlanan süreçte esnek yapıları sayesinde küçük işletmeler oluşturup krizin yıkıcı etkisini azaltarak işsizliğe çare olmuşlardır. KOBİ'lerin istihdam yaratmada hem dolaylı hem de doğrudan etkisi bulunmaktadır. Bazı ülkelerde yeni işletmelerin oluşturulmasında istihdam çekme özelliği yavaş ilerlemektedir. Bu durum ülkenin bulunduğu çevreye, ekonomik yapısına ve şirketlerin gelişmişliklerine, istihdam edilebilirliklerine göre değişmektedir. Örneğin bir ülkenin ekonomisi büyüdükçe işletmeler daha çok büyüme alanı bulacaktır. Böylece istihdamda artış gözlenecektir. Burada KOBİ'lerin gelişmesi GSYİH'daki payın artması ile paralel olarak artış gösterecektir (Kanberoğlu, 2008: 137).

KOBİ'ler, işletme sayısı, ortaya koydukları katma değer, sanayideki önemleri ve istihdamda gerçekleştirdikleri pozitif etkiyle Türk ekonomisinin en önemli yapı taşı oluşturmaktadır. KOBİ'lerin devlet tarafından desteklenmeleri için 9.Kalkınma Planının içerisinde KOBİ'leri kapsayan strateji ve eylem planı yer almaktadır (Özbek, 2008: 53).

KOBİ'lere yönelik Eylem Planındaki alanlar;

- İş Ortamının yenilenmesi,
- İşletmenin geliştirilmesi,
- Geliştirilebilir girişimciliğin desteklenmesi,
- KOBİ'lerin küresel pazarlara ulaşması (Özbek, 2008: 53).

KOBİ'lerin istihdam yaratmadaki etkilerini aşağıdaki değerlendirmelere bakarak anlamak mümkündür. KOBİ'lerin bu etkilerini öğrenmek için ülkelerin toplam istihdamdaki paylarına bakmak önemlidir. AB ülkelerinde KOBİ'lerin toplam istihdamdaki payı %70 olarak belirtilmiştir. ABD'de ise bu oran %50,4 tür. İtalya'da %56, İngiltere'de %36, Japonya'da %80, Güney Kore'de %61,9 ve Almanya'da %64 olarak belirtilmiştir. Ülkemizde KOBİ'lerin istihdamdaki payı aşağı yukarı %61 olarak belirtilmektedir. Bu oranın temel olarak anlatmak istediği toplam istihdamın %60'ının KOBİ'ler tarafından sağlandığıdır. Girişimcilik düzeyi bir çevrede işletmelerin istihdamını etkileyecek niteliklidir. Girişimcilik bilgisi yüksek olan çevrelerde istihdam edilebilirlik düzeyi de o derecede yüksektir (Kanberoğlu, 2008: 138).

KOBİ'ler Avrupa Birliği'nde istihdam sağlama konusunda önemli bir yere sahiptir. İstihdam sağlamada bir takım genel özellikler mevcuttur. Bunlar;

- Hizmet sektörüne önemi oldukça fazladır,
- İşletme ne kadar büyük ise o kadar düşük ücret olanağını doğurmaktadır,
- Devamlılık azdır,
- Kısmi zamanlı çalışanların büyük çoğunluğunda Kadınlar bulunmaktadır,
- Kısmi çalışma Avrupa da yaygın bir sistemdir.

KOBİ'ler ülkemizde olduğu gibi birçok Avrupa ülkesinde de ekonomileri oluşturan temel yapı taşları konumundadır. Türkiye ekonomisi açısından bölgeler arası dengesizliği ortadan kaldırmayı hedeflemeleri, gelir dağılımı sorununu ortadan kaldırmayı hedeflemesi, istihdam çevreleri oluşturma, vasıflı işçi yetiştirme ve rekabetçi bir piyasa ortaya koymasıyla ülkemiz adına önemli bir yere sahiptir (Kanberoğlu, 2008: 138).

1.7. Yerel Kalkınmada Girişimcilik

Girişimci, değişen piyasa koşullarında önceden hesaplanmış riskleri göze alıp karlı fırsatlar yakalayan ve yenilikler ortaya koyan kimse olarak tanımlanmaktadır (İpek ve Öksüz, 2016: 125). Girişimcilik, girişimci kimsenin kendi işini yürütme sürecidir. Girişimciler bulundukları pazarın ihtiyaçlarını karşılamak için ürün ve hizmet sağlamaktadır. Önceki cümleden de anlaşılacağı üzere girişimcilik, toplumda ekonomik fayda oluşturma yanında toplumsal fayda üretmeyi de üstlenmektedir. Aynı zamanda girişimciliğin kentsel gelişim üzerinde de etkisi bulunmaktadır. Bunun neticesi olarak girişimler birer yerel kalkınma makinesi gibi hareket etmektedirler. Bir bölgede girişimler

ne kadar çok hareketli olursa bu durum çevresindeki diğer grupları da etkilemektedir (İpek ve Öksüz, 2016: 126).

Toplumsal olarak girişimciler, insanlar karşısında etkileyici ve toplumun önde gelen lider insanları olarak görülmektedirler. Yaşadıkları çevre girişimciliği doğuran yapı olarak açıklanabilir. Son zamanlarda riskleri göze alabilen ve bu risklerle hayata devam edebilme yeteneğine sahip olan iş insanları başarılı olup girişimci vasfına erişebilmektedirler. Girişimcilikte cinsiyet boyutu önemli yer teşkil etmektedir. Girişimci kadınlar şöyle tanımlanabilir;

- Kendine özgü bir şekilde evinde veya dışarıda işyeri kuran,
- Kurulan bu işyerinin sahibi veya ortağı olarak yalnız çalışan yada istihdam ettiğini diğer kişiler ile çalışan,
- Ürettiği ürünlerin pazarlanmasını, satışını ve dağıtımını gerçekleştiren,
- Yaptığı iş ile ilgili planlamalar yaparak, işyeri hakkında kararlar veren,

Kurduğu işten elde ettiğini ekonomik kazancın ne gibi yerlerde kullanılacağına yönelik kararlar alan son söz olarak kendisi olan kadın olarak tanımlanmaktadır (Can ve Karataş, 2007: 252).

Girişimcilik üzerine gerçekleştirilen çalışmaların bölgede yeni işyerlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yeni işyerlerinin kurulmasının etkisi yerel ekonomik kalkınma üzerinde görülmektedir. Bu etkiler şöyledir;

- İstihdam ile Gelirde Büyüme,
- Vergi Gelirlerinde Artış,
- Hizmet Koşullarının Gelişmesi ile Bölgesel Gelirlere Sahip olma,
- Motivasyon ile Canlandırma Etkisi,
- İlgi Çekici Yerleşim Yeri Olması,
- Sosyal Hayata Etkisi (Pektaş, 2014: 472-473).

Türkiye'nin her yönden kalkınmasının gerçekleşebilmesi için ekonomik açıdan değer üreten kadın girişimciliğinin de özendirilerek desteklenmesi gerekmektedir. Kadın girişimcilerin sayısındaki artış yerel ekonomilerin de faydasına olmaktadır. Kadın girişimciler bulundukları sosyal çevrede bireylere yeni istihdam olanakları sağlanmaktadır (Can ve Karataş, 2007: 253).

Son zamanlarda yerel ekonomiyi ilgilendiren kalkınma politikaları, yerel aktörlerinde konuya ilgi göstermeleri neticesinde büyük bir hız kazanmıştır. Ülkeler bölgesel gelişmeyi hedefleyen, bölgede girişimciliğe uygun alanları değerlendirerek üretim ekonomisi yaratan ve ekonomik açıdan kalkınmayı amaç edinen politikaları uygulamaya sokmaktadırlar. Ekonomik açıdan yerel kalkınmayı sağlamak yerel aktörlerinde ekonomik yaşam içerisinde kendilerine yer bulmalarıyla gerçekleşebilmektedir. Kalkınmanın gerçekleşebilmesi için yerelde doğru argümanları üreterek kalkınmanın hedefleri doğrultusunda uygun mücadele araçlarını kullanmak gerekmektedir. Yerel bazda girişimciliğe adım atmış kadınlar ile iş hayatına yeni başlayan kadınlar desteklenmeli ve yollarına daha güçlü çıkmaları amacıyla güçlendirilmelidir (Can ve Karataş, 2007: 253).

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL KALKINMA MODELLERİ

1950’li yıllardan sonra Keynesyen bölge politikalarının dünyadaki az gelişmiş ülkelerde istihdamı arttırıcı etkileri olsa da gelişmiş ülkelerdeki gibi verimliliği sağladığı görülmemiştir. Bu durumun sonucu olarak, bölgesel kalkınma politikalarında bir takım değişimlere neden olduğu görülmektedir. 70’li ve 80’li yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılardan dolayı bölgesel kalkınmanın neden önemli olduğu anlaşılmıştır. Daha sonraki yıllarda bütünden parçalara doğru yönelen politikaların alternatifi olarak; parçalardan bütüne doğru yönelen politikalara yönelim artmaktadır. Bölgesel kalkınma politikaları yerelde faaliyet gösteren oluşumların değerini arttırmaktadır. Esas amaçları bölgeler arası dengesizliği gidermek yerelde gelişmişlik sağlamaktır (Tutar ve Demiral, 2007: 66).

2.1.Geleneksel Yerel Kalkınma Modelleri

2.1.1.Keynesyen Büyüme Modeli

Keynesyen ekonomi modeli incelendiğinde, modelin birçok fikirden yararlandığı görülmektedir. Keynesyen daha çok rasyonalizm, pozitivizm ve ahlak felsefesinden yararlanmıştır; 1929 büyük krizinden sonra piyasada oluşan işsizlik ve toplam talep ihtiyacından dolayı geliştirilen düşünce olarak tanımlanmaktadır. Keynesyen görüş tarihine bakılacak olursa bu görüş kapitalizmi tarihin yoğurduğu bir süreç olarak kabul etmektedir. Görüş açısından ekonomi bir doğa bilimi olmaktadır. Keynesyen yapı olarak daha çok parçadan bütüne gelimi içselleştirse de bütünden parçaya ve parçadan bütüne anlayışını birleştirilmesi görüşünü savunmaktadır (Ercan, 2014: 70).

Keynesyen model, klasik büyüme modeli olarak bilinmektedir. Ancak Keynes’in fikir babası olmadığı birçok düşünürün katkısının yer aldığı bir büyüme modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Savaş sonrası yerel büyüme fikrini geliştirmeye başlamış daha sonra başka ekonomistlerin düşüncelerinden yararlanarak oluşturduğu teorisini tek bir çatı altında toplamıştır. Yaşanılan bu durum diğer büyük ekonomilerde ilgi çekmiş ve bu modelin kabul görmesine neden olmuştur (Aktakas, 2006: 30). Keynesyen kalkınma stratejileri ikinci dünya savaşından 1970’li yıllara kadar uygulandığı bir dönem olarak

bilinmektedir. Bu dönemde insanların gelişme oranından istenilen kadar pay alamadıkları görülmektedir (Özkan vd., 2012 : 91).

Keynesyen yerel büyüme modeli içinde temeli aynı olan birçok farklı yollar barındırmaktadır. Kalkınma modelinin kullanılmasının amacı bölgeler arasında oluşan dengesizliktir. Bu kalkınma modelinde yerel büyümenin temel aktörü yerel üretim ihracatının arttırılmasıdır. Bu modeldeki temel argüman ekonomik sistemin tam istihdama doğru hareket içerisinde olması için müdahale olasılığının ortada olmasıdır (Aktakas, 2006: 30).

Keynesyen ekonominin etkisi incelendiğinde yapılması gündemde olan bazı öncelikler bulunmaktadır. Bunlar arasında önde gelenler iktisatın gündem maddelerini oluşturmaktır. Bunlar ekonomik açıdan kalkınmanın hızını arttırmak, enflasyonun ateşini düşürmek ve piyasada yükselen işsizliğin düşürülmesi gibi kısa zamanda gerçekleştirilmesi planlan önceliklerdir. Bu planlamalarda oluşturulan kalkınma stratejilerinde öncelik üretim artışının sağlanmasına verilmektedir. Bu durum hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelerde çevre farkındalığının oluşmasının önünü kapatmaktadır. Kalkınma ve gelişme için yapılan her şey doğru kabul edilmiş, çevrenin olumsuz etkilenmesi hiç umursanmamıştır. İlk iş kalkınmanın sağlanması olarak hedef konulmuş, doğada yaşanan sıkıntılarla daha sonra ilgilenilmiştir. Başka bir deyişle kalkınma sonucu olarak doğada oluşan tahribatı iyileştirici hamleler yapılmalı görüşü hüküm sürmektedir (Tıraş, 2012: 62).

Keynesyen modelin görüşünü ortaya çıkarabilmek için ulusal refahın nasıl uygulanması gerektiğinin belirlenmesi ön koşul olmaktadır. Bu görüş ulusal refahın kentlerdeki binalar, fabrikalar ve ziynet eşyaları gibi somut varlıklar değil insanların kazandıkları gelir ile ölçüldüğünü savunmaktadır. İnsanların geliri yükseldiği takdirde toplum daha yaşanılabilir bir hal almaktadır. Bireysel gelir ile toplum arasında paralel bir uyum olduğu görülmektedir. Gelir mekanizması ekonomide olması gereken bir yapı taşıdır. Bu mekanizmada gelir, ticaret sonrasında insandan insana nakledilir, piyasa ekonomisini ayakta tutan bu hareketlilik olmaktadır. Bu mekanizmanın zarar görmesine neden olan etken tasarruf yapmaktır. Tasarrufta gelir gitgide azalarak el değiştirmiş olur böylelikle toplumun bütün kesiminde gelirde büyük düşüşler meydana gelir. Bu durumdan ekonomi de olumsuz etkilenmektedir. Keynesyen model görüşünde en çok tüketime önem

verilmektedir. Keynes'e göre tüketim ekonomik hareketlerin yegâne amacıdır (Ercan, 2014: 71-72).

Ekonomik yapı içerisinde Keynes'e göre işçilerin düşük ücret karşılığında çalışamayacaklarını söylemiş aynı zaman da yüksek ücret artışlarında da işsizliğe neden olacaklarını ve kriz dönemlerinde ücretleri düşürerek kötü durumu düzeltilemeyeceği düşüncelerini öne sürmüştür (Ercan, 2014: 71-72).

2.1.2.Neo-Klasik (Solow) Büyüme Modeli

Keynesyen Modeli'nde talep üzerinde durulup üretim ve arz taraflarının ihmal edildiği görülmektedir. Ayrıca yerel gelişmeyi sağlayan birçok etkiye de yer verilmemiştir. Neo-Klasik Yerel Büyüme Modeli de, Keynesyen Büyüme Modeli'nde eksik kalan arz yönüne yönelmektedir (Aktakas, 2006: 30).

Büyük yıkımlara neden olan İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik değişimleri iki aşamada açıklamak mümkündür. İlk aşamada 1950'li yıllarda ekonomik büyüme üzerine gelişmeler oluşturulurken ikinci aşamada ise 1980'li yıllar sonu ve 1990'lı yıllarda içsel büyümeye yönelik hipotezler ortaya çıkarılmıştır. Neo-Klasik Büyüme'nin temel argümanı yatırım gerçekleştirme, teknoloji ve nüfus artışına ne şekilde cevap verdiğini farklı yönleriyle birlikte açıklamaktır. Neo-Klasik Büyüme Modeli birbirinden henüz haberi olmayan bir Amerikan ve bir Avustralyalı bilim insanı tarafından geliştirilmiştir. Amerikalı bilimci Solow ve Avustralyalı bilimci Swam'dır. Neo-Klasik Model uzun zaman Solow Modeli olarak bilinse de daha sonraları bu model Solow-Swan Modeli olarak literatürde yerini almıştır (Taban, 2008: 67).

Ekonomik hayatın işleyişinde üretim fonksiyonları arz tarafına önem gösteren Neo-Klasik, yerel gelişme ve büyüme modellerini irdelemektedir. Hareketli üretim faktörlerinin bulunması üretilen ürün gelirinin diğer bütün bölgelerde aynı geliri sağlamasına neden olmaktadır. Neo-Klasik Modelde yerel büyümenin iki tipi bulunmaktadır; birincisi uzun dönemde gerçekleşecek büyüme olgusu, ikincisi de kısa-orta dönemde gerçekleşecek büyüme olgusu olarak ele alınmaktadır. Kısa-orta vadede büyümede bazı bölgeler diğerlerine göre çok hızlı bir şekilde büyürken, diğer bölgelerin büyüme hızı yavaşlayacak, bazen bu durum dezavantaj oluşturarak olumsuz yönde büyümeye neden olacaktır. Uzun dönem büyümede ise zaman içerisinde bölgeler arası

gelişmişlik farkı yeniden onarımla sıfırlanacak ve tüm bölgeler nüfusunun artış oranları incelenmesi sonucu teknolojik gelişme oranları kullanılarak uzun vadede modeli uygulayacaklardır. Çevresel olarak teknolojik gelişme, üretime bağlı belirlenmektedir. Neo-Klasik Büyüme Modeli, yerleşim yeri merkezleri ile yerleşim yerleri arasındaki büyümenin eşit olmasıyla ilgilenmektedir. Bölgelerarası eşitliğin sağlanabilmesi için bir takım hipotezler ortaya atılmıştır. Piyasalarda tam rekabetin uygulanabilirliği, teknolojik gelişmenin rekabet koşullarında tüm çevreye açık olması da bu hipotezler arasında yer almaktadır. Sözü edilen hipotezlerin gerçekleşme durumunda uzun vadede hem gelir hem de gelişme farklılıklarının ortadan kalktığı bölgelerin ekonomik açıdan daha yakınlaşacağı düşünülmektedir (Aktakas, 2006: 32).

Neo-Klasik Büyüme Modeli temel olarak teknoloji ve sermaye değişkenlerine bağlanmaktadır. Bu modelde yapılan araştırmalarda sermayenin etki düzeyinin düşünüldüğü gibi olmadığı görülmektedir. Bu modelde dikkatleri üzerine toplayan kısım ise modelin uzun süreç içerisinde yer alması ve bu süreçte ekonomik büyümenin anahtarı olarak teknolojik gelişme gösterilmesine rağmen modelde bu büyümenin nasıl olması gerektiğine dair bilgi verilmemesidir (Durusu Çiftçi, 2015: 29).

2.1.3.Merkezi Yer Teorisi

Teori kentlerin hizmet yolunda önemli bir rolü olduğunu savunmaktadır. W.Christaller, bu teoriyi hazırlarken kentleri ve etrafındaki ekonomik ilişkileri göz önünde bulundurarak kentin büyüklüğüne, fonksiyonuna ve yerine göre açıklamaktadır. Teoriye göre en üstte duran şehirler üretebilecekleri ürünleri, hizmetleri üretecekler; altta kalan şehirler de başarılı oldukları ürünü minimum sayıda üreteceklerdir. Büyük iş sahaları da büyük şehirlerin yakınında kurularak üretimi gerçekleştirme alanları bulacaklardır ve bu sayede kentin olanaklarından yararlanacaklardır (Topçuoğlu, 2016: 105).

Bu model, kentin hizmet çerçevesinin belirlendiği alanı kapsayan bir model olarak sunulmaktadır. Çevrede yaşamlarını devam ettiren vatandaşlar ihtiyaçlarını merkezden gidermektedir. Bu durum çevreden merkeze doğru bir para akışı sağlamaktadır. Bunun nedeni de birden fazla seçeneğin merkezde yer alması olarak anlatılmaktadır. Bu durum yapı içerisinde yerleşim yeri ile etrafı arasında bir bağ oluştuğunu ortaya koymaktadır. Bu teorinin yerel ekonominin analiz edilmesinde ve algılanmasında kullanıldığı dile getirilmektedir (Aktakas, 2006: 33).

Yerleşim yerlerini üçgen ve altıgen olarak tasarlayan Christaller, 1933 yılında Merkezi Yer Modeli'ni bilim dünyasına sunmuştur. Yerleşim yeri merkezi, kendisine göre uzak ilçelerden hesap edilerek belirlenmektedir (Ayazlı vd., 2011). Christaller, teorisinde çalışanların pozisyonları, sanayileşme, hammadde kaynakları gibi fonksiyonlara yer vermemiştir. Daha çok emek piyasası üzerine yoğunlaşmıştır (Arıcıoğlu, 2011:24). Bu teori merkezi yerleri yapmış oldukları işlevlere göre yedi statüye ayırmaktadır. Sözü edilen statüler sırasıyla 1'den 7'ye doğru sıralanmaktadır. Büyükten küçüğe doğru: bölge merkezi, büyük taşranın merkezi, iller, büyük ilçeler, ilçeler, büyük kasabalar ve en küçüğü pazar kasabası olarak belirtilmektedir. Merkezi yer teorisi geniş bir alanı içine alacak şekilde yürütülmüş ve ekonomik hareketliliği anlatmayı amaçlayan teori olarak karşımıza çıkmaktadır (Topçuoğlu, 2016: 104).

Merkezi Yer Teorisi'nin babası Christaller, altıgen piyasa sistemi oluşturarak kullanılabilir bir sistem ortaya çıkarmaktadır. Oluşturulan yedi düzeyli sistemde herhangi bir basamakta bulunan yeri önemli bir merkez duruma getiren vaka, ihtiyacından fazla hizmet ve mal üretimi yapmasıdır. Bu durum sonucunda Merkezi Yer Teorisi ihtiyacından fazla mal ve hizmet üreterek çevresindeki bölgelere de tamamlayıcı hizmet gönderme becerisine erişmiş bir piyasa yapısı olarak yer almaktadır. Teoriye göre, malın dağılma alanını belirleyen ana etmen mesafedir. Mesafe, tamamlayıcı bölgede yaşayan birinin merkezi bir yerde sunulan mala ulaşmak için gideceği uzaklık olarak adlandırılmaktadır. Arada oluşan mesafeden dolayı malın fiyatı da bu durumdan etkilenmektedir. Bu durum sonucunda kişi ya o malı almayacak ya da başka merkezi yerleri tercih edecektir. Ayrıca malın yayılma durumunu merkezi yerin sosyo-ekonomik yapısı ve gelir düzeyleri de belirlemektedir (Arıcıoğlu, 2011: 24).

2.2.Modern Yerel Kalkınma Modelleri

1980'li yıllardan sonra dünya genelinde globalleşme ve yerel hareketliliklerin egemen olduğu bir ekonomi sistemi hüküm sürmeye başlamıştır. Yerel kalkınma politikaları daha çok işgücüne, nitelikli bir yaşam gibi yerin kalitesini yükseltmeye ve kentin içyapısının gelişmesine öncelik vermektedir. Daha eski kalkınma modelleri ağırlıklı olarak işgücü, pazar piyasası ve hammadde gibi konuları göz önünde bulundurarak politika

üretirlerken, modern kalkınma politikaları kurumsal yapıları, sosyal iletişimi ve toplumsal ana kuralları dikkate alarak politika üretmektedir (Aktakas, 2006: 36).

2.2.1.Endojen Yerel Kalkınma Modeli

Endojen (içsel) Bölgesel Kalkınma; bölgesel ilklere, yerel kaynaklar ile yerel faaliyetlerin endojen potansiyellerine önem ve değer veren bir kalkınma projesidir. Bu kalkınma yaklaşımı, yerel-bölgesel dinamiklerin ve aktörlerin kalkınma sürecinin başlamasını, düzenlenmesini, uygulama aşaması ve izlenmesi faaliyetlerine etkin bir şekilde katılmasına olanak yaratmaktadır (Doğan, 2011: 58-59).

Endojen kalkınma; her ülkenin özgeçmişi ve öz kaynaklarına dayalı, kendine has bir kalkınma yolu bulması, sürecine hâkim olması, kitlelerin son tahlilde bir sosyolojik değişim süreci olan kalkınmaya etkin bir şekilde katılması, sürecin ana karakteri haline gelmesi olarak tanımlanabilir. İlaveten salt olarak sermayenin değil, istihdamın öncelikli hedef olması; kişisel sermayenin kâr oranını artırma kaygısının yerini, hayat kalitesinin artırılması düşüncesinin almasıdır. Neo-Klasik iktisat yaklaşımlarının tam aksine, Endojen kalkınma sermaye toplamının değil ekonomik refahın ilk hedef haline gelmesi şeklinde tez ve düşünceleri kapsamaktadır (Doğan, 2011: 58-59).

Endojen Büyüme Modeli, büyüme hızını içselleştirmek için uğraş vermektedir. Bu modelin savunucuları, hükümetlerin uygulamaya koydukları politikaları ve ekonomik davranışın genel olarak uzun vadede gelişmeye dönük hızına etki etme becerisine sahip olması düşüncesiyle hareket etme ve adı geçen oluşuma izin verecek tezleri gün yüzüne çıkarması için çalışmaktadır (<http://www.akademiktis...>).

Durağan durumda gelişme hızını özümsemenin iki ana çıkış yolu vardır. Bunlardan ilki, teknik gelişmenin hızını özümseyebilmesidir. Teknik gelişme hızına örnek olarak iktisadın araştırılması ve büyümeye ayrılan kaynakların paylarına tesir etmektedir. İkinci olarak, eğer toplanılan üretim faktörlerinin sabit getiri durumu söz konusu oluyorsa, sabit durum büyüme hızı bu unsurların toplanma süratinden etkilenecektir. Bu durum, yalnızca kapitalin söz konusu olduğu ve ölçeğe nazaran durağan yarar sağladığı varsayıldığında en kolay olan beklenen üretim işlevi kullanılarak gösterilmektedir (<http://www.akademiktis...>).

Endojen Kalkınma Modeli, Neo-Klasik Büyüme Modelinde karşılaşılan eksiklikleri ortadan kaldırmaya yönelik planlanan kalkınma modelidir. Endojen kalkınma modelinde teknolojik etmenler, kaliteli işgücü ve verimli çalışmayla artan gelişme, bölgelerarası dengesizlik dikkate alarak modelde açıklanmaya çalışılmıştır. Endojen modelin anlayışında bölgedeki önemli kurumlar birbirleri ile iletişim halinde olmaktadır, böylece bölgesel dinamikleri harekete dahil etme işlemi gerçekleşmektedir (Aktakas, 2006: 37).

Endojen büyüme modelinin neo-klasik (solow) modelden farkı azalan verimler kanunun uygulanamaz olduğunu onaylamasıdır. Endojen büyüme modelinde beşeri sermayesini içine alan bir sistem oluşturulmuştur. Bu durum da, gelirin devamlı artarak devam edeceğini göstermektedir. Bu model beşeri sermayeyi de içine aldığından, fiziksel sermayenin artışıyla birlikte bundan etkilenerek beşeri sermayenin de artışına neden olmaktadır. Fiziksel sermaye ile beşeri sermayenin ikisinin de girdi olarak artması, azalan verimler kanunun o piyasada uygulanamaması anlamına gelmektedir. Üretilen ürünün büyümesinin, sadece hükümet politikaları ile gerçekleştiği düşünülemez. Bununla birlikte, devlet müdahalesinin de verimlilik üzerinde yükseltici etkisinin olduğu kabul edilebilmektedir. Aynı zamanda, model uzun dönemde beşeri sermayenin fiziki sermayeye göre daha fazla büyüme sağlayacağını belirtmektedir (Öğüt, 2003: 29).

Devletin büyüme üzerine etkisini solow modeli'nde olmadığını ancak endojen büyüme modeliyle devletinde teoride yerini aldığı bilinmektedir. Bu modeli savunanlar, uzun dönemde devlet politikalarının ve ekonomik hayatın etkisinde kaldıklarını düşünmektedirler. Devlet politikasıyla birlikte, beşeri sermayenin de geliştirilmesinin nedeni; eğitim sistemine yapılacak reformlarda büyümeyi desteklemektir (Öğüt, 2003: 29).

Teknolojinin merkezi olarak kabul edilen yerlerde, sanayi bölgeleri, yenilik isteyen çevre ile esnek uzmanlaşma yaklaşımları ile bağlantılı olarak dört farklı açıdan sözü edilen sistemleri açıklamak olası bir durumdur. Yaklaşımların bağlı bulunduğu bölgesel üretim sistemleri, kişisel kaynaklara göre değişkenlik göstermektedir ayrıca birbirinden farklı bağlantılar ile aralarında ilişkilidir. Bu şekilde üretim sistemleri; tekniksel kültür, teknoloji, bunun kullanım bilgisi, üretilen sermaye gibi birbirinden farklı; ortada var olan netice arasında ilişkiler için belirlenmiş yeni mekânlar ortaya çıkarmaktadır. Dikkate alınması gereken husus, yerel aktör yoğunluğu, yerel aktörlerin yapısı, yeni projelerin belirlenmesi,

aktörlerin çevreden bağımsız olması ve uygulamada kabiliyeti yani diğer anlatımıyla sistemin yerel kapasitesi endojen kalkınmayı belirleyecek temel nedenlerdir (Çetin, 2007: 270-283).

Çevre, sistemin organizasyonunda ana ögedir. Sistem, kendilerinin eksik yönlerini kapatan ve kendi aralarında hoş bir rekabetle birlikteliğin olduğu aktörler ile yerine getirilir. Yerelde bir birliktelik bağı oluşturulur ve bu durum toplumsal normlar ve kişisel kurallarla yürütülür. Şirketler, bölgelerde tam anlamıyla yerleşmiş durumdadır. Bu tarz üretim sistemlerinin en temel hedefi, etkileşimden doğan bir enerji etkisi yaratarak rekabet sağlamaktır. Ek olarak birleşerek aralarındaki ilişkileri olumlu yönde geliştirmek, şirketlerin bölgesel üretim sistemine dâhil edilmesini sağlamaktır. Bundan dolayı bu tür sistemler, endojen kalkınma potansiyelini de içinde barındırmaktadır (Çetin, 2007: 270-283).

Üretim sistemlerine dâhil olan bütün hususlar, bölgesel kalkınma politikalarına tesir eder, ortaya koyma gücünü taşır ve özünde düzenleme becerisine sahiptir. Fakat üretim sistemlerinin irdelenerek ortaya konulması ve bu sistemlerin büyütülmesi, bölgesel karar alıcı otoritelere de endojen kalkınma politikalarında rehberlik edecektir. Bu tarz bir politikanın nedenleri, katma değer sarmalının gücüne güç katmak ve bölgesel aktörlerin birbirleriyle ilişkilerinin geliştirilmesi gibi bölgelerin bağımsız bir kalkınma ortamı yaratacak nitelikte olması sayılabilir. Aktif bir endojen kalkınma politikası; büyük oranda bölgesel aktörler arasında güvenli bir ilişki ve ortak çalışma ortamının büyümesine bağlıdır. Tüm bunlara ek olarak aktörlerin çevre ile bölgesel üretim sistemleri arasındaki uyumlarının ve münasebetlerin kuvvetlenmesine bağlı olarak gerçekleşmektedir (Çetin, 2007: 270-283).

Endojen kalkınma hareketinin özellikleri, ekonomik büyümenin gerçekleşen yatırımlar üzerindeki pozitif etkisi olduğunu ayrıca ekonomik büyümenin verimliliğin önünü açacağını böylece büyümeyi daha sağlam çıktılarla ortaya koymamızı sağlayacaktır. Model, uzun dönem büyüme oranlarını belirlemede ekonomik araç artış oranını belirleyen etmenler arasında yer alması için girişimlerde bulunmaktadır (Erim ve Türk, 2005: 41).

2.2.1.1.Endojen Büyüme Modelini Örnekleyen Uygulamalı İspatlar

2.2.1.1.1.Koşullu Yakınlaşma:

Endojen büyüme modelinde, birbirinden farklı yatırımların ve tasarrufların göstergelerdeki oranlarında devletler arasında büyüme yüzdelerinde devamlı olarak birer farklılıkların olabilme ihtimalinin olduğu söylenmektedir. Neo-klasik teori, bu farklılık hasılatlarının büyüme oranını sadece oldukça uzun bir geçiş sürecinde etkileyebileceğini ileri sürmektedir (<http://www.akademiktis...>).

Barro, Helpman, Lucas, Romer, Grossman gibi ekonomistlerin liderlik yaptığı bu yeni gelişme teorisinde, Ar-Ge'nin ekonomide, devletin rolü ile beşeri sermayenin tekrar tanımlanmasıyla birlikte içsel büyüme işlevlerini yeniden düzenlemektedirler. Neo klasik ekonomide ülkelerin gerçek büyüme oranlarının uzun vadede ülke ekonomilerini birbirine yakınlaştıracığını ve böylece gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere yaklaşacağı tezini endojen büyüme teorisi tarafından reddedilmiştir (Öğüt, 2003: 40).

Bu alanda çalışmalarını ortaya koyan bilim insanlarından Robert Barro, makalelerinde daha fazla yatırım gerçekleştiren devletlerin daha süratli gelişirken, büyüyüp gelişme üzerindeki etkinin büyük yatırımların oranlamalarında geçici olduğu görülmektedir. Olduğundan fazla yatırım gerçekleştirenlerin, bir sabit duruma fazla yüksek büyüme göstergesiyle değil; fert başına düşen daha yüksek bir ücretle erişeceklerini göstermektedir. Aslında bu durum, Neo-klasik teorisinin yaklaşımlarında yer verdiği gibidir. R. Barro, bu sonuçtan koşullu yakınlaşma olarak söz eder. Buna göre, ülkeler yatırımın GSYİH içindeki payını koşullu olarak sabit duruma çekmektedir. Düzeyler, ek olarak, GSYİH'deki beşeri sermayeyi ve kamu harcamalarını yatırım payı gibi diğer değişkenlerle de yakından ilintilidir (<http://www.akademiktis...>).

Barro'nun ortaya koyduğu bulgular, koşullu yakınlaşmanın senede %2'lik hızla gerçekleştiğini iddia etmektedir. Örnek olarak, ABD'nin gelir seviyesinin sadece %5'i, Hindistan'ın gelirine denk gelmektedir. Bu durumda tasarruf oranındaki geliri etkileyen diğer değişkenlerin iki ülkede aynı olması koşuluyla, 35 senede Amerika Birleşik Devletleri düzeyinin yaklaşık olarak %10'nu seviyesine gelecektir. Görüldüğü gibi bu yakınlaşma, oldukça yavaştır. Doğal olarak, şu an Hindistan'da yaşamlarını devam ettiren bireyler yalnız yakınlaşmanın “doğal” Neo-klasik etkisini öne sürerek Birleşik Devletleri'ni yakalamayı düşünemezler (<http://www.akademiktis...>).

2.2.1.1.2. Alt Yapı Yatırımları, Fizikî Sermayeye olan Yatırım ve Makine-Teçhizata ait Yatırımlar

Teknolojinin hızı gün geçtikçe artmaktadır. Bu durumdan dolayı yeni ürünlerin ortaya çıkışı ve çıkan ürünlerinde maliyetleri düşürme olanağı da doğal olarak artacaktır. Teknoloji hızının yoğun olarak yaşandığı endüstrilerin üretim hızları daha fazla olacağı için teknoloji hızı yavaş olan endüstriye göre daha fazla malı ihraç edebileceklerdir. Endüstrilerin teknolojik gelişmesi Ar-Ge tarafından yapılan harcamalar ile belirlenmektedir. Teknolojin hızının yoğun olduğu endüstrilerin katma değeri de yüksektir (Koç, 2018: 481).

Çok az bir süre için bile olsa, GSYİH'lerden daha fazla miktarını yatırımlara yönlendiren devletler, çok daha çabuk büyümektedir. Yatırım ile büyüme arasındaki ilişkinin iki bakış açısının daha yakından irdelenmesi önem taşımaktadır. Bu bakış açılarından birincisinde, Bradford De Long ile Lawrence Summers, özellikle makinenin gelişmesiyle birlikte büyümenin de aynı koşullarda beraber olacağını göstermektedir. Bu çalışmalarının neticesine göre, makineye yönelik gerçekleştirilen yatırımın getiri payı, önemli derecede yüksektir. Senede yaklaşık %20'lik bir durum söz konusudur (<http://www.akademiktis...>).

İkinci durum ise, devletin alt yapı yatırımlarının üstlendiği roldür. Devlet okullarında eğitim gören veya devletin yaptığı karayollarında yolculuk yapan herhangi bir bireyin söyleyebileceği gibi, devlet yatırımları da genel ekonomiye katkı vermektedir. Devlet'in ortaya koyduğu sermayenin verimliliği konusunda son dönemde yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri de, David Aschauer'in kendine özgü fikirleridir. Aschauer, fikirlerinde 1970 ve 1980'li yıllarda devlet yatırımlarındaki düşüşlerin, Birleşik Devletler'in büyüme oranının düşmesinde hatırı sayılır bir katkısı olduğunu öne sürmektedir (<http://www.akademiktis...>).

2.2.1.1.3. Kalkınmada Beşerî Sermaye

Beşerî sermaye ilk olarak 1960'lı yılların başlarında Schultz tarafından kullanılmıştır. Shultz, beşerî sermayeyi açıklarken eğitimin tarımsal üretim üzerindeki katkısına değinmektedir. 1980'li yılların ortalarında kendine gelişme alanı bulan endojen büyüme, kapital düşüncüyü beşerî sermaye ile birlikte geliştirmiş ve "Ölçeğine göre azalan getirinin" her ülke için uygulanabilir olmadığı tezi ortaya atılmıştır. Yani yatırım yapacak

olan firma, eğitimli, nitelikli ve sağlıklı işgücü kullanıyorsa o zaman işgücü ile birlikte hem teknolojiyi hem sermayeyi verimli kullanacaktır (Şimşek ve Kadılar, 2010: 118).

Araştırma sonuçları, beşerî sermaye kaynaklarının, eğitim ve öğretime yapılan devlet yatırımlarının gelişme süratini, en azından kısa bir süre için yükselttiği görüşüne arka çıkar niteliktedir. Bunlara ek olarak, beşerî sermayenin Neo-klasik modele açık şekilde ilave edilmesi, gerçekleşen olayın yalnızca bir bölümünü açıklama çabası içerisine girilmesi olarak belirtilmektedir. Gelişme oranlarındaki farkların ortaya konulmasında Endojen büyüme modellerinin bir ihtiyaç olduğu daha net bir şekilde anlaşılmaktadır (<http://www.akademiktis...>).

2.2.1.1.4. Verimlilikteki Artış

Endojen büyüme modelini içeren araştırmalar, verimliliğin yükselmesinin hızını niçin düşürdüğüne ilaveten tekrar canlandırılması için nelerin yapılmasına ihtiyaç olduğuyla ilgili sorulara karşı çok da tatmin edici çözümler ortaya koyamamıştır. Ayrıca, dolaylı şekilde uygulanan serbest piyasa politikalarının, verimliliğin artışında yükseliş sağlayacağını öngörmektedir. Açık pazar ekonomisini kullanan görece küçük hükümetlerin yönettiği devletler, ithalatta herhangi bir kısıtlamaya gitmemektedir. Ek olarak dış ticaretin süratli bir şekilde gelişmesini teşvik etmektedir (<http://www.akademiktis...>).

Endojen büyüme teorisine göre, verimlilikte gerçekleşen artışlar, beşeri sermayeye ve yenilenmeye doğru yapılacak yeni yatırımlara bağlı olmaktadır. Bu nedenle, özel sektör ile devlet kuruluşlarının bireylere sunduğu geliştirici eğitimler bireylerin farklı yönlerinin ortaya çıkmasını teşvik ederek ekonomik kalkınmada önemli rol oynamaktadır. Dünya üzerinde bunu gerçekleştiren Singapur, Güney Kore, Tayvan ve Hong Kong gibi ülkeler bulunmaktadır. Bunlar büyümenin ve verimliliğin itici gücü olarak sosyal sermaye üzerine yapılan yatırımları göstermektedir (Şimşek ve Kadılar, 2010: 118).

Bu hususta dikkatleri üzerine çeken bir bulgu da, Alwyn Young'ın iki şehir-devleti olan, Singapur ve Hong-Kong'u her yönleri ile olarak ortaya koyarak çalışmasında yer vermiştir. Bu iki ülkede, 1960 yılından itibaren kişi başına büyüme oranı %6 dolaylarındadır. Ancak Hong-Kong'da, yatırımların GSYİH'deki oranı dönem sürecinde yaklaşık %20'dir. Singapur'da yatırımın GSYİH'deki oranı %9'dur ama 1985'te yaklaşık %40'a yükselmiştir. Alwyn Young, yatırım paylarındaki bu dev farklılıklara karşı Hong-Kong'da verimlilik artışını son 20 senede ortalama %3.5 olarak tanımlarken, Singapur'da

ise sıfır seviyesinde seyretmiştir. Peki, bu önemli farklılığın nedeni ne olabilir (<http://www.akademiktis...>).

Araştırmacı, Hong-Kong'da ekonomiye karışmayan, serbest ve rekabetçi bir yönetim bulunurken; Singapur'da yürürlükteki hükümetin ekonomiyi oldukça sıkı denetlediğine ve ekonomideki yatırımların dolaylı yoldan hükümetçe yönetildiği gerçeğine net şekilde dikkat çekmektedir. Buna ek olarak, Singapur Hükümetinin, yeni teknolojileri getirmek amacıyla yabancı yatırımlara dayanarak kalkınma sürecini hızlandırmaya çalıştığını, ancak yerli girişimci ve işçilerin bugünkü teknolojiyi içselleştirmesini beklemeden süratli bir şekilde çok gelişmiş ve karmaşık olan malların üretimine geçtiğini öne sürmektedir (<http://www.akademiktis...>).

2.2.2.Cazibe(Çekim) Merkezi Modeli

Bir ekonomik büyüme modeli olan çekim merkezi modeli, birçok yerleşim yeri tarafından uygulanmaktadır. Modelin ana hipotezine göre, fabrikalara devlet tarafından yapılan para yardımını ve teşvikler sunarak piyasadaki ağırlığını istediği gibi onaylayabilmektedir. Devlet para yardımları ve teşvikleri fabrikalardan sağlanan vergiler ve fabrikaların getirdiği ekonomik refah sayesinde ödemeleri toplum tarafından karşılanabileceği düşünülmektedir. Çekim Merkezi Modeline uygun farklı bir düşünceye göre ise amaç büyük şirketlerden başka girişimci ruhuna sahip insanları, kaliteli işgücünü ve belirli bir sosyal refah içinde olan insan topluluklarını yerleşim yerine getirmektir. Böylece gelecek olan gruplar beraberinde yerleşim yerine belirli bir yetiye sahip girişimci ve satın alma kuvveti olan insanları da getirecektir. Bunun sonucu olarak yerleşim yerleri firmalardan çok insanların ilgilerini çekmeyi amaç edinmiştir (Aktakas, 2006: 39).

Bir yerin cazibe merkezi olabilmesi oldukça zor bir durumdur. Yerleşimlerin cazibe yeri olması için çeşitli proje ve politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Yerleşim yerlerinin birbirleriyle rekabet edilebilirliği göz önünden kaçmamaktadır. Ülkemizde de bu tip çalışmalara önem veren kentler gün geçtikçe artmaktadır. Yapılan çalışmalarda kentin cazibe merkezi haline dönüşmesi için alt yapı çalışmalarının etkisi büyük olduğu bilinmektedir. Yerel idare ile birlikte kalkınma hamleleri yapılarak her türlü ihtiyaca karşılık veren bir kent yaratıp yerel kalkınma düşüncelerini sağlam temeller üstüne atılacağı kanıtlanmaktadır (Aktakas, 2006: 40). Temel amacın insanları çekmek olması dolayısıyla yerleşim yerlerinde ekonomik refahın yükselmesine olanak sağlayacak bu teori

yerel kalkınmanın kendi merkezinde gerçekleşerek etraftaki diğer yerlere doğru yönelecek, iç göçün kendi merkezinde kalmasını sağlayacaktır (Çoban, 2016:17).

2.2.3.Bölgesel Kalkınma Ajansları

1980’li yıllarda piyasayı neo-liberal bakış açısı etkisi altına almaya başlamıştır. 1980’li yıllardan sonra siyasetteki yönelimlerle birlikte, toplumdaki bakış açısı değişerek bölgelere yönelik politikaların tekrardan kaleme alındığı bilinmektedir. Yenilenen politikalarla beraber, merkezi hükümetin hizmetlerinin ve istihdam politikalarının uygulanma işleminden uzaklaşarak; yerel yönetim etrafında toplanan sivil toplum kuruluşları ve özel şirketlerin söz sahibi olması, yerel halkın kendi kaynaklarından fayda sağlaması; yerel kalkınma politikaları ve bölgesel kalkınma ajanslarının kullanılması dile getirilmiştir. Kalkınma ajanslarının büyük çoğunluğu devlet tarafından kurulmuş, kamusal bir kimlik taşımaktadır. Yönetim açıları bakımından kalkınma odaklı hızlı karar alabilen bir yapıya sahiptir ve sınırları belli bir coğrafi alan içerisini kapsamaktadır. Görevlendirilen bölgenin kalkınmasından sorumludur. Bölgesel kalkınma ajanslarının çok önemli üç ayağı bulunmaktadır. Bunlar; sosyal gelişme, ekonomik kalkınma ve sürdürülebilir kalkınmadır. Kalkınma ajanslarının en büyük amaçları, yerel kaynakları kullanarak tabandaki dinamikleri hareketli hale getirmek ve yabancı yatırımcıları da bölgeye çekmeyi öngörerek yerel kalkınmayı sağlamaktır (Öztürk, 2011: 10-11).

Avrupa Birliği’ne üyelik süreci sırasında, ülkemize tanıtılan önemli kurumlardan bir tanesi de kalkınma ajanslarıdır. Kuruluş, kendi kabul şartları içerisinde bölgesel planlamalarını yaparak kalkınma ajanslarının kurulmasını gerekli görmüştür. Aralık 1999 Helsinki Zirvesiyle ülkemiz AB’ye aday üye statüsüne geçmiş böylece bölgelerin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili yeni nitelik kazandırılmıştır (Gül ve Solmaz, 2017: 53).

Ülkemizde kalkınma ajansları 1990’lı yıllara dayansa da kuruluşu 25 Mart 2006 yılı 5449 sayılı kalkınma ajansları kanunu ile kurulmuştur. 1990’lı yıllarda devlet kalkınma ajanslarının görevlerini; “kurumsal sosyal sorumluluk”, “kalkınma öncelikli yöre”, “kırsal kalkınma projeleri” ve “bölgesel kalkınma planları” gibi mekanizmalarla yerine getirmiştir. 2006 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla, ülkemizde kurulan ilk kalkınma ajansları İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA) ve Çukurova Kalkınma Ajansıdır. Ancak daha sonra, Anayasa Mahkemesinin kanuna karşı dava açması nedeniyle kuruluşların işleyişleri mahkemenin bir sonraki kararına kadar durdurulmuştur. Ardından mahkemenin ajanslar lehinde karar

vermesiyle sözü edilen ajanslar faaliyetlerine devam etmiş ardından yeni ajanslar kurulmaya başlanmıştır (Toktaş ve Sarıkaya, 2012: 180).

Tablo 5: Türkiye’de Kurulan Bölgesel Kalkınma Ajansları

Kalkınma Ajansı	Dâhil Olduğu Yerler
İstanbul	İstanbul
Batı Marmara	Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Balıkesir, Tekirdağ
Ege	İzmir, Manisa, Aydın, Denizli, Kütahya, Muğla, Afyonkarahisar, Uşak
Doğu Marmara	Bolu, Sakarya, Bursa, Bilecik, Eskişehir, Düzce, Yalova, Kocaeli
Batı Anadolu	Konya, Ankara, Karaman
Akdeniz	Antalya, Adana, Burdur, Osmaniye, Isparta, Kahramanmaraş, Mersin, Hatay
Orta Anadolu	Aksaray, Nevşehir, Kırıkkale, Kırşehir, Yozgat, Sivas, Niğde, Kayseri
Batı Karadeniz	Samsun, Bartın, Karabük, Kastamonu, Zonguldak, Çankırı, Sinop, Tokat, Amasya, Çorum
Doğu Karadeniz	Rize, Artvin, Ordu, Giresun, Trabzon, Gümüşhane
Kuzeydoğu Anadolu	Kars, Bayburt, Erzincan, Ardahan, Erzurum, Ağrı, Iğdır
Ortadoğu Anadolu	Van, Bingöl, Elazığ, Muş, Malatya, Hakkâri, Tunceli, Bitlis
Güneydoğu Anadolu	Kilis, Adıyaman, Mardin, Gaziantep, Diyarbakır, Batman, Şırnak, Şanlıurfa, Siirt

Kaynak: (Toktaş ve Sarıkaya, 2012: 182).

Globalleşen dünya ile birlikte, bölgesel üretim mekanizmaları ve üretim düşüncelerinde bir takım değişimler görülmüştür. Yereli, ekonomik kalkınmanın bir hedefi olarak gören fikirler yükselişe geçmiştir. Temel olarak bakıldığında bölgesel kalkınma ajanslarına yereldeki ekonomik ilişkilere canlılık getirmek, toplumu birlik içerisinde tutarak gelişme imkânı sağlayan kuruluşlardır. BKA’nın konum itibarıyla birden fazla tanımı bulunmaktadır. Birincisi dünyadaki birçok kalkınma ajansına bakılarak yapılan tanıma göre bölgesel kalkınma ajansları; bir devletin anayasal hükümlerinde yer alan maddelere dayanarak oluşturulan ve yerel ekonomisi dâhil tüm güçlerin, yerel bir takım kuruluşların ve belirli bölgedeki özel ve devlete ait olan şirketlerin birleşerek destek sağladığı gelişmenin ilk hedefi olarak kurulan oluşumlardır. İkinci tanımlamaya göre ise; belirli bir yerde yaşayan insanların sahip oldukları yetenekleri gün yüzüne çıkarmalarını destekleyen, devletin kuruluşları arasındaki iletişimi dengeli bir şekilde sağlayarak elinde bulundurduğu kaynağı etkin bir şekilde kullanan, dengi kurumlara yarar sağlayacak ve kaliteli ürün ve iş konusunda karşılaşılabilecek sıkıntılara çözüm yolları sunan oluşumlardır.

Üçüncüsü ise, kısaltması EURADA olan Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği'ne göre, Örgütsel yapı içerisinde yer alan BKA kalkınma hedefleri doğrultusunda kendi sorunlarını çözmeye odaklanan ve bu sırada kendine özgü çözüm yolları deneyen ve uygun projelere destek veren oluşumlardır. Tüm bu tanımlamalardan sonra bölgesel kalkınma ajanslarını oluşturan üç ana sac ayağı bulunmaktadır. Bunlar;

- Coğrafi bir konumu (yeri) kapsaması,
- Ekonomik gelişmeyi amaçlaması,
- Devlet gücüne dayanmasıdır.

Yerel kalkınmada kalkınma ajanslarının hedeflerinin ne şekilde olduğu açıklanmaktadır. Bölgenin kalkınması açısından yerel aktörler ile ortak bir eylem planı çerçevesinde birlik olunması, bölgesel kalkınmanın önünü açacaktır (Toktaş ve Sarıkaya, 2012: 178).

Ülkemizde kalkınma ajansları devlet, özel sektör ve sivil yapılar arasındaki ilişkileri geliştirerek yereldeki kaynakları daha etkin kullanması ve yerel güçleri harekete geçirmek amacıyla 2006 tarihinde kurulmuştur. Ayrıca 5449 sayılı Kanunun yürürlüğe sokulmasıyla birlikte kalkınmanın gerçekleştirilmesi için hem maddi hem de araçsal birtakım dayanakları içeren birtakım vazifeler verilmiştir (Oktay vd., 2017: 75).

Kalkınma ajansları, bölgelerarası gelişmenin sağlanması için oluşturulan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgesel olarak kalkınma ajanslarının karar alıcılar tarafından alınan kararların uygulanmasına yönelik oluşturulan projelerin temelini oluşturulduğu kurumlardır. Temel olarak burada ulaşılmak istenen düşünce, bu zamana kadar kalkınmanın devlet eliyle yapılma olgusunu yerel aktörlere veya paydaşlara bırakılmasını sağlamaktır. Ajansların kuruluşları ve uygulama alanları farklılık gösterse de amaçları; bölgedeki iç dinamiği harekete geçirmek, gelişmeye dönük olmak ve belirli bir bölgenin kalkınmasına hizmet etmek olarak sıralanmaktadır (Bölgesel Gelişme, 2008: 18).

BKA'nın en önemli hedefi, yerelin ekonomik olarak kalkınmasını sağlamaktır. BKA'nın ortak çaba gösterdikleri hedefleri; yerelde girişimciliği desteklemek, yerel stratejilerin hayata geçmesini sağlamak, alt yapı işlemlerinin yapılmasını sağlamak, farklı ürünler ve hizmetler ortaya koymak, yerelde bulunan sektörlerin geleceğine ilişkin yerel çözümler ortaya koymak olarak açıklanmaktadır. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için,

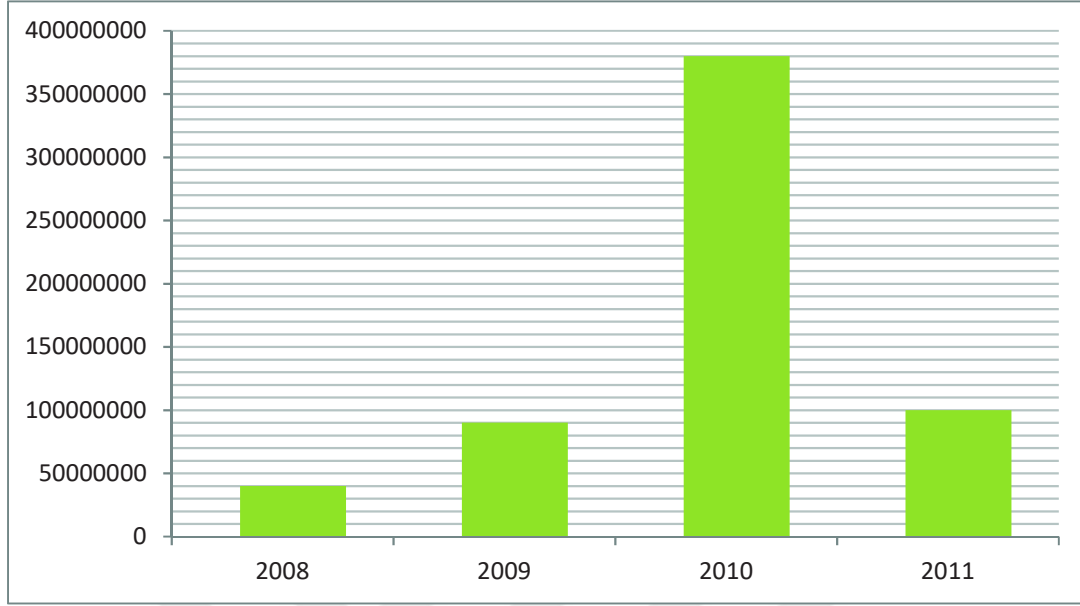
bölgedeki söz sahibi kurumların istekleri ve ekonomik alt yapıları etkilidir. Bununla birlikte bölgesel kalkınmada gelecek açısından iş ortamında rekabet edebilirlik düzeyinin var olması, kente uygun alt yapının geliştirilmesi, kaliteli işgücünü ortaya çıkması, bölgedeki sağlık sisteminin geliştirilmesi, merkezi otoritenin desteğini görmesi, çevre politikalarının geliştirilmesi ve etkili kurumların oluşturması gibi bir takım hedefleri de bulunmaktadır (Aktakas, 2006: 42).

BJA işlevleri bakımından zayıf ve çok yönlü (kuvvetli) diye iki gruba ayrılmaktadır. Zayıf kalkınma ajanslarının tek amacı kendi bölgelerini dışarıya pazarlamak olarak açıklanmaktadır. Öngörülen hedefleri çevredeki sermayeyi bölgeye çekmek olacaktır. Çok yönlü (kuvvetli) ajansların da bulundukları bölgelere yatırımcıları çekme hedefleri olsa da; iş piyasasında ve ekonomisindeki büyüme, çevre politikalarının uygulanması, bölgedeki istihdam oranının yükseltilmesi, devletten fon sağlamak, kent alt yapısının büyütülmesi, kırsal alanların kalkınması ve etkisini kaybetmiş alanların tekrardan canlandırılması gibi amaçları taşımaktadır. Ajanslar, bölgenin kalkınması için birçok hibe programları gerçekleştirerek yatırımların oluşturulmasına ön ayak olmaktadır. Yapılan tüm bu kalkınma hareketlerine rağmen kalkınma ajansları konut yapımı, eski önemini kaybetmiş yerleri tekrar ayağa kaldırma girişimleri, kırsal alan kalkınması gibi hareketlenmeleri üstlenmektedir (Özer, 2009: 104-105).

BJA'nın geliri devletin bütçesinden ve özel fonlardan karşılanmaktadır. Ajanslar bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacak projeler sunmaları karşılığında da belirli fonlardan kredi almaktadır. Genel olarak bakıldığında kalkınma ajansları merkezi bütçeden alınan gelirlerle faaliyetlerini yerine getirmektedir (Doğru ve Karaaslan, 2012: 201).

Türkiye'de geçmiş dönemlere bakıldığında BJA yönelik uygulamalara 1990'lı yıllarda başladığı görülmektedir. Türkiye'de bu uygulamanın yürürlüğe girmesindeki amaç, yerelin iç dinamiklerinin yanında, ülkenin AB'ye katılımının daha hızlı şekilde gerçekleşmesidir. Yaşanan kaynak sıkıntıları ve uygulamada gerçekleşen hatalar yüzünden birçok proje aşamasından ileriye gidememiştir (Tutar ve Demiral, 2007: 73).

Grafik 4: Devlet Tarafından Kalkınma Ajanslarına Gönderilen Pay Oranları

Kaynak: (Doğru ve Karaaslan, 2012: 201).

Grafikte de görüldüğü üzere, 2008 ve 2009 yıllarındaki kalkınma ajanslarına aktarılan pay diğer yıllara göre düşüktür. Bunun sebebi olarak kalkınma ajanslarının daha yeni kurulma aşamasında olması gösterilmektedir. O dönemde sadece İzmir Kalkınma Ajansı ve Çukurova Kalkınma Ajansları faaliyetlerini yürütmektedir. 2010 yılına gelindiğinde ülke genelinde 26 tane kalkınma ajansı faaliyette bulunmaktaydı. Böylece merkezi bütçeden tatmin edici bir oranda pay aldıklarını görmekteyiz. 2011 yılında ise merkezi bütçeden alınan payların düşük olması hükümetin kalkınma ajanslarına ayırdığı pay oranını azaltması olarak açıklanmaktadır.

2.2.4. Sakin Şehir Kalkınma Modeli

Kavram olarak cittaslow, İtalyanca citto (şehir) ve İngilizce slow (yavaş, sakin) kelimelerin birleşmesiyle orta çıkan bir yapıdır ve “Sakin Şehir” anlamına gelmektedir. Cittoslow’un ilk kıvılcımı yavaş yemek (slow food) birliğine dayanmaktadır. Bu yapı, küreselleşmenin negatif etkisiyle insanların yaşam tarzlarında oluşan monotonluğu, şehirlere ait dokularında yaptığı olumsuz değişikliği ve yerele ait ayrıcalıklı özelliklerin yok olmasını engellemek için oluşturulan bir birlikteliktir (Keskin, 2010: 30). Birlik 15 Ekim 1999 yılında İtalya’nın Orieto kentinde kurulmuştur (Keskin, 2010: 40).

Aslında, Sakin Şehir (Cittoslow) hareketi İtalya'nın Greve in Chianti kentinin eski belediye başkanı Saturnini'nin kentlerin tekrar değerlendirilmesi ve kaliteli bir yaşam düşüncesinden yola çıkarak ortaya atmış olduğu yeni bir kalkınma planı olarak değerlendirilmektedir. Eski başkanın bu stratejisi, diğer dört küçük kasaba belediyeleri tarafından destek görerek alt yapısı oluşmuş; ardından bu fikir ülke çapına yayılmıştır. Devamında, diğer belediye yetkilileri tarafından ve yavaş yemek hareketi başkanı Petrini tarafından benimsenmiştir. Cittoslow hareketi amaç olarak değerlendirildiğinde ise yavaş yemek olgusunu şehir yapısına dönüştürmektedir denilebilir (Ünal, 2016: 16).

Sakin Şehir birlik hareketi, İtalya'da başlayarak kısa süre içinde dünyaya yayılmıştır. Gün geçtikçe küreselleşen bir ağ oluşturmuş ve yeni katılımcı şehirleri bünyesine katmıştır. Bu birliğe katılmak için birtakım kriterler bulunmaktadır. Bu kriterler 7 ana başlık altında toplanmaktadır ve ayrıntılı şekilde bakıldığında 59 madde bulunmaktadır, ayrıca 3 ek madde de barındırmaktadır. Birliğe katılmada ilk önemli özellik nüfusun 50 bin kişinin altında olmasıdır. Başvuran yerleşim yerinin değerlendirmeler sonucu en az 50 puan alması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen ana kriterler şöyledir (Özür Karakaş, 2016: 160) :

- 1) Altyapı Projeleri
- 2) Çevre Projeleri
- 3) Kaliteli Yaşanabilir Kentsel Projeler
- 4) Sanatkârlara, Tarımsal Ürün Üreten ve Turistik Esnaflara Yönelik Projeler
- 5) Eğitim, Konukseverlik ve Farkındalığa yönelik Projeler
- 6) Sosyal Mutabakat
- 7) İştirakler (Yavaş Yemek) (Özür Karakaş, 2016: 160).

Sakin Şehir uygulaması yerli üreticileri destekleyerek onları tüketicilerle uygun bir ortamda buluşturmaya yönelik projeler geliştirme ortamı sağlanmaktadır. Yukarıda da yer alan kriterlerin alt yapılarına bakıldığında sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeli çerçevesi oluşturulmaktadır (Şahinkaya, 2010: 7).

Sakin Şehir birliğine katılabilmek için üye kentlerin belirlemiş oldukları kriterlere uymaları gerekmektedir. Sakin şehir katılımcıları değerlendirmeler sonucunda bu kriterlere uyup uymadıklarına göre birliğe dâhil edilmektedir. Birlik ilk ortaya çıktığı zaman 59 olan kriter sayısı, 2013 yılında Uluslararası Bilim Komitesi aracılığı ile yapılan ayrıntılı ve titiz

araştırmalar sonucu tekrardan güncellenmiş olup kriter sayısı 70'e çıkarılmıştır (nal, 2016: 15).

Sakin şehir birliğinin özel bir logosu bulunmaktadır. O da, turuncu renkte salyangozdur. Bu salyangoz logosunun üzerinde tarihi ve yeni binalardan oluşan bir görsellik bulunmaktadır(eri, 2013: 91). Ayrıca birliğin bir sloganı da bulunmaktadır. Slogan ise "Cittaslow Birliği: Yaşamın Kolay Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı" olarak dile getirilmektedir (Ergüven, 2011: 205) .

şekil 3: Sakin şehir (Cittaslow) Logosu

Kaynak: (ıtak, 2016: 2694),(17.04.2018).

Günümüzde Dünya'da ve Türkiye'de giderek yayılmakta olan yavaş kentler globalliğin getirmiş olduğu yaşam hızından uzak durmak isteyenler için bir başka seçenek olmakla beraber; sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeli çerçevesinde mahalli idarelere örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Sakin şehir hareketinin amaçlarından bir diğeri ise yerel kalkınma faaliyeti olarak; yerel doğal değerleri ve kültürel mirasların yaşatılmasını sağlayarak, turizm perspektifinde fayda sağlayacak şekilde kullanarak geleceğe sunma amacı gütmektedir (Yılmaz vd., 2016: 5).

Sürdürülebilir yerel kalkınma ve Sakin şehir (cittaslow) birbiriyle uyumlu iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı gelecek nesillerin gereksinimleri göz önünde bulundurularak korunması olarak tanımlanmaktadır. Sakin şehir (cittaslow)'ın kriterleri incelendiğinde ilk maddelerinde evre ile ilgili politikalar üretmesi olduğu bilinmektedir. Ayrıca diğer önemli kriter ise; yerel üretimdir. Yerel retilimin canlandırılması ve desteklenmesi yerel ekonominin hareketlenmesine neden

olacaktır. Sürdürülebilir bir kalkınma için üretimin yerel kaynakları kullanarak geleneksel üretim metotları ile doğal ürünlerin ortaya çıkması amaçlanmaktadır (Şahin, 2014: 60-61).

Ülkemizde Sakin Şehir birliği'ne üye olan kentlerimiz tetkik edildiğinde kentlerimizin birçok etkileyici doğal ve kültürel farklılık yaratacak değerli eserlerinin olduğu gün yüzüne çıkmaktadır. Sakin Şehir (cittoslow) üyeliği, kentlerin yerel kalkınmada en önemli kazançları için yol gösterici olacaktır. Sakin Şehir (cittoslow)'e dâhil olduktan sonra yerel üreticiler desteklenmiş, kooperatifçilik gibi birlikler oluşmaya başlamış, turizme yönelik girişimler özendirilmiş, halk bilinçlendirilmeye başlanmış, yenilenebilir enerjiye alternatif seçenekler düşünülmüş, yerele ait desenlerin kullanımı teşvik edilmiştir. Tüm bu yapılanlar insanların yaşam çevrelerinde daha sağlıklı mutlu yerlerde yaşamlarını devam ettirmelerine vesile olmaktadır. Bu çerçevede kaliteli bir yaşam isteyen diğer kentlerin de yeni biçimler ortaya koymasına kılavuz olmaktadır (Üstün Topal vd., 2016: 1422).

Türkiye'de sakin şehrin hemen her bölgeye yayıldığı görülmektedir. Ülkemizin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine sakin şehir olarak belirlenmiş kentlerimizi görmek olağan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Şu anda sakin şehir statüsünde ülkemizde on bir kent bulunmaktadır. Bunlar; İzmir-Seferihisar, Çanakkale - Gökçeada, Artvin - Şavşat, Şanlıurfa - Halfeti, Kırıkkale - Vize, Muğla - Akyaka, Isparta - Yalvaç, Sakarya - Taraklı, Ordu - Perşembe, Erzurum - Uzundere ve Aydın - Yenipazar'dır. Aynı zamanda bu birliğe katılmayı düşünen ve bu yönde hazırlıklar yapan ya da katılım süreci devam eden kentler bulunmaktadır (Çıtak, 2016: 2696).

Sakin Şehir birliğinin kurulmasından sonra, Türkiye'de ilk kez Seferihisar Sakin Şehir'e üye olarak, kavramı ülkeye getirmiş, yerel yönetimlerde tanıtılmasına neden olmuştur. Bunun sonucu olarak, Şubat 2017 olarak verilerde Türkiye'den 14 kentin üye olduğu açıklanmıştır (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017: 302). 2018 Mart'ında Belçika'da toplanan ulusal komitede Mudurnu ilçemizin de bu birliğe dahil olmasıyla birlikte ülkemizde bu sayı 15'e çıkmıştır (<http://www.hurriyet...>). Önümüzdeki dönemlerde bu sayının daha da artacağı düşünülmektedir. Yavaş şehir ya da sakin şehir kavramları dünya perspektifinin de üzerine araştırmalar yapılan bir kavram iken Türkiye'de pek fazla tanınmayan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yavaş şehir Türkiye'de sadece nüfus yoğunluğu az olan kentlerde etkinliğini sürdürmektedir. TÜİK tarafından 2016 yılında

yapılan açıklamaya göre Sakin Şehirlerin merkezlerinin nüfusları ortalama 10.000 civarında olduğu görülmektedir (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017: 302).

Ülkemizde sakin kent hareketine dâhil olan kentlerimiz hem dünyada hem de ülkemizde büyük ilgi görmektedir. Büyük bir dikkatle korunan şehir dokusunun ve tarihsel kalıntılarının gün yüzüne çıkarılarak öne atılmasını, hayatın sakin akışını devam ettirmesini ve insanların merak duygusunu arttırarak planlarında değişiklik yapmalarına neden olacaktır. Tüm bu nedenlerden dolayı, sakin şehir hareketi ülkemizdeki gün yüzüne çıkmamış birçok tarihi ve kültürel değerlerimizin ortaya çıkarılarak bundan hem yerele hem de ülke ekonomisine yarar sağlamasına vesile olacaktır. Sakin şehir hareketiyle birlikte kriterleri sağlayan birçok şehrimiz de kapılarını dünya insanlarına açma girişiminde bulunulabilecektir (Sırım, 2012: 129).

2.3. Yerel Kalkınma Modellerinin Uygulaması

2.3.1. Endojen Kalkınma Modeli Uygulaması

Endojen kalkınma anlayışının uygulanmasında, öz kaynaklar ve yerel dinamiklerin etkileşim ile birlikte bölgedeki kurum ve kuruluşlar bölgesel olarak alt bir düzen kurmak için harekete geçmektedir. Yenilikçi çevre, yerel üretim sistemleri ve şehir sistemleri olarak adlandırılan yapının tamamına bölgesel dinamikler denilmektedir (Çetin, 2005: 4).

2.3.1.1. Yerel Üretim Sistemleri

Yerel üretim sistemleri birbirleriyle iletişimi çok olan üretim ünitelerinden oluşmaktadır. Üretim üniteleri arasında olan yoğun iletişim, sistemin işleyişi ve işlevsel yapısıyla ilişkilendirilmektedir. Bu sistem, aynı bölgede yer alan şirketlerin üretimleri ve teknolojilerini de incelemektedir. Yerel üretim sistemleri böyle değerlendirileceği gibi üç aşamada da değerlendirilmektedir. Bunlar; esnek uzmanlaşma, teknoloji merkezleri ve endüstriyel bölgeler olarak ayrılmaktadır (Çetin, 2005: 4).

Teknoloji merkezi düşüncesine göre; küreselleşme ile birlikte teknolojinin gelişmesiyle haberleşmenin sağlandığı ve bilimin önde olduğu bir üretim sistemi benimsenmektedir. Temel ilişki kurdukları bölgedeki ticari kuruluşlar ile eğitim ve araştırma üzerine iletişim halindedirler. Bu iletişimin birçok yönü bulunmaktadır. Örnek verilecek olursa işletmeler - araştırma merkezleri, araştırma merkezleri - işletmeler gibi...

Yaklaşımdan anlaşılacağı gibi teknolojik ve bilimsel bilgi bölgenin kalkınması açısından önemli durum arz etmektedir(Çetin, 2005: 5).

Günümüzde endojen kalkınma yaklaşımı, yerel aktörlerin kalkınmada aktif şekilde yer aldıkları ve talepleri doğrultusunda ortaya çıkan mekansal yaklaşım olarak açıklanmaktadır. Bu aşamada amaç toplumun sosyal refahına etki eden sanayi, tarım ve hizmet sektörü değil, yerel üretimde bulunacak aktörleri etkileyen politikaların üretilmesidir (Özdemir, 2018: 115).

Endüstriyel bölgeler düşüncesine göre yerel üretim; belirli bir bölgede ekonomik, coğrafi ve kültürel olarak yer alan ticari amaç taşıyan küçük işletmelerin ve şirketlerin arasındaki iletişimin gelişmiş ağlar sayesinde sağlandığı işinde mahirleşmiş bir veya birden fazla üretim sürecinin bulunduğu bir sistem olarak anılmaktadır. Bunun neticesi olarak sistem piyasaya girerek piyasadaki değişimlere anında karşılık verebilme yeteneğine sahip olmaktadır. Bunun sonucu olarak piyasada yakın ilişkiler kurmak önceliği almaktadır. Yakın ilişkilerde olma firmaların kazançlı çıkmalarına olanak sağlamaktadır. Temel olarak bu düşüncede yerel aktörleri bir araya getirmek aynı temelde buluşturmak işletmelerin birbirleriyle iletişimlerini geliştirmesine neden olacaktır. İletişimi gelişen ve işletmeler uyum ve esnek olabilme davranışlarını öğrettiğinden yerelin endojen kalkınmasını gün yüzüne çıkartacak önemli bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. (Çetin, 2005: 5).

Esnek üretim sisteminin son zamanlarda ilgi görmesi KOBİ'lerin önemini gün yüzüne çıkarmaktadır. Bu tip işletmeler yerelde istihdamı ve geliri yükseltmesi sonucunda bölgeye ekonomik hareketlilik getirdikleri için, büyük şehirlere göçün önünü kesmektedir. Böylece bölgede oluşan dinamikle yeni ve iş potansiyeli yüksek olan işletmeler açılmasına olanak sağlamaktadır. Endojen kalkınmanın uygulanmasıyla bölgesel kalkınma sağlanmış olacaktır. Endojen kalkınmanın uygulanabilirliği açısından temel oluşturulacak özellikler aşağıdaki gibidir:

- Esnek bir yapı oluşturularak ortaya yeni iş imkanlarının sunulması,
- Yerelde var olana öz kaynakların harekete geçmesinin sağlanması ve bu durumdan bölgenin yararlanmasının önü açılması,
- Temel yapısında yer alan kendini yenileme potansiyelinin diri tutulması,
- Yönetiminde ve üretimde piyasada karşılaşılabilecek sorunlara karşı kendini adapte etme ve karar almada kolaylık sağlanması,

- Daha çok bir türe özgü olan piyasaların ihtiyaçları doğrultusunda kendini adapte etmesi,
- Yerelde bulunan aktörleri bir araya getirerek aynı düşünce temelinde buluşturarak bir güç oluşturulması (Çetin, 2005: 6).

Endojen Kalkınma modelinde alan odaklı bütünleşik bir ekonomik büyüme ön görülmektedir. Yerel üretim sisteminde içsel büyümenin amacı, yerel üretimde verimliliği artırarak üretimi rekabet ortamında tutması ve böylece kendine ait bir sistemi oluşturmasıdır. Oluşturulacak sistemde yereldeki sosyal ve ekonomik kuruluşlarda koordinasyonu da içinde bulundurmaktadır (Özdemir, 2018: 112).

2.3.1.2. Şehir Sistemleri

Bu sistem endojen kalkınma sistemlerinin diğer bir dinamiği olarak bilinmektedir. Bu sistem bir bölgenin farklı öz kaynaklara, farklı fiziksel yapılar ve çevreye dönük faydalı şehirlerin oluşturduğu yapı olarak açıklanmaktadır. Şehirler insanların buralarda yaşamlarını devam ettirebilmesi için hayati öneme sahip olan yer olarak görülmektedir. Bu durumun böyle görülmesi dört önemli işlevden ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

- Şehirler birer sosyal merkez olarak birden fazla aktörü merkezinde bulundurur. Bunun içinde eğitim kurumları, ticari birlikleri, siyasi kuruluşlar gibi bölgede faaliyetlerini gösteren kuruluşları şehrin aktörleri arasında yer almaktadır. Bu aktörler birbirleriyle etkileşimde bulundukları için çevrelerinin gelişmesinde önemli derecede paya sahiptirler. Düzenli kurallar çerçevesinde kurumsallaşma önemli olarak görülmektedir.
- Şehirlerin diğer özelliği imar alanlarının yoğun bir şekilde hüküm sürdüğü yerler olmasıdır. İmar alanlarının oluşturulması dağınık aktivite alanlarının da bir bölgede toplanmasını sağlamaktadır. Böylece yapılar şehirlerin planlı bir şekilde büyüüp gelişmesine olanak sağlamaktadırlar. Yeni alanların oluşturulması yeni birlikteliklerin oluşmasına sebep olmaktadır. Oluşturulan bu tip yapılar sonucu eğitim, ticari fuar alanları, kamu kurumları, ticari birlikler gibi oluşumlar doğmakta böylece oluşan bu topluluklar sayesinde çevresel ekonomilerin oluşması sağlanmaktadır.
- Şehirlerdeki yapılar şehrin kimlikleri gibidir. Kentlerde bulunan arkeolojik kalıntılar, üniversite, opera vb. binalar sosyal anlamda önemli yerlerdir. Şehirlerde sembolik olarak bulunan yapılar bölgede oluşacak yeni iş imkanlarına ve doğacak

olan mesleklere de öncülük etmektedir. Diğer bir önemli kısmı da şehrin ünlenmesine ve tanınmasına katkıda bulunmasıdır.

- Şehirler bünyesinde bulundurdıkları endüstri özellikli işletmeler sayesinde elinde sektörel olarak güç bulundurmaktadır (Çetin, 2005: 7).

Kentsel kalkınma için yaşayanların gelenek ve görenekleri, ekonomiye, özel girişimciliğe, bilime, risk almaya ve sosyal değişime hazır olmaları gerekmektedir. Kentsel sistemden kaynaklanan sorunların sinerji - işbirliği mekanizması ile çözülmesi gerekmektedir. Kentsel gelişmişlikte insan figürü öne çıkmaktadır. İnsan figürüyle yerel inisiyatiflerin büyüme sürecinin teşvik edilmesi mümkün olmaktadır. Fakat bölgedeki potansiyelin etkin bir şekilde kullanılması için bölgesel ve ulusal politikaların kente ait büyüme politikalarını tamamlayıcı ve destekleyici olması gerekmektedir (Erkan, 2003: 158).

2.3.1.3. Yenilikçi Çevre

Bu yapı yerel üretime can suyu sağlayan, bölgesel açıdan bütünlük sağlayan ve endojen kalkınmanın sac ayaklarını birleştiren bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Çevre içinde birçok temel taşı bulunduran bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevre, bölgede bulunan aktörlerin iletişimleri ve etkileşimleri için gerekli olan kuralların bütünüdür. Yenilikçi çevre bölgedeki aktörlerin yapılan işlerde kendi çıkarlarını gözetmelerine eğilimli olup olmaması, az zamanda çok fayda sağlamayı tercih edip etmemesi, öz kaynakları uzun dönemde gerçekleştirecek kalkınma planlarında kullanılmasına olanak sağlanması ya da sağlanmaması gibi birçok unsura bağlı olarak değişmektedir. Yenilikçi çevrenin esas amacı olarak üretim sürecinde değişim aşamasında gün yüzüne çıkan problemleri ortadan kaldırmak veya can alıcı etkisini azaltmaktır. Aşağıdaki gelişmeler yenilikçi çevrenin endojen kalkınma üstündeki etkisi olarak açıklanmıştır:

- Bölgedeki yerel unsurları eyleme ikna etmesi
- Bölgesel faktörler ile yerel aktörler arasında güçlü bir birliktelik oluşturması
- Bölge dışındaki hammadde ve enerjilerden faydalanması
- Sürekli olarak yenilikçi olması. (Çetin, 2005: 8).

2.3.2. Cazibe Merkezi Kalkınma Modeli Uygulaması

Cazibe merkezlerini destekleme programının temel amacı yerel ile merkez arasındaki iletişimi sağlamaktır. Bölgelerde yer alan cazibe merkezi alanlarındaki projelerin kontrolünü sağlamak ve takip etmek için bölgesel kalkınma ajansları faaliyet göstermektedirler. Cazibe merkezlerinin bağlı oldukları kalkınma ajansları merkezlerin uyguladığı projelerin finansmanı, kontrolü, denetimi ve zamanı gibi birçok yönden oluşabilecek olumsuz koşulları içeren bir rapor oluşturarak Kalkınma Bakanlığı'na sunmaktadır (Toy ve Gündüz, 2016: 127).

Cazibe merkezleri oluşturdukları projeleri sadece şehir merkezleri olarak sınırlasalar da 2015 yılından sonra şehir merkezi dışındaki yerlerde yer alan projeleri de kabul etmektedirler. Merkez seçimlerinde öncelik olarak ilk önce coğrafi bölge, bölgenin istihdam oranı, merkezin üniversite ve havalimanına sahip olma durumu ve nüfus kriterleri dikkate alınmaktadır. Yukarıda belirlenen kriterler çerçevesinde ülkemizde Sivas, Van, Kayseri, Şanlıurfa, Malatya, Samsun, Elazığ, Gaziantep, Konya, Diyarbakır, Erzurum ve Trabzon olarak 12 kentimiz cazibe merkezi olarak seçilmiştir (Toy ve Gündüz, 2016: 127).

Cazibe merkezi kapsamında devlet desteklemeleri ile Çanakkale-Gökçeada'yı birinci derecede kalkınması gereken yer olarak belirlenmiştir. Gökçeada'nın bölge ekonomisi hayvancılık, tarım, turizm ve balıkçılığa dayanmaktadır. Tarım bakanlığı bölgeyi ekolojik olarak tarım yapılması için pilot bölge seçmiştir. Bölgede organik bal, zeytinyağı ve üzüm üretilmesine yönelik politikalar başlatılmıştır. Gökçeada belediyesi 2008 yılında "Organik Yaşamı Ada'da Öğrenme Projesi" başlatmıştır. Bu sayede Gökçeada'yı organik üretim üzerine yoğunlaşmış agroturizm konusu üzerine bölgeyi cazibe merkezi haline getirmeyi amaçlamıştır (Ün vd., 2012: 347).

Cazibe merkezi destekleme programı önceden hazırlanan stratejik projeler uygulanmaktadır. Projeler bölgedeki aktörlerin aktif olarak yer aldığı, cazibe merkezinin aşılması gerek sorunlarını ayrıca ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanmasına yönelik projeler olarak belirlenmektedir (Toy ve Gündüz, 2016: 127).

Cazibe merkezi olan şehirlerin öz kaynaklarını daha verimli bir şekilde kullanmasını sağlamak, yaşanabilir bir çevre yaratılmalı ve bölgenin cazibesini arttırmak için pazarlamayı kullanması gerekmektedir. Amacı daha fazla satılabilir ürünler elde etmek olmalıdır. Şehirde ekonomiyi harekete geçirebilmek için bölgeye gelen ziyaretçi

sayısının artmasını sağlamak, devlet ve özel sektör yatırımlarını desteklemek ve şehirde yaşanan insanların sorunlarını en kısa zamanda çözülmesini sağlamaktır (İsen, 2013: 17).

Uygulama aşamasında 2007 yılından kamu yatırımları arasında yer alan on iki cazibe merkezi belirlenmiştir. İlk olarak 2008-2010 döneminde 51 milyon TL kaynak devrederek Diyarbakır'dan uygulamaya başlanılmıştır. Bu kaynak dahilinde Diyarbakır'da 2008 ile 2010 yılları arasında yapılan toplam 15 proje bulunmaktadır. CMDP kapsamında 2011 yılında Van, Erzurum ve Şanlıurfa, 2013'te Gaziantep, 2015 yılında Malatya, Elazığ ve Sivas yer almaktadır. Bu şehirlere 2011 ile 2014 yılları arasında bu program kapsamında toplam 308 milyon TL kaynak transfer edilmektedir. Cazibe merkezlerine bakıldığında uygulanan projeler daha çok kış turizmine yöneliktir. Ayrıca kongre merkezi ve kültür, sanat alt yapılarını oluşturmaya yönelik çalışmaları olduğu ortaya çıkmaktadır (Toy ve Gündüz, 2016: 129).

Tablo 6: Cazibe Merkezi Destekleme Programında Yürütülen Projeler

Cazibe Merkezi	Proje Adı	Proje Yürütücüsü	Proje Bütçesi (TL)
ERZURUM	Kültür Yolu Projesi	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	95.689.578,22
	Üç Kümbetler Çevresinin Yenilenmesi ve İyileştirilmesi	Erzurum Yakutiye Belediyesi	55.838.905,60
	Yüksek İrtifa Sporcu Kampı Projesi	Erzurum Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	6.988.131,31
	Turizm Sektöründe Faaliyet Gösteren KOBİ'lere Yönelik Kredi Destek Programı	KOSGEB	3.400.000,00
DİYARBAKIR	Şeyh Muhtar Cami Minaresi Restorasyon Projesi	Diyarbakır Valiliği	566.867,55
	Diyarbakır Kültürel Mirasının Projelendirilmesi	Diyarbakır Kültür Turizm İl Müdürlüğü	3.413.429,40
	Diyarbakır Evlerinin Turizme Kazandırılması Projesi	Diyarbakır Kültür Turizm İl Müdürlüğü	2.118.400,00
	Ulu Cami ve Hanlar Çevresi Renovasyon Projesi	Diyarbakır Kültür Turizm İl Müdürlüğü	694.131,98
	Diyarbakır Surlarının Turizme Kazandırılması Projesi	Diyarbakır Kültür Turizm İl Müdürlüğü	7.117.951,42

	Diyarbakır Kültürel Mirasının Tanıtımı Projesi	Diyarbakır Valiliği	2.812.000,00
	Kulp İpek Üretim Merkezi	Kulp Ziraat Odası	1.845.554,00
	Diyarbakır İçkale Surlarının Restorasyonu Projesi	Diyarbakır Valiliği	7.195.636,76
	Diyarbakır Şehzadeler Konağının Projelendirilmesi Projesi	Diyarbakır Valiliği	301.624,00
ŞANLIURFA	Kale Eteğinin Turizme Kazandırılması Projesi	Şanlıurfa İl Özel İdaresi	25.922.565,55
	Sokak Cephe İyileştirme ve Kültür Adası Projesi	Şanlıurfa İl Özel İdaresi	21.021.200,00
	Şanlıurfa Kültürel Mirasının Tanıtımı Projesi	Şanlıurfa Valiliği	2.730.400,00
	GAP Vadisi Projesi Proje Çizimi	Şanlıurfa İl Özel İdaresi	500.000,00
VAN	Tekstil Kent Projesi	Van İl Özel İdaresi	34.597.307,00
	Tuşba Fuar ve Kongre Merkezi Projesi	Van İl Özel İdaresi	13.034.000,00
	Urartu Müzesi Projesi	Van İl Özel İdaresi	31.341.877,00

Kaynak: (Toy ve Gündüz, 2016: 130).

Yukarıda yer alan tabloda Erzurum, Diyarbakır, Van ve Şanlıurfa'nın cazibe merkezi destekleme programına yönelik birtakım bilgileri yer almaktadır. Burada devletin kamu harcamaları kapsamında kaynak olarak aktarmış olduğu sermayenin illerin gönderilen sermaye ile hangi projelerin yapıldığı ve hangi kurum tarafından ele alındığı ve projenin net bütçesini açıkça göstermektedir. Proje bütçesi bakımından ilk sırayı Kültür yolu projesiyle Erzurum Büyükşehir Belediyesi almaktadır. İkinci olarak Üç Kümbetler Çevresinin Yenilenmesi ve İyileştirilmesi projesiyle Erzurum Yakutiye Belediyesi, üçüncü olarak ise Tekstil Kent Projesiyle Van İl Özel İdaresi gelmektedir.

Cazibe Merkezi Destekleme Programının uygulama alanı bulduğu şehirlere yönelik DPT 2010 yılında yayınlamış olduğu destekleme belgeleri programında ilk müdahale edilmesi gereken alanların başında turizmin geldiğini ortaya koymaktadır. 2010 yılından sonra bölgede uygulanan projelere bakıldığında turizm altyapısının geliştirildiği görülmektedir. Gelişim sağlanarak şehir merkezlerinin de daha hareketli bir hal alması farklı türden değişkenleri de tetikleyeceği için kentin kalkınmasına olanak sağlamaktadır. Fakat CMDP’de eksiklik olarak istihdamın artırılmasına yönelik yetersiz kaldığı görülmektedir. Sanayi sektöründe fazla yatırımın olmaması nedeniyle iç göçlerin Batı’ya doğru olduğu görülmektedir. Bu destekleme programının desteğini biraz da sanayi sektörüne doğru kaydırması gerekmektedir (Toy ve Gündüz, 2016: 133).

Konya cazibe merkezi olan şehirlerimizden bir tanesidir. Cazibe merkezi olmak Konya’yı değişen değerlerini yeniden aktif hale getirerek, “Cazibe merkezi olma sürecini” başlatmaktadır. Sürecin başlamasından sonra topluma markalaşma süreci bilincinin aktarılması gerekmektedir. Temel amacın tüm bu aşamalar gerçekleştirildikten sonra şehri hem ulusal, hem de uluslararası alanda marka haline getirerek ticarete, fuarcılıkta ve yatırımda cazibe merkezi haline gelmesini sağlamaktadır (İsen, 2013: 91).

2015 yılında yapılan değişikliklerle birlikte var olan ve devam edilmesi zor görülen projelerin yerine oluşturulan yeni projeler 2016 yılının Şubat ayında belirlenmiştir. Bu projelerin uygulama alanı olarak da şehir merkezi dışında yer almasına sıcak bakılmaktadır (Toy ve Gündüz, 2016: 133).

2.3.3. Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları

6 Temmuz 2006 tarihli Resmi Gazete yayımlanan karar uyarınca Adana’nın merkez şehir olmasıyla birlikte Mersin’i de içine alan TR62 ile İzmir merkezli TR31 Düzey 2 bölgelerini içine alan birer kalkınma ajansı oluşturulmuştur. İzmir Kalkınma Ajansı ve Çukurova Kalkınma ajansları birer pilot uygulama şeklinde faaliyetlerine başlamıştır.

Kalkınma ajansları bölgelerdeki yatırımların gerçekleşebilmesi açısından birer araç niteliği olarak görülmektedir. Bölge içerisine gerçekleşebilecek yatırımlar sayesinde bölgenin rekabet seviyesi de artmış olacaktır. Son zamanlarda rekabet etmenin silahı ileri teknoloji, bilgi üretilmesi ve her zaman yeniliklere açık olmak ile gerçekleşmektedir. Bundan dolayı kalkınma ajansları yatırımlarını bu yöne doğru kaydırma girişimlerinde bulunmaktadır. Ülkemiz genelinde bu tür yatırım girişimleri pek görülmemektedir. Kalkınma ajanslarının önemli görevi de ülkemizde bu tip yatırım planlarını desteklemek

olmalıdır. Pilot ajans olarak seçilen İzmir ve Çukurova Kalkınma ajansları diğer kalkınma ajansları için emsal teşkil edeceğinden bu tip yenilikçi yatırımlara önem verilmesi gerekmektedir (Özer, 2008: 403-404).

Tablo7: Türkiye’de Faaliyette Bulunan Kalkınma Ajanslarının Mali Programı

Kalkınma Ajansı	Bütçe Yılı	Program	Programın Bütçesi(TL)	Teklif Edilen Proje Sayısı	Kabul Edilen Proje Sayısı
İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA)	2008	KOBİ Mali Destek Programı	6.017.950,04	441	98
		Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı	23.422.049,96	234	71
	2009	Tarım ve Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı	18.966.293	-	-
		Turizm ve Çevre Mali Destek ve Programı	12.644.196	-	-
Çukurova Kalkınma Ajansı (ÇKA)	2009	İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı	15.000.000	260	-
		Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı	5.000.000	259	-
		Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı	5.000.000	87	-
Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DKA)	2009	KOBİ Mali Destek Programı	14.177.635	549	-
Mevlana Kalkınma Ajansı (MEVKA)	2009	Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı	7.000.000	365	-
	2009	Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri Mali Destek Programı	3.000.000	185	-

Kaynak: (Işık vd., 2010: 13).

Yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi program bütçesi açısından en yüksek harcamayı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı çerçevesinde İzmir Kalkınma ajansı yapmaktadır. Çukurova Kalkınma Ajansı da ekonomik kalkınma mali destek programında kendi içinde en yüksek harcamayı gerçekleştirmektedir. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2009 yılında tek bir yatırım programına odaklanmıştır o da KOBİ Mali Destek Programı olarak 546 tane proje üretmiştir. Mevlana Kalkınma Ajansı da kendi içerisinde Kırsal Kalkınma Mali Destek Programına en yüksek harcamayı yapmış ve 365 tane proje teklifi almıştır (Işık vd., 2010: 13).

2.3.3.1. Çukurova Kalkınma Ajansı

Bölgelerarasındaki gelişmişlik farkının en aza indirilmesi ve yatırımcıların bölgede yatırım yapma esnasında karşılaştıkları sorunları minimuma indirmek için TBMM onayından geçen 5449 sayılı kanun ile TR-62 diye kodlanan Adana-Mersin bölgelerini kapsayan pilot bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Çukurova bölgesi ülkemizdeki birçok farklılığı (lojistik, tarım, enerji, sanayi) ile limana ve serbest bölgelere sahip olmasıyla ilgiyi üzerine çekmektedir. Bölgede yereli tümünden kalkındırma vizyonu ile ilk adımını atan ajans, ülkemizde uygulama alanı bulan ilk iki kalkınma ajansı modelinden biri olarak da karşımıza çıkmaktadır (Turan, 2007: 100-101).

Çukurova kalkınma ajansı Adana ve Mersin illerini kapsamaktadır. Bu iki ilin yüz ölçümü 29.745 km² ve ülkemiz yüz ölçümünün % 3,8'i olarak açıklanmaktadır. Bu bölgede yaşayanların % 68,5'i şehirlerde geri kalan % 31,5'i de kırsal alanlarda yaşamlarını sürdürmektedirler. Çukurova kalkınma ajansının belirli bir takım amaçları bulunmaktadır bunlar;

- Çukurova bölgesi içerisinde istihdamı ve üretimi çeşitli faaliyetler ile arttırılmasını sağlaması,
- Bölgeye gelen ya da bölgeden çıkan göçün iyi yönetilmesi ve kaliteli personelin sağlanması,
- Bölgenin tanıtımının hem içerde hem de dışarıda yapılması,
- Bölgede var olan sosyal gizli gücün ortaya çıkarılarak daha cazip hale gelmesini sağlamaktır (Turan, 2007: 100-101).

Günümüzde rekabeti artırmak, insanları girişimciliğe çekmek ve dışarıdan yatırımcıları bölgeye çekmek için ajanslarda oluşturulan yatırım ofislerinin temel işlevleri bulunmaktadır;

- Ajansa bağlı bulunun şehirlere yapılan yatırımları eşgüdümlü bir şekilde kontrol etmek,
- İzin ve ruhsat gibi evrak işlerini takip etmek,
- Yatırımcılara mevzuatlara göre yol göstermek ve bilgi vermek.

Çukurova Kalkınma Ajansı, bölgesel kalkınmanın plan ve programlanması için öncelikli konuların belirlenmesine yönelik olarak önemli bir görevi üstlenmektedir. Öncelik verilen projelerde ödenecek ücretler bu kapsam dahilinde tespit edilecektir. Proje çağrısı sonrasında sunulan projelerin yorumlanması ve akabinde projenin uygulanması aşamasına geçilmektedir. Çukurova Kalkınma Ajansı kurulduktan bugüne kadar geçen süre zarfında yukarıda değinilen örgütlenme ilkeleri ışığında aşağıdaki icraatları gerçekleştirmiştir (Öz, 2007:3).

A: Planlama ve Programlama Birimi:

- Şehirin ön bölgesel olarak gelişme planları hazır hale getirildi ve yenilendi,
- Oluşturulan plan ışığında yıllık bütçe ve program oluşturuldu,
- Bölgesel olarak gelişme tasarısının hazır hale getirilmesine başlandı,
- Yerel aktörler ve ulusal aktörler ile ilişkiler geliştirilmekte,
- Bölgenin demirbaşları istatistik olarak kaydedildi,
- Sektör bazında irdeleme çalışmalarına devam edildi,
- Ajansın uluslararası bağlantıları ve üyelikleri yapıldı,
- Ajansta personellerin eğitim ihtiyaçları devamlı yorumlanmakta,
- Çevrede yer alan diğer kamu kurumlarının teknik ekipman ihtiyacına karşılık verildi.

B.Uygulanan Projeleri Yürütme Birimi

- Oluşturulan projelerin desteklenme raporlarının tamamlamasından sonra proje çağrısına çıkılmadan önce devletin koyduğu yasal sürecin net olarak bilinmesi gerekmektedir,
- Kurum içinde eğitim ve çalışanları bilgilendirme işlemleri yürürlüğe konulmaktadır.

C: Yatırımların Gerçekleştiği Destek Ofisleri

- Bölgenin yatırım yapmaya elverişli olup olmadığının yorumlanması uygulanmaktadır.
- Yatırımlar gerçekleştirilirken devlet içerisindeki kurallara yönelik kurumlarla geçmişe dönük bilgilerini desteklemek için iletişim kurulmaktadır.
- Bölgeye gelebilecek olan hem yerli hem de yabancı yatırımcı için yatırımcı rehberi derlenerek oluşturulmaktadır (Öz, 2007: 4).

Başka bir açıdan projeler için uzman çalışanların bilgilerini yenileyebilmesi ve kendilerini geliştirmeleri amaç edinilmektedir. Uzman çalışanlardan oluşan grubun ilk önce bölgeyi tanınması, bölgenin analizini yapması gerekmektedir. Bölgenin nasıl bir potansiyele sahip olduğunun ortaya çıkarılması gibi 12 grup bir araya getirilmektedir. Bu grup Adana ve Mersin illerine yönelik yukarıdaki aşamaları yerine getirerek 3 temel proje grubu ortaya çıkarılmaktadır. Bunlar;

- Çukurova’da yer alan Adana ve Mersin’in sanayi ışığında sosyal ve ekonomik açıdan ne gibi bir potansiyele sahip olduklarının belirlenmesi,
- Bu bölgede yer alan rekabet edilebilir açıdan ne gibi lider sektörlerin bulunduğu belirlenmesi,
- Bölgeye yapılacak olan yatırımlar için ruhsat ve bürokratik işlerin yerine getirilmesi,
- Yatırımcılara yönelik yatırım desteklerinin hem uluslar arası olanlarını hem de ulusal olanların hazırlanması,
- Söz konusu olan yatırımların gerçekleşeceği Adana ve Mersin bölgelerindeki şirketlerin ne gibi finansman imkanları var araştırılması (Öz, 2007: 4).

2.3.3.2. İzmir Kalkınma Ajansı

1992 yılında Ege Bölgesi ve İzmir’de ekonomik gelişmenin sağlanabilmesi için aynı düşüncede olan bölgedeki diğer kurumların da işbirliğiyle kurulmuştur. Kuruluşunda ve İzmir’in pilot bölge olarak seçilmesinde EGEV’in önemli bir rolü olmuştur. 25 Ocak 2006 tarihinde çıkarılan yasayla birlikte İzmir Kalkınma Ajansı kurulmuştur. Bunun sonucu olarak Türkiye’de kurulan ilk kalkınma ajansından biri olarak yer almıştır (İçel, 2012: 50).

İzmir Kalkınma Ajansı'nın yönetim kurulu başkanlığını İzmir Valisi yapmaktadır. Bu durum özel sektör açısından bir memnuniyetsizliğe neden olsa da Vali burada devletçi bir yaklaşım için değil daha çok özel sektörün işini biraz daha kolaylaştırıcı bir yapıya kavuşturmak için yer almaktadır. İZKA'nın diğer üyeleri ise İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı, İzmir Ticaret Odası Başkanı, İl Genel Meclisi Başkanı, İzmir Ziraat Odası Başkanı, Batı Anadolu Sanayicileri ve İş adamları Federasyon Başkanı ve İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı'dır. İZKA'nın bünyesinde bulunan kalkınma kurulu üyeleri içinde bakanlıkların il müdürlüklerinde gelen temsilciler, Organize Sanayi Bölgeleri Temsilcileri, sendika temsilcileri, özel sektör dernekleri ve üniversitelerden öğretim üyeleri yer almaktadır. Karar merciinde şehrin yönetim kademesinde yer alan yöneticiler yer almaktadır. Yönetim kurulunun diğer özelliği bünyesinde hiçbir sendikacı ve sivil toplum aktörünü bulundurmamasıdır. Bu durumla birlikte içeriğe bakıldığı takdirde devlet ve yerel yönetimlerin özel sektörle bir yakından iletişim hali görülmektedir (Özışık, 2012: 139).

2010 ile 2013 yılları arasındaki İzmir Bölge Planında, Kalkınma Ajansının temel yöntemine yer verilmiştir. Temel yöntemleri şöyledir;

- Bölgedeki ulaşım, kültürel, sosyal, kentsel, iletişim ve teknolojik alt yapıların daha kaliteli hale gelmesi,
- Çevresel düzenin sağlanması ve kaliteli, korunaklı bir yaşanabilir çevre haline getirilmesi,
- Sosyal içerme, sağlık ve eğitimle ilgili hizmetlerin daha kaliteli duruma getirilerek toplumsal birlikteliğin artırılması,
- Bölgedeki istihdam yaratacak sektörlerin artırılması istihdam oranlarının da yükselmesi öncelikli,
- Bölgesel açıdan ekonominin büyümesinin önü açılarak bölgede yer alan işletmelerinde rekabet eder hale gelmesi.

Kırsal alanların desteklenmesi, tarım alanların geniş ve üretime elverişli olduğu İzmir'de ilk öncelik olmaktadır. İZKA (İzmir Kalkınma Ajansı), tarımı destekleyen bir kuruluş olarak karşımıza çıkmaktadır (İçel, 2012: 51).

Bölgede yetişen tarımsal ürünlerin zeytinden süs bitkisine, küçükbaş hayvancılıktan su ürünlerine kadar İzmir'in en kuzey ilçesi Bergama'dan en Güneydeki ilçesi Selçuk'a kadar birçok tarımsal ürünlerin yetiştirildiği bölgelerde tarımsal rekabetin katlı sağlayacağı üretilen ürünlerinde pazarlama aşamasında daha kuvvetli yer alacağı önemi

vurgulanmaktadır. İlk olarak belirtilen ürünler ile birlikte üreticilerin üretmiş oldukları diğer ürünleri de marka haline getirilerek hem iç hem de uluslararası pazarda müşteri karşısına çıkarılması sağlanmaktadır (İçel, 2012: 50).

Bölgede yer alan işletmelerin karşılaşmış oldukları birçok sorun bulunmaktadır. Bunlar arasında öncelikli olarak pazarlama sırasında karşılaşılan sorunlar, bölgede yer alan işletmelerin küçük ölçekli olması ve işletmecilerin yeterli derecede bilgi sahibi olmamaları gösterilmektedir. Böyle durumlarla karşılaşıldığı için küçük işletmelerin kooperatifçilik ve tarımsal birlikler kurularak tek çatı altında güçlerini birleştirerek küçük ölçekli işletmelerin gelirlerini de arttırmasına ve işletme açısından yaşamının devam etmesine olanak sağlamaktadır (İçel, 2012: 50).

2.3.3. Sakin Şehir (Cittaslow) Kalkınma Uygulamaları

Sakin şehir hareketi bir fikir akımı değil daha çok kültürel, sosyal ve yönetsel boyutların uygulamalarının tamamı olarak belirtilmektedir. Bünyesinde şimdiye ve yarını planlayıp projelendiren bir hareket olarak ortaya çıkmaktadır. Bu hareketin temelinde yerele özgü yani özgünlüğün ilk sıraya çıktığını vurgulamak gerekmektedir. İlk olarak İtalya ve Türkiye’de bu kadar çok olmasının nedeni de böyle açıklanmaktadır (Karakaş Özur, 2016: 164).

Sürdürülebilir kalkınmayla bir kent sadece gelişmeye odaklıyken sakin şehir hareketiyle birlikte yereli koruma gayreti içinde de yer almaktadır. Sakin şehir uygulamaları bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Devamlı üzerinde durulan özellik yerellik olduğu için yerele özel olanı gün yüzüne çıkarmayı hedeflemektedir. Buna örnek olarak bölgeye ait, yemekler ve üretim tarzları gibi birçok özellik tek başına ya da topluca uygulamanın konusunu teşkil etmektedir. Sakin şehir hareketinin ilk örnekleri İtalya’nın Orvieto şehrinde görülmektedir (Karakaş Özur, 2016: 164).

Tablo 8: Dünyadaki Sakin Şehir Uygulamaları

Ülke	Şehir Sayısı
Avustralya	3
Avusturya	3
Belçika	6
Kanada	4
Çin	8

Kolombiya	1
Danimarka	2
Finlandiya	1
Fransa	9
Almanya	20
Büyük Britanya	5
Macaristan	1
İzlanda	1
İrlanda	1
İtalya	85
Japonya	2
Hollanda	12
Yeni Zelanda	1
Norveç	4
Polonya	27
Portekiz	6
Güney Afrika	1
Güney Kore	13
İspanya	9
İsveç	1
İsviçre	1
Tayvan	4
Türkiye	15
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	2
Amerika Birleşik Devletleri	2

Kaynak: (<http://www.citta...>:12.11.2018).

Yukarıdaki tabloda yer verildiği gibi dünya üzerinde sakin şehir hareketine sahip ülke sayısı 30'dur. Otuz ülkede toplam 252 tane sakin şehir uygulamasını sürdüren yerleşim yeri bulunmaktadır. Yukarıdaki ülkelerin iletişimi sağlayabilmesi için 20 tane ağa sahiptir. Tabloda da görüleceği gibi en fazla sakin şehir hareketine sahip olan ülke hareketin çıkış kaynağı olan İtalya'dadır. Tablodan da anlaşılabileceği gibi sakin şehir hareketine sahip olan yerlerin büyük çoğunluğu Avrupa kıtasında yer almaktadır.

Ülkemizde sakin şehir kapsamında bulunan Taraklı ve Vize'de sakin şehir ile birlikte gerçekleşen uygulamalara bakacak olursak Taraklı'da; Tarihi alanların onarılması

(100'den fazla tescil edilmiş konak ve evler), Yamaç paraşütü, yayla ve termal turizm ile ilgili çalışmalar, Hark mağarasına ve Kanyonuna yönelik çalışmalar ve Tarihi çarşı içerisindeki dükkanların onarılması vb (Yalçın ve Yalçın, 2013: 40). Vize ilçesindeki uygulamalar ise; Vize Sanat Akademisi Projesi, Antik Döneme Ait Trak Köyü Projesi, Tarihi alanları turistlere gezdirmek için uzman rehber yetiştirme merkezi, spor kompleksi, kültürel ve sosyal etkinliklerin gerçekleştirilmesi, Organik ürünlerden yapılan yemeklerin özendirilmesi çalışmaları ve yöresel el sanatları, kadın el emeğinin değerlendirilmesi ve yöresel yiyeceklerin satışının yapılması gibi sakin şehir kapsamında kooperatif oluşturulması gibi uygulamalar hayata geçmiştir (Yalçın ve Yalçın, 2013: 39).

Ülkemizde sakin şehir hareketinin öncüsü İzmir'in Seferihisar ilçesidir. Seferihisar'ı takip eden ilçelerimiz de olmaktadır. Ülkemizin daha iç kesimlerinde yer alan kendine özgü özellikleriyle bu birliktelikte yerleşim yerlerimiz de bulunmaktadır. Fakat bunların uygulamalar bakımından biraz daha gelişim göstermeleri gerekmektedir. Uygulamaya yönelik eleştirilerin önünde duran engel daha yeni bu oluşum içerisinde yerlerini almalarıdır. Fakat bu konuda yapılan araştırmalar sonucu uygulamalara ait bir fikir vermektedir. Sakin şehir kavramı içerisinde yerel yönetimleri, ekonomistleri, işletmecileri, turizmcileri ve sosyal bilimlerin farklı kollarını barındırmaktadır. Bundan dolayı yapılan araştırmalar kendi alanlarına göre farklı değerlendirmelerden oluşmaktadır. Ülkemizdeki sakin şehirleri inceleyen Sungur, sakin şehirlerin şu uygulamalarına yer vermiştir. "Halıcılık, kahvaltı salonu işletmeciliği, keçeden ve deriden üretilen el sanatları, ev pansiyonculuğu, geleneksel ürünlere ait mekanlar, konserve yapılan doğal ürünler ve organik tarım ile yapılan üretimleri bu bölgelerde bulunan kadınların çoğunun yeteneklerini konuşturarak karşımıza çıkmaktadır." Bu uygulamalardan anlaşılacağı kadınların iş hayatına doğrudan katılımları için oldukça öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bunun sonucu kadının iş hayatında yer alması onun üretmiş olduğu ürünün daha göz önünde olması kadının kendi benliğini kuvvetlendirerek sosyal ve kültürel açıdan kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunacaktır. Bu durum, sakin şehir uygulamaları açısından kadının çalışma hayatına nasıl etkisinin olduğu önemini vurgulamaktadır. Bu uygulamalar ile küçük yerleşim yerlerinde bir dinamizm etkisi yaratacaktır. Bunun sonucu olarak farklı, kendini geliştirici uygulamaları örnek alma yolunu seçecektir. Kendilerinin küreselleşen dünyadan çekerek yerelliklerini korumak hedefinde olacaklar ama küreselleşen diğer bir hareket olan sakin şehir ağına katılarak kendilerini dünyaya açma yoluna gideceklerdir (Karakaş Özü, 2016: 168-169).

2.4. Sakin Şehir Seferihisar’a Genel Bakış

Seferihisar, Ege denizi kıyısında, Ege bölgesinin güneybatısında yer alan İzmir iline bağlı doğa ve tarih açısından birçok güzelliğe ve zenginliğe sahip bir ilçedir. Komşu ilçeleri; Urla, Güzelbahçe ve Menderes’tir. İlçeye bağlı 21 mahallesi bulunmaktadır (<http://www.sakinsehirsefer...>). Seferihisar 2009 yılında küreselleşmenin etkilerine karşı çıkan Cittaslow’a yani Sakin Şehir uygulamasına dahil olmuştur. İlçe nüfusu 2009 yılındaki verilere göre 25.308 kişi(<http://seferihisar...>) iken, 2017 nüfus kayıtlarına göre ilçe nüfusu erkekler 21.186 kişi kadınlar ise 19.599 kişi toplamda 40.785 kişi olarak yer almaktadırlar (<http://www.nufus...>).

Harita 1: Seferihisar’ın İzmir’e Göre Konumu

Kaynak: (<https://www.turkiye..>)(30.01.2019).

Seferihisar’ın dünya üzerindeki matematiksel konumu 26°45’00” doğu; 27°01’30” doğu boylamları ile 38°17’00” kuzey ve 38°02’00” kuzey enlemlerinde yer almaktadır. Seferihisar’ın merkezi deniz seviyesinden 18m yüksekte yer almaktadır. İlçe, kuzey-güney doğrultusunda uzanan Kızıldağlar (1080m) batısında, denize doğru uzanan yamaçlar ve Kocaçay Vadisi’nin oluşturduğu düzlükler üzerinde kurulmuştur (Seferihisar Kaymakamlığı, 2004: 18).

Mandalina bahçeleri, bağları, zeytinlikleri, enginar tarlaları ve verimli topraklarıyla Seferihisar’da ana geçim kaynağı olarak tarım öne çıkmaktadır. Seferihisar’ın 49

kilometrelik sahil şeridi, Ürkmez ve Sığacık Kalesi bölgelerinde ise turizm etkilidir. Seferihisar'ın güçlü yanlarına bakıldığında burada markalaşmış mandalinası, jeotermal, güneş ve rüzgar enerjisi sahip olduğu önemli kaynaklar içerisinde sayılmaktadır (<https://cittaslow...>).

2.4.1. Ekonomik Yapısı

Seferihisar ilçesinde ekonominin temelini uzun yıllar tarım oluşturmaktadır. Tarım içerisinde en önemli payı zeytincilik almaktadır. Fakat son yıllarda enginar yetiştiriciliği ve narenciye ile birlikte seracılıkta gelir getirici hale gelmektedir. Bunlar ile birlikte kıyı bölgelerde balıkçılık faaliyetleri devam ederken ilçe ekonomisine büyük katkısı olan turizm devreye girmiştir (Seferihisar Kaymakamlığı, 2004: 91).

Seferihisar Belediyesi, Sakin şehir uygulamasının bir gerekliliği olan “Yerel üreticiyi destekleme” kriterini yerine getirerek halkın üretmiş oldukları ürünlerini aracısız olarak satmaları ve kendi geçimlerini sağlamaları için “Üretici pazarları” kurulmasını kararlaştırmıştır. İlk uygulama 2009 yılında Seferihisar şehir merkezinde Salı günleri sadece 13 üretici ile gerçekleştirilmiştir. Zaman içerisinde gelişerek günümüzde 150 tezgah sayısı olan bir üretici pazarına dönüşmüştür. İyi tarım ve organik tarım belgelerine sahip üreticilerin yetiştirdiği mahsuller belediye bünyesinde bulunan ziraat mühendisi tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedir (Seferihisar Belediyesi (2018). Seferihisar Tanıtım Serisi).

Sığacık kale içi pazarı 2009 yılının aralık ayında kurulmuştur. Kurulduğu zamanlar fazla tezgah sayısına ulaşmasa da günümüzde 450 civarında tezgah bulunmakta bu sayının %80 ini de kadınlar oluşturmaktadır. Pazar günleri Sığacık yerel üretim pazarına gelen ziyaretçi sayısı 5.000 kişi civarındadır. Orhanlı üretici pazarı, cumartesi günleri köylülerin üretmiş oldukları sebze, meyve, gözleme, sarma ve tatlı gibi yiyecekler bu pazarda satılmaktadır. Ulaşmış üretici pazarı, 2017 yılında 70'in üzerindeki üreticiyle birlikte hayata geçirilmiştir. Bu pazarı diğerlerinden ayıran özellik topan karakılçık buğdayından yapılan karakılçık ekmeği (Ata ekmeği) satışa sunulmaktadır. Bunda temel amaç insanların kendi ürettikleri ürünlerin satışını yapmak, küçük üreticilerin topraktan uzaklaşmasını engellemektir. Böylece kendi kendine yeten bir ekonominin önünün açılmasını sağlamak, üretimden uzaklaşan köylünün ucuz işgücüne dönüşmesini engellemektedir (Seferihisar Belediyesi (2018). Seferihisar Tanıtım Serisi).

2.4.2. Tarımsal Yapısı

Seferihisar’da ağırlıklı olarak Satsuma cinsi mandalina yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlçe Merkezi, Ürkmez, Sığacık, Ula, Orhanlı ve Doğanbey - Payamlı önemli üretim alanları olarak yer almaktadır. Verim yöreye göre değişmektedir. En yüksek verim Payamlı ve Ürkmez’de 100–150 kg/ağaç, Kavakdere ve Doğanbey’de 50-100 kg/ağaç, diğer yörelerdeki verim ise 100–150 kg/ağaç’a arasında gerçekleşmektedir. İhracata en uygun ürün Payamlı ve Ürkmez’de yetiştirilmektedir.

2.4.2.1. Mandalina

14.838 (da) narenciye alanında, 83.010 adedi meyve vermeyen yaşıta, 507.820 adedi meyve veren yaşıta olmak üzere toplam 590.830 adet mandalina ağacı bulunmaktadır. Temmuz 2016 tarihi itibarı ile mandalinada tahmin edilen verim ağaç başına 120 kg’dır. Buna göre ele geçmesi planlanan 61.240 ton satsuma cinsi mandalinanın %80’i, İlçede faaliyette bulunan 14 adet Narenciye Paketleme Tesislerinde işlenmektedir. Bunun yaklaşık % 30’u ihraç edilmektedir. Diğer kalan kısmı ise, birinci sırada İstanbul olmak üzere diğer illerimizde iç tüketime sunulmaktadır.

2.4.2.2. Zeytin

Seferihisar’da zeytin yetiştiriciliği toplam 56.382 (da) zeytinlik alanda 28.779 adedi meyve vermeyen yaşıta, 823.720 adedi meyve veren yaşıta olmak üzere toplam 852.499 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Zeytinin olduğu yıllarda; Seferihisar’da bulunan ve 9 tanesi sürekli sistem olan 11 adet zeytinyağı fabrikası bulunmaktadır. Bu fabrikalarda ortalama 4.000–5.000 kg/gün zeytinyağı üretilmektedir. Elde edilen yağ toptan ve perakende olarak iç pazara sunulmaktadır. Ayrıca yaklaşık olarak Seferihisar’da 400 ton zeytin sofralık olarak değerlendirilmektedir. 2017 Üretim yılı sonunda yağlık zeytinde tahmini olarak verim ağaç başına 30 kg olmaktadır. Bu rakam sofralıkta ise 35 kg olarak gerçekleşmiştir.

2.4.2.3. Şaraplık ve Sofralık Üzüm

Seferihisar’da 2,757 (da) şaraplık olarak, 1.511 (da) sofralık çekirdekli üzüm ve 22 (da) çekirdeksiz üzüm olmak üzere toplam 4.290 (da) olan bağ alanı bulunmaktadır. Bu alanlardan 1.511 ton sofralık üzüm ve 4.136 ton şarap elde edilmesi beklenmektedir. Elde edilen şaraplık üzümler, iç piyasada şarap fabrikalarına satılmaktadır. Seferihisar’da üretimi gerçekleştirilen sofralık üzüm türü olarak Alphonse Lavelle kullanılmaktadır.

Lezzetli ve iri taneli bir meyvesi olan Alphons Lavelle, özellikle Çamtepe ve Gödençe Mahallelerinde yetiştiriciliği yapılmaktadır.

2.4.2.4. Enginar

Seferihisar tarım alanlarında toplam 1.939 (da) olan sebze üretilen alanının 912 (da) enginar yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu alanlardan yaklaşık 1.140 ton enginar elde edilmektedir. Elde edilen bu ürünün yaklaşık % 80'i dışarıya konserve fabrikalarına satılmaktadır. Satılan ürünlerin kalan kısmı ise taze olarak tüketilmektedir. Üretilen enginar yapraklarının bir kısmı da, kozmetik sanayi, silajlık hayvan yemi ve ilaç sektörü olarak kullanılmaktadır (Seferihisar İlçe Tarım...).

2.4.2.5. Kontrollü Örtü Altı

Seferihisar'da örtü altı üreticiliği, İlçe merkezi dahil 8 mahallede 94 üreticiye ait 291 adet seranın; 371,778 (m²) plastik, 34,903 (m²) cam yapılı sera olmak üzere toplam 406,681 (m²) de örtü altı üretimi vardır. Bunun, 298,681 (m²)'lik kısmında kesme çiçek, 108,000 (m²)'lik kısmında ise sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. Örtü altı sebze yetiştiriciliğinde ağırlıklı olarak ilk sırayı domates, ikinci sırayı hıyar ve üçüncü sırayı da biber yetiştirilmektedir. Çiçek yetiştiriciliğinde ise birinci sırayı Karanfil ve Kasım patı almaktadır (Seferihisar İlçe Tarım...).

İlçenin en önemli tarımsal gelir kaynakları narenciye(satsuma), sebzecilik ve zeytincilik olup son yıllarda süs bitkileri seracılıkta gelişme göstermektedir (Seferihisar İlçe Tarım...).

2.4.3. Seferihisar'a Ait Sayısal Veriler

Seferihisar Belediyesinin faaliyet raporlarının incelenmesi sonucunda 1983 yılından 2010 yılına kadar 2.829 adet işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiş olup elde edilen veriler ışığında iki döneme ait veriler şöyledir;

- 2010 yılı genel faaliyet raporu içerisinde Sıhhi: 208, Umuma Açık: 60, Gayri Sıhhi Müessese: 27, Tatil: 48, Mesul Müdür: 37, Canlı Müzik: 2 olarak toplam 382 tane işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiştir.
- 2017 yılı genel faaliyet raporu içerisinde Sıhhi Müessese: 120, Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yeri: 52, Gayri Sıhhi Müessese: 16 olarak toplam 188 tane işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiştir (<http://seferihisar.bel...>).

2010 yılında emlak bildirimleri şöyledir: Bina: 19.634, Arsa: 9.020, Arazi: 10.555 iken 2017 yılındaki emlak bildirim sayıları da şöyledir: Bina: 37.063, Arsa: 23.946, Arazi: 17.795 olarak kayıtlara geçmektedir (<http://seferihisar.bel...>).

Seferihisar Esnaf ve Sanatkarlar Odasından elde edilen verilerin ışığında 31 Aralık 2008 verilerine bakıldığında ilçede 890 esnaf ve 10 pansiyon kaydı bulunmaktadır. 31 Aralık 2018 yılına göre ilçe sınırları içerisinde 1.200 Esnaf ve 36 tane pansiyon bulunmaktadır. Esnafların 931'i Erkek, 273'ü de kadınlardan oluşmaktadır (S.E.S.O).

Seferihisar ilçesinde bulunun Sosyal Güvenlik Kurumundan elde edilen bilgiler dahilinde 2018 Kasım ayı itibari ile SGK'ya aylık bildirge veren işyeri sayısı 1.474, 4/a statüsünde çalışan kadın sayısı 1.983, erkek sayısı 4711 olarak toplam çalışan sayısı 6.694 olarak kayıtlara geçmektedir.

Sakin şehir ile birlikte Seferihisar Belediyesi üretici ile tüketici arasındaki aracıyı kaldırarak üreticinin malının değerinin yükselmesini sağlamak için mandalina ve zeytin üretici birlikleri kurulmuştur. Seferihisar belediyesi tarafından 1.800.000 TL bütçe ile işleme ve paketleme tesisi satın alınıp Mandalina Üreticileri Birliğine tahsis edilmiştir. Daha sonra İzmir Büyükşehir Belediyesiyle birlikte 900m² zemini kaplayan soğuk hava deposu kullanıma sunulmuştur. Balıkçılık, Türkiye ve İtalya Arasında Sürdürülebilir Ağlar Kurma Projesi uygulanmış. Yerel üzümden pekmez üretim tesisi kurulmuş ve günlük 3 ton üzüm işleme kapasitesine sahip bir kuruluştur. Lavanta Bahçelerine önem verilerek 30 dönümü aşkın arazide lavanta üretimi yapılmaktadır. Lavanta yağı ve lavanta kurusu yapılarak katma değerini artırarak yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Mandalina kurutma tesisi açılmıştır. Bu tesiste mandalinaların kurutulması sırasında termal enerjiden faydalanılmaktadır. Böylece ürünler 12 ay raflarda vitamin değerini, besleyiciliğini ve lezzetini korumaktadır (Seferihisar Belediyesi (2018). Seferihisar Tanıtım Serisi).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEFERİHİSAR HALKININ SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARINA BAKİŞ AÇISINI ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu kısmı yapılan anket çalışmasının, teori bölümünde yer verilen bilgiler ışığında yapılan anket sonuçlarının değerlendirilmesini içermektedir. Çalışmanın bu bölümünde kullanılan yöntem, bulguların ve hipotezlerin değerlendirilmesi, araştırmanın evreni ve verilerin elde edilmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Tanımı

3.1.1.Araştırmanın Konusu ve Amacı

Araştırmanın konusu; Seferihisar halkının Sakin Şehir uygulamasının yerel ekonomik kalkınma üzerine algılarının ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmanın temel amacı bir yerel kalkınma modeli olan sakin şehir uygulamasına karşı halkın algısını ölçmektir. Katılımcıların görüşleri değerlendirilirken bir takım karşılaştırmalar da yapılacaktır. Bu karşılaştırmalarda katılımcıların cinsiyetleri birinci karşılaştırma şekli iken; sakin şehir uygulamasına dahil olma veya olmama durumu ise ikinci karşılaştırma şeklidir.

3.1.2.Araştırmanın Önemi

Sakin Şehir uygulamasının yerel kalkınma odaklı olması yerelde bir hareketlendirme getirmesine neden olmaktadır. Yerel ekonomik kalkınma ülkemiz için hayati derecede önem arz etmektedir. Ülkemizde Sakin Şehir statüsünde bulunan Seferihisar'ın bölge halkı üzerindeki ekonomik etkisinin ortaya çıkartılması modelin yayılması açısından önemli bir durumdur. Çalışmada sakin şehir kalkınma uygulamasının yerelin ekonomik kalkınması açısından değerlendirilmesi, uygulamanın ekonomik kalkınma açısından inceleyen çalışmaların yetersiz sayıda olması ve yapılan araştırmanın literatüre sağlayacağı katkı bakımından önemlidir.

3.1.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenin Türkiye’de sakin şehir statüsünde bulunan yerleşim yerleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni geniş olduğundan Seferihisar’da yaşamını sürdüren

475 bireye ulaşılmıştır. Bireylerin gönüllü katılımı sağlanmıştır. Bireylerden geri dönüş olarak 42 anket formunun doldurulmadan teslim edildiği, 13 anket formunda hatalı doldurulduğu için dikkate alınmadığı ve 20 anket formuna ulaşamadığı için 400 bireyin yer aldığı bir örneklem oluşturulmuştur.

3.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu çalışma İzmir ili Seferihisar ilçesinde yaşamını sürdüren bireyleri kapsamakta olup bu ilçedeki yaşayanların görüşleri ile sınırlıdır.
- Çalışmada elde edilen sonuçlar veri toplama aracı ile sınırlıdır.
- Gerçekleştirilen anket sonuçları uygulandığı dönemde elde edilen veriler ışığında yorumlanmaktadır.

3.1.5. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında örneklemi oluşturan bireylere 15 Temmuz – 2 Ağustos 2018 tarihlerinde ulaşılmış, anket çalışması tarafımdan yüz yüze görüşme yöntemiyle Seferihisar ilçe sınırları içerisinde uygulanmıştır. Verilerin toplanma aşamasında literatür taraması gerçekleştirilirken elde edilen bilgiler ışığında bir bilgi havuzu oluşturulmuştur. Konuyla ilgili öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Ortaya çıkan formun Seferihisar sınırları içerisinde 50 bireye pilot uygulaması gerçekleştirilerek istenilen güvenlik katsayısına ulaşılmış ve anket formunu oluşturup uygulamaya geçilmiştir.

Araştırmacı tarafından gerçekleştirilen literatür taraması sonucunda oluşturulan sosyo-demografik özellikler 7 sorudan oluşmaktadır. Araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen güvenlik ve geçerlilik çalışması yapılan alpha katsayısı 0,92 olarak elde edilen “Halkın Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı” adlı anket (EK-2) kullanılmıştır.

Ankette beşli likert sistemi benimsenmiş olup (Kesinlikle Katılmıyorum=1, Katılmıyorum=2, Kararsızım=3, Katılıyorum=4, Kesinlikle katılıyorum=5) ve 15 maddeden oluşmaktadır.

Oluşturulan ankette iki boyut yer almaktadır. İlk boyut Ekonomik ve İstihdam boyutudur. Bu boyutta yer alan maddeler; 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12’tür. İkinci boyut ise Sosyal Boyuttur. Bu boyuttun maddeleri ise 13, 14,15’tür.

3.1.6. Araştırmanın Hipotezleri

Sakin şehir kalkınma hareketine yönelik yapılan araştırmada yer alan dört ana hipotez istatistiksel olarak test edilmektedir. Söz konusu denenen hipotezler aşağıda gösterilmektedir.

- H1a: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın ekonomik kalkınmasına fayda sağlamaktadır.
- H1b: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın sosyal kalkınmasına fayda sağlamaktadır.
- H2 a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre değişiklik göstermektedir.
- H2 b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre değişiklik göstermektedir.
- H3a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Seferihisar'da ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermektedir.
- H3b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Seferihisar'da ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermektedir.
- H4a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.
- H4b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.
- H5: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı ile sosyal kalkınma algısı arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

3.1.7. Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 25.0 paket programında irdelenmiştir. Ortaya çıkarılan anket analizlerinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t-testi, Regresyon analizi testleri kullanılmıştır.

Ölçekte yer alan maddelerin gruplanmasını ve boyutlarını görmek için faktör analizi yapılmıştır. Bir sonraki aşamada faktör analizi sonucu boyutların anlamlılık

derecesine bakılması için Kaiser normalizasyonu kullanılmış olup ve Eigen değeri 1'in üstünde olan boyutlar ele alınmıştır. KMO değeri ,925 bulunmuş olup, Bartlett küresellik testi sonucu Chi-Square değeri 3522,881 ve p: ,000 olarak bulunmuştur.

Tablo 9: Eigen ve Açıklanan Varyans Değerlerinin Dağılımı

Boyutlar	Başlangıçtaki Eigen Değerler		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Toplam %
1	7,529	50,192	50,192
2	1,309	8,728	58,920

Tablo 8'de yer alan varyans değerler sonucuna göre oluşturulan ölçeğin %58,920'sini açıklamaktadır.

Tablo 10: Maddelerin Faktör Yükleri, Gruplandırılması ve Cronbach Alpha Değerlerinin Paylaşımı

Cronbach Alpha değeri ve boyuta verilen isim	Faktör Yükleri	Madde No	Maddeler
1.BOYUT Ekonomik Kalkınma Algısı Boyutu α: ,922	,797	8	Sakin Şehir, Seferihisar'da istihdamı arttırıcı etkisi olmuştur.
	,782	7	Seferihisar, Sakin Şehir'den sonra iş olanakları artmıştır.
	,762	3	Seferihisar, sakin şehir'den sonra kent ekonomisi büyümüştür.
	,733	9	Sakin Şehir'in işletme sayısını arttırıcı etkisi olmuştur.
	,727	11	Sakin Şehir Hareketi KOBİ sayısını artırarak çok kişiye istihdam sağlamıştır.
	,681	4	Sakin Şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir.
	,680	5	Sakin Şehir,Seferihisar da üretimi arttırıcı etkisi olmuştur
	,663	6	Halkın kişisel gelirinde artış meydana gelmiştir.
	,646	1	Sakin Şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırmaktadır.
	,632	2	Sakin Şehir hareketi Seferihisar da turizm sektörüne canlanma getirmiştir
	,553	10	Sakin Şehir ile birlikte organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı arttırmıştır.
2.BOYUT Sosyal Kalkınma Algısı Boyutu α: ,776	,493	15	Sakin Şehir hareketi halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmıştır.
	,808	13	Sakin Şehir ile birlikte Seferihisar yeni bir sosyal kimliğe bürünmüştür.
	,806	12	Seferihisar, Sakin Şehir olduktan sonra bölgenin sosyal yapısı değişmiştir.
	,726	14	Sakin Şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır.

Tablo 9'da görüldüğü üzere boyutlara ait faktör yükleri, madde numaraları ve maddeler açık şekilde belirtilmiştir. Boyutlara ait güvenirlik katsayıları ayrıca belirtilmiştir.

4.1. Bulgular

4.1.1. Demografik Özellikler

Araştırmanın bölümlerinin oluşturan bireylerin demografik özellikleri Tablo: 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	178	44,5
Erkek	222	55,5
Yaş Dağılımı		
18-30	148	37,0
31-50	161	40,3
51-66	91	22,8
Eğitim Durumu		
İlkokul, Ortaokul	101	25,3
Lise	132	33,0
Üniversite	147	36,8
Yüksek Lisans, Doktora	20	5,0
Seferihisar’da İkamet Etme Süreleri		
2009 Öncesi	264	66,0
2009 Sonrası	136	34,0
Personel Durumu		
İşçi	143	35,8
Esnaf	75	18,8
Kendi Hesabına Çalışan	100	25,0
Memur	82	20,5
Çalıştığınız Sektör		
Turizm	82	20,5
Ulaşım	31	7,8
Finans	18	4,5
Tarım	60	15,0
Genel Hizmet	209	52,3
Sakin Şehir hareketinin bir parçası olan bir işyerinde çalışıyorum		
Evet	213	53,3
Hayır	187	46,8

Tablo 11’de görüldüğü gibi veriler incelendiğinde ankete katılan bireylerin %44,5’i (178 kişi) kadın, %55,5’i (222 kişi) erkek olarak ortaya çıkmıştır. Görüldüğü üzere erkeklerin ankete katılma oranları daha yüksektir.

Ankete katılan bireylerin yaş dağılımları incelendiğinde, %37,0'ı (148 kişi) “18-30”, %40,3'ü (161 kişi) “31-50”, %22,8'i (91 kişi) “51-66” yaş aralığında yer almaktadır. 31-50 yaş aralığındaki vatandaşların ankete katılım oranları yüksektir.

Ankete katılan bireylerin eğitim durumları incelendiğinde, %25,3'ü (101 kişi) “İlkokul, Ortaokul”, %33,0'ı (132 kişi) “Lise”, %36,8'i (147 kişi) “Üniversite”, %5,0'ı (20 kişi) “Yüksek Lisans, Doktora” eğitimlerini almış oldukları ortaya çıkmıştır.

Ankete katılan bireylerin Seferihisar’da ikamet etme durumları incelendiğinde, %66,0'ı (264 kişi) “2009 Öncesi” yerleştiğini belirtmiş, %34,0'ı (136 kişi)de “2009 Sonrası” yerleştiğini belirtmiştir.

Ankete katılan bireylerin personel durumları incelendiğinde, %35,8'i (143 kişi) “İşçi”, %18,8'i (75 kişi) “Esnaf”, %25,0'ı (100 kişi) “Kendi Hesabına Çalışan”, %20,5'i (82 kişi) “Memur” olarak çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılan bireylerin çalıştıkları sektörler incelendiğinde, %20,5'i (82 kişi) “Turizm”, %7,8'i (31 kişi) “Ulaşım”, %4,5'i (18 kişi) “Finans”, %15,0'ı (60 kişi) “Tarım”, %52,3'ü (209 kişi) “Genel Hizmetler” sektörlerinde çalışmakta olduklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılan bireylerin çalıştıkları işyerinin sakin şehir hareketinin birer parçası olup olmadığı incelendiğinde, %53,3'ü (213 kişi) “Evet”, %46,8'i (187 kişi) “Hayır” cevaplarını vermişlerdir.

4.1.2.Maddelerin Frekans Analizleri

Tablo 12: Halkın Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı Anketi İle Maddelerin Dağılımı (N:400)

MADDE \ KATILIM	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1.Sakin Şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırmaktadır.	47	11,8	68	17,0	59	14,8	136	34,0	90	22,5

2.Seferihisar, sakin şehir hareketi Seferihisar'da turizm sektörüne canlanma getirmiştir.	34	8,5	38	9,5	46	11,5	156	39,0	126	31,5
3.Seferihisar, sakin şehir'den sonra kent ekonomisi büyümüştür.	28	7,0	42	10,5	69	17,3	163	40,8	98	24,5
4.Sakin şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir.	25	6,3	44	11,0	39	9,8	151	37,8	141	35,3
5.Sakin şehir, Seferihisar da üretimi artırıcı etkisi olmuştur.	23	5,8	45	11,3	61	15,3	130	32,5	141	35,3
6.Halkın kişisel gelirinde artış meydana gelmiştir.	26	6,5	57	14,2	93	23,3	139	34,8	85	21,3
7.Seferihisar, Sakin Şehir'den sonra iş olanakları artmıştır.	32	8,0	75	18,8	83	20,3	142	35,5	68	17,0
8.Sakin Şehir, Seferihisar'da istihdamı artırıcı etkisi olmuştur.	25	6,3	64	15,0	86	21,3	165	41,3	60	15,0
9.Sakin Şehir'in işletme sayısını artırıcı etkisi olmuştur.	21	5,3	53	13,3	59	14,8	186	46,5	81	20,3
10.Sakin Şehir ile birlikte organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı artırmıştır.	27	6,8	54	13,5	88	22,0	126	31,5	105	26,3
11.Sakin Şehir hareketi KOBİ sayısını artırarak çok kişiye istihdam sağlamıştır.	45	11,3	77	19,3	99	24,8	118	29,5	61	15,3
12.Seferihisar, Sakin Şehir olduktan sonra bölgenin sosyal yapısı değişmiştir.	24	6,0	52	13,0	44	11,0	170	42,5	110	27,5
13.Sakin Şehir ile birlikte Seferihisar yeni bir sosyal kimliğe bürünmüştür.	21	5,3	56	14,0	47	11,8	151	37,8	125	31,3
14.Sakin Şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır.	27	6,8	20	5,0	50	12,5	117	29,3	186	46,5
15.Sakin Şehir hareketi halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmıştır.	56	14,0	81	20,3	74	18,5	113	28,2	76	19,0

Halkın Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı Anketi ile ilgili maddelerin dağılımı frekans analizi yönteminin yardımıyla aşağıdaki gibi incelenmiştir;

1.Madde 'de "Sakin Şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırmaktadır." Şeklinde yer alan ifadeye verilen cevaplar yer almaktadır. Bu oranolamada 136 kişinin tercihiyle katılıyorum %34 ile katılıyorum, 90 kişinin tercihiyle de %22,5 ile de kesinlikle katılıyorum gelmektedir. Katılımcılar sakin şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırdığını düşünmektedir.

2.Madde'de "Seferihisar, sakin şehir hareketi Seferihisar'da turizm sektörüne canlanma getirmiştir." Şeklinde yer alan ifadeye verilen cevaplar yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 156 kişi %39.0 ile Katılıyorum ve 126 kişi %31,5 ile de Kesinlikle katılıyorum diyerek turizm sektöründe bir hareketlilik getirdiğini düşünmektedirler.

3.Madde’de yer alan “Seferihisar, sakin şehir’den sonra kent ekonomisi büyümüştür.” İfadesine verilen cevaplar yer almaktadır. Verilen cevapların ortalamalarına bakıldığında katılımcıların %40.8’i yani 163 kişi Katıldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların çoğunluğu kent ekonomisinin büyüdüğünü düşünmektedir.

4. Madde’de yer alan “Sakin şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 151 kişi %37,8 ile Katılıyorum, 141 kişi %35,3 oranında Kesinlikle katılıyorum diyerek üretim pazarlarının gelir getirici yönde olduğunu düşünmektedirler.

5.Madde’de yer alan Sakin şehir, Seferihisar da üretimi arttırıcı etkisi olmuştur.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 130 kişi %32,5 ile Katılıyorum, 141 kişi %35,3 oranında Kesinlikle Katılıyorum diyerek sakin şehir hareketinin üretim üzerinde arttırıcı bir etkisinin olduğunu düşünmektedirler.

6.Madde’de yer alan “Halkın kişisel gelirinde artış meydana gelmiştir.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğu 139 kişi %34,8 ile Katılıyorum, 93 kişi %23,3 oranında Kararsız olduğunu belirterek ortalama cevapla gelir artışında bir miktar artış meydana geldiğini düşünmektedirler.

7.Madde’de ifade edilen “Seferihisar, Sakin Şehir’den sonra iş olanakları artmıştır.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 142 kişi %35,5 ile Katılıyorum, 83 kişi %20,3 oranında Kararsız olduğunu belirterek ortalama cevapla iş olanaklarında bir miktar artış meydana geldiğini düşünmektedirler.

8.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir, Seferihisar’da istihdamı arttırıcı etkisi olmuştur.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 165 kişi %41,3 ile Katılıyorum, 86 kişi %21,3 oranında Kararsız olduğunu belirterek ortalama cevapla istihdam da bir miktar artış meydana geldiğini düşünmektedirler.

9.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir’in işletme sayısını arttırıcı etkisi olmuştur.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 186 kişi %46,5 ile Katılıyorum, 81 kişi %20,3 oranında Kesinlikle katılıyorum diyerek katılımcıların büyük çoğunluğu işletme sayısında artış olduğunu belirtmektedir.

10.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir ile birlikte organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı arttırmıştır.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu 126 kişi %31,5 ile Katılıyorum, 105 kişi %26,3 oranında Kesinlikle katılıyorum, 88 kişi %22,0 Kararsızım diyerek katılımcıların büyük çoğunluğu organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı arttırdığını düşünmektedir.

11.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir hareketi KOBİ sayısını arttırarak çok kişiye istihdam sağlamıştır.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların 118 kişi %29,5 ile Katılıyorum, 99 kişi %24,8 oranında Kararsızım, 77 kişi %19,3 Kararsızım diyerek katılımcıların kobi sayısının artırılarak çok kişiye istihdam sağladığına yönelik bir kısım katılsa da diğer kısmın kararsız ve katılmadığı görülmektedir.

12.Madde’de ifade edilen “Seferihisar, Sakin Şehir olduktan sonra bölgenin sosyal yapısı değişmiştir.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 170 kişi %42,5 ile Katılıyorum, 110 kişi %27,5 oranında Kesinlikle katılıyorum, diyerek katılımcıların büyük çoğunluğu sakin şehir olduktan sonra bölgenin sosyal yapısı değiştiğini düşünmektedir.

13.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir ile birlikte Seferihisar yeni bir sosyal kimliğe bürünmüştür.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 151 kişi %37,8 ile Katılıyorum, 125 kişi %31,3 oranında Kesinlikle katılıyorum, diyerek katılımcıların büyük çoğunluğu sakin şehir ile birlikte Seferihisar yeni bir sosyal kimliğe büründüğünü düşünmektedir.

14.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 186 kişi %46,5 ile Kesinlikle Katılıyorum, 117 kişi %29,3 oranında katılıyorum, diyerek katılımcıların büyük çoğunluğu sakin şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler arttığını düşünmektedir.

15.Madde’de ifade edilen “Sakin Şehir hareketi halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmıştır.” İfadesine verilen cevapların oranlaması yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 186 kişi %46,5 ile Kesinlikle Katılıyorum, 117 kişi %29,3 oranında katılıyorum, diyerek katılımcıların büyük çoğunluğu sakin şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler arttığını düşünmektedir.

4.1.3. Maddelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Tablo 13: Bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı ilgili Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

MADDE	ARİTMETİK ORTALAMA VE STANDART SAPMA	
	$\bar{X}$	SD
1.Sakin Şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırmaktadır.	3,39	1,318
2.Seferihisar, sakin şehir hareketi Seferihisar'da turizm sektörüne canlanma getirmiştir.	3,76	1,232
3.Seferihisar, sakin şehir'den sonra kent ekonomisi büyümüştür.	3,65	1,162
4.Sakin şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir.	3,85	1,197
5.Sakin şehir, Seferihisar da üretimi artırıcı etkisi olmuştur.	3,80	1,199
6.Halkın kişisel gelirinde artış meydana gelmiştir.	3,50	1,163
7.Seferihisar, Sakin Şehir'den sonra iş olanakları artmıştır.	3,35	1,194
8.Sakin Şehir, Seferihisar'da istihdamı artırıcı etkisi olmuştur.	3,43	1,115
9.Sakin Şehir'in işletme sayısını artırıcı etkisi olmuştur.	3,63	1,105
10.Sakin Şehir ile birlikte organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı arttırmıştır.	3,57	1,204
11.Sakin Şehir hareketi KOBİ sayısını arttırarak çok kişiye istihdam sağlamıştır.	3,18	1,232
12.Seferihisar, Sakin Şehir olduktan sonra bölgenin sosyal yapısı değişmiştir.	3,73	1,172
13.Sakin Şehir ile birlikte Seferihisar yeni bir sosyal kimliğe bürünmüştür.	3,76	1,186
14.Sakin Şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır.	4,04	1,183
15.Sakin Şehir hareketi halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmıştır.	3,18	1,333

Bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı anketi ilgili Aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde;

- “Sakin Şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırmaktadır.” madde aritmetik ortalamasının (3,39±1,318) olduğu,
- “Seferihisar, sakin şehir hareketi Seferihisar'da turizm sektörüne canlanma getirmiştir.”maddenin aritmetik ortalamasının (3,76±1,232) olduğu,
- “Seferihisar, sakin şehir'den sonra kent ekonomisi büyümüştür.” maddenin aritmetik ortalamasının (3,65±1,162) olduğu
- “Sakin şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir.” maddelerin aritmetik ortalamasının (3,85±1,197) olduğu,

- “Sakin şehir, Seferihisar da üretimi artırıcı etkisi olmuştur.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,80 \pm 1,199)$ olduğu,
- “Halkın kişisel gelirinde artış meydana gelmiştir.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,50 \pm 1,163)$ olduğu,
- “Seferihisar, Sakin Şehir’den sonra iş olanakları artmıştır.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,35 \pm 1,194)$ olduğu,
- “Sakin Şehir, Seferihisar’da istihdamı artırıcı etkisi olmuştur.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,43 \pm 1,115)$ olduğu,
- “Sakin Şehir’in işletme sayısını artırıcı etkisi olmuştur.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,63 \pm 1,105)$ olduğu,
- “Sakin Şehir ile birlikte organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı arttırmıştır.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,57 \pm 1,204)$ olduğu,
- “Sakin Şehir hareketi KOBİ sayısını artırarak çok kişiye istihdam sağlamıştır.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,18 \pm 1,232)$ olduğu,
- “Seferihisar, Sakin Şehir olduktan sonra bölgenin sosyal yapısı değişmiştir.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,73 \pm 1,172)$ olduğu,
- “Sakin Şehir ile birlikte Seferihisar yeni bir sosyal kimliğe bürünmüştür.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,76 \pm 1,186)$ olduğu,
- “Sakin Şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(4,04 \pm 1,183)$ olduğu,
- “Sakin Şehir hareketi halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmıştır.” maddelerin aritmetik ortalamasının $(3,18 \pm 1,333)$ olduğu belirlenmiştir.

Bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı anketinde alınan genel aritmetik ortalamasının $(3,588 \pm 1,1222)$ olduğu görülmektedir. Tablo 12 incelendiğinde; bireylerin sakin şehir uygulaması üzerine ekonomik kalkınma algısı anketinde bulunan 15 maddeden 13’üne katıldıklarını, 2’sine kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Tablolar da görüleceği gibi ankete katılan bireylerin kesinlikle katıldıkları maddelerin başında “Sakin şehir, Seferihisar da üretimi artırıcı etkisi olmuştur.” $(3,80 \pm 1,199)$ maddesi gelmektedir. Bu maddeyi “Sakin Şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır.” $(4,04 \pm 1,183)$ maddesi takip etmektedir. Tabloda görüldüğü gibi ankete katılan bireyler anketteki 5. ve 14.sorular hariç diğer sorulara katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13.1 : Bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı Anketinde Alt Boyutlarından Aldıkları Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

ETKİ ÖLÇEĞİNİN ALT BOYUTLARI	Madde Sayısı	$\bar{X}$	SD
Ekonomi Kalkınma Algısı	12	3,5235	,88893
Sosyal Kalkınma Algısı	3	3,8400	,97873

Yukarıda yer alan tablo da bireylerin Sakin Şehir Uygulaması Üzerine Ekonomik Kalkınma Algısı anketinde alt boyutlarının ortalamaları irdelendiğinde Ekonomik Kalkınma Algısının ($3,5235 \pm ,88893$) puan, Sosyal Kalkınma Algısı ($3,8400 \pm ,97873$) puan aldıkları görülmektedir.

5.1. Hipotezlerinin Değerlendirilmesi

- H1a: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın ekonomik kalkınmasına fayda sağlamaktadır.
- H1b: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın sosyal kalkınmasına fayda sağlamaktadır

Yukarıda yer alan H1a ve H1b hipotezleri incelendiğinde;

Ekonomik Kalkınma Algısı boyutunda yer alan 12 madde değerlendirildiğinde katılımcıların 11 maddeye katıldıkları, 1 maddeye (5. Sırada yer alan maddeye %35,3'lük oranla) de kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Maddeler ışığında sakin şehir hareketi ekonomik kalkınmaya olumlu etkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak H1a hipotezi kabul edilmiştir.

Sosyal Kalkınma Algısı boyutunda yer alan 3 madde değerlendirildiğinde katılımcıların 2 maddeye katıldıkları, 1 maddeye (14. Sıradaki maddeye %46,5'lik oranda) kesinlikle katıldıkları belirtilmiştir. Maddelerin değerlendirilmesi yapıldığında sakin şehir hareketi sosyal kalkınma algısını olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak H1b hipotezi kabul edilmiştir.

Bireylerin yaş dağılımına göre Sakin Şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı Anova (Tek yönlü varyans analizi) analizi ile değerlendirilmiş olup ortaya çıkan bulgular Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Bireylerin Yaş Dağılımına Göre Sakin Şehir Hareketinin Ekonomik Kalkınma Algısı Alt Boyutlarında Aldıkları Puan Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Yaş Dağılımı	Ekonomik Kalkınma Algısı		Sosyal Kalkınma Algısı
	N	$\bar{X} \pm SD$	$\bar{X} \pm SD$
18-30	148	3,5484 $\pm$,85940	3,7207 $\pm$ 1,01839
31-50	161	3,5512 $\pm$,89777	3,9358 $\pm$,92460
51-66	91	3,4341 $\pm$,92384	3,8645 $\pm$,99626
		F: ,596 p: ,552	F: 1,908 p: ,150

Ankete katılan bireylerin yaş dağılımına göre sakin şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı alt boyutlarında aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili ortaya çıkan (Tablo 14) sonuçları irdelendiğinde;

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutunda Seferihisar vatandaşlarının, 18-30 yaş aralığındaki bireylerin (3,5484 $\pm$,85940) puan, 31-50 yaş aralıklarındakilerin (3,5512 $\pm$,89777) puan, 51-66 yaş aralığındaki vatandaşlarında (3,4341 $\pm$,92384) puan aldıkları yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Ekonomi ve İstihdam boyutu ile yaş dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür($p>0,05$).

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutunda Seferihisar vatandaşlarının, 18-30 yaş aralığındaki bireylerin (3,7207 $\pm$ 1,01839) puan, 31-50 yaş aralıklarında kilerin (3,9358 $\pm$,92460) puan, 51-66 yaş aralığındaki vatandaşlarında (3,8645 $\pm$,99626) puan aldıkları yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Sosyal boyutu ile yaş dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür($p>0,05$).

Bireylerin sakin şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının katılımcıların cinsiyetine göre görüşlerini ortaya çıkarmak için T-Testi yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 15’te yer almıştır. Sakin şehir kalkınma hareketinin ekonomi ve istihdam ile sosyal boyutuna etkisi ölçeğinin değerlendirilmesi için oluşturulan hipotezler aşağıda verilmektedir.

- H2 a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre değişiklik göstermektedir.
- H2 b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre değişiklik göstermektedir.

Tablo 15: Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısının Üzerine Karşılaştırma

Boyutlar Cinsiyet	N	Ekonomik Kalkınma Algısı $\bar{X}$	Sosyal Kalkınma Algısı $\bar{X}$
Erkek	222	3,6306	3,9324
Kadın	178	3,3900	3,7247
		P: ,008 t: 2,712	P: ,172 t: 2,119

Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Sakin Şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının incelendiğinde (Tablo 15) ortalama puanları ve frekans değerleri ortaya çıkmaktadır.

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutunda erkekler de 222 kişi katılım sağlamış ve ortalama puanı 3,6306’dır. Aynı boyutta kadınlar da katılım 178 kişiyle sağlanmış olup ortalama değeri 3,3900 olarak gösterilmektedir. Ekonomik kalkınma algısı boyutu, cinsiyete göre farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Bu farklılığa bakıldığında erkeklerin ekonomik kalkınma algısı boyutuna yönelik daha farklı bakış açılarının olduğu ortaya çıkmaktadır.

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutunda erkekler de 222 kişi katılım sağlamış ve ortalama puanı 3,9324’dır. Aynı boyutta kadınlar da katılım 178 kişiyle sağlanmış olup ortalama değeri 3,7247 olarak gösterilmektedir. Sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar göre değişiklik bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Katılımcıların anketin sonuçlarına göre H2a hipotezinde aralarında fark olduğu buradan da erkeklerin fark yarattığı görülmektedir. Sakin şehirde yaşayan erkek katılımcılar; yerel kalkınma modeli kapsamında yürütülen sakin şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının önemli olduğunu ve erkekler üzerinde bu uygulamanın katkısının olumlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak H2a hipotezi kabul edilmiştir. H2b hipotezi ise reddedilmiştir.

Bireylerin sakin şehir hareketinin uygulamasının ekonomik kalkınma algısının eğitim durumuna göre farklılığın belirlenmesi için Anova Testi yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 16’te yer almıştır.

Tablo 16: Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma

Eğitim Durumu	Ekonomik Kalkınma Algısı		Sosyal Kalkınma Algısı
	N	$\bar{X} \pm SD$	$\bar{X} \pm SD$
İlkokul, Ortaokul	101	3,4777 $\pm$,85309	3,8911 $\pm$,98332
Lise	132	3,3687 $\pm$,96306	3,6540 $\pm$ 1,04147
Üniversite	147	3,6259 $\pm$,84006	3,9342 $\pm$,91299
Yüksek Lisans, Doktora	20	4,0250 $\pm$,65007	4,1167 $\pm$,86027
		F:4,299 p: 0,005	F: 2,701 p: 0,45

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutundan İlkokul, Ortaokul mezunlarının (3,4777 $\pm$,85309) puan, Lise mezunlarının (3,3687 $\pm$,96306) puan, Üniversite mezunlarının (3,6259 $\pm$,84006) puan ve eğitim durumu Yüksek Lisans, Doktora olanların (4,0250 $\pm$,65007) puan oldukları ortaya çıkmıştır. Ekonomik kalkınma algısı ile eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan, p değerinin 0,05 ten küçük olması söz konusu olduğundan anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (p<0,05). Farklılığın kaynağının belirlenmesinde Tukey testi kullanılmış olup, farkın eğitim durumu yüksek lisans ve doktora olan katılımcıların lehine olduğu saptanmıştır.

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutta İlkokul, Ortaokul mezunlarının (3,8911 $\pm$,98332) puan, Lise mezunlarının (3,6540 $\pm$ 1,04147) puan, Üniversite mezunlarının (3,9342 $\pm$,91299) puan ve eğitim durumu Yüksek Lisans, Doktora olanların (4,1167 $\pm$,86027) puan oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal kalkınma algısı eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır (p>0,05).

Bireylerin sakın şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının ankete katılanların Seferihisar’da ikamet etme durumuna göre belirlenmesi için t-testi yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 17’de yer almıştır. Sakin şehir kalkınma hareketinin ekonomi ve istihdam ile sosyal boyutuna etkisi ölçeğinin değerlendirilmesi için oluşturulan hipotezler aşağıda verilmektedir.

- H3a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Seferihisar’da ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermektedir.
- H3b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Seferihisar’da ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermektedir.

Tablo 17: Bireylerin Seferihisar’da İkamet Etme Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısının Üzerine Karşılaştırma

Boyutlar İkamet Geçmişi	n	Ekonomik Kalkınma Algısı $\bar{X} \pm SD$	Sosyal Kalkınma Algısı $\bar{X} \pm SD$
2009 Öncesi	264	3,5322± ,89586	3,8927± 1,00266
2009 Sonrası	136	3,5067± ,87836	3,7377± ,92555
		P: ,785 t: ,271	P: ,124 t:1,502

Bireylerin Seferihisar’da ikamet etme durumlarına göre sakın şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı incelendiğinde (Tablo 17) ortalama puanları ve frekans değerleri ortaya çıkmaktadır.

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutunda ankete katılanlarından 264 kişi Seferihisar’a 2009 öncesinde yerleştiğini ve katılımcıların (3,5322± ,89586) puan, 136 kişi ise 2009 sonrası katıldığını belirterek (3,5067± ,87836) puan aldığı ortaya çıkmaktadır. Ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermemektedir ($p>0,05$).

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutunda ankete katılanların Seferihisar’a 2009 öncesinde yerleşenleşmiş olarak (3,8927± 1,00266) puan, 2009 sonrası katıldığını belirterek (3,7377± ,92555) puan aldığı ortaya çıkmaktadır. Sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermemektedir ($p>0,05$).

Katılımcıların oluşturulan anketin sonuçlarına göre H3a hipotezinde aralarında hiçbir istatistik fark rastlanmamaktadır ($0,785>0,05$). Böylece H3a hipotezi reddedilmiştir. H3b hipotezi de aralarında hiçbir istatistiksel bir fark bulunmadığı için ($0,124>0,05$) reddedilmiştir.

Bireylerin sakın şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının katılımcıların Personel durumuna göre belirlenmesi için Tek yönlü varyans testi (ANOVA) yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 18’te yer almıştır.

Tablo 18: Bireylerin Personel Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma

Alt Boyutlar Personel Durumu	Ekonomi Kalkınma Algısı		Sosyal Kalkınma Algısı
	n	$\bar{X} \pm SD$	$\bar{X} \pm SD$
İşçi	143	3,4697 $\pm$, 97075	3,7110 $\pm$ 1,00875
Esnaf	75	3,4544 $\pm$, 94284	3,8044 $\pm$ 1,03409
Memur	82	3,7043 $\pm$, 78798	3,9675 $\pm$, 92163
Kendi Hesabına Çalışan	100	3,5042 $\pm$, 79078	3,9467 $\pm$, 92565
		F:1,477 p: ,220	F: 1,731 p: ,160

Bireylerin personel durumlarına göre sakın şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı incelendiğinde (Tablo 18) yer alan ortalama puanları ve frekans değerleri ortaya çıkmaktadır.

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutunda katılımcıların 143’ü işçi olduklarını belirtmiş olup (3,4697 $\pm$, 97075) puan, katılımcıların 75’ide esnaf olduğunu belirtmiş ve (3,4544 $\pm$, 94284) puan, katılımcıların 82’si memur olarak kendilerini tanımlamış olup (3,7043 $\pm$, 78798) puan, 100 katılımcı ise durumunu kendi hesabına çalışan olarak belirtmiş olup (3,5042 $\pm$, 79078) puan aldıkları tespit edilmiştir. Personel durumu ile ekonomi ve istihdam boyutu arasında istatistiksel açıdan herhangi bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutunda katılımcıların 143’ü işçi olduklarını belirtmiş olup (3,7110 $\pm$ 1,00875) puan, katılımcıların 75’ide esnaf olduğunu belirtmiş ve (3,8044 $\pm$ 1,03409) puan, katılımcıların 82’si memur olarak kendilerini tanımlamış olup (3,9675 $\pm$, 92163) puan, 100 katılımcı ise durumunu kendi hesabına çalışan olarak belirtmiş olup (3,9467 $\pm$, 92565) puan aldıkları tespit edilmiştir. Personel durumu ile ekonomi ve sosyal boyutu arasında istatistiksel açıdan herhangi bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Bireylerin sakın şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının katılımcıların çalışılan sektörlere göre belirlenmesi için Tek yönlü varyans testi (ANOVA) yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 19’te yer almıştır.

Tablo 19: Bireylerin Çalıştıkları Sektörlere Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma

Alt Boyutlar Çalışılan Sektör	Ekonomik Kalkınma Algısı		Sosyal Kalkınma Algısı
	n	$\bar{X} \pm SD$	$\bar{X} \pm SD$
Turizm	82	3,7317 $\pm$,89456	3,9959 $\pm$,90038
Ulaşım	31	3,5134 $\pm$,88089	4,1075 $\pm$,82725
Finans	18	3,4259 $\pm$,95866	3,9444 $\pm$,93060
Tarım	60	3,3972 $\pm$,85389	3,7833 $\pm$ 1,04481
Genel Hizmet	209	3,4880 $\pm$,88686	3,7464 $\pm$ 1,00587
		F:1,575 p: ,180	F:1,690 p: ,151

Bireylerin çalıştıkları sektörler göre sakin şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı incelendiğinde (Tablo 19) yer alan ortalama puanları ve frekans değerleri ortaya çıkmaktadır.

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutunda katılımcıların 82’si Turizm sektöründe çalıştıklarını belirtmekte olup (3,7317 $\pm$,89456) puan, 31 katılımcı ise Ulaşım sektöründe yer aldıklarını beyan edip (3,5134 $\pm$,88089) puan, 18 katılımcı ise Finans sektöründe yer alıp (3,4259 $\pm$,95866) puan, 60 katılımcı Tarım sektöründe yer almış olduğunu belirtip (3,3972 $\pm$,85389) puan, 209 kişi ise genel hizmet sektörlerinde yer aldıklarını belirterek (3,4880 $\pm$,88686) puan aldıkları tespit edilmiştir. Ekonomik kalkınma algısı ile katılımcıların çalıştıkları sektör arasında istatistiksel açıdan herhangi bir fark görülmemiştir (p>0,05).

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutunda katılımcıların 82’si Turizm sektöründe çalıştıklarını belirtmekte olup (3,9959 $\pm$,90038) puan, 31 katılımcı ise Ulaşım sektöründe yer aldıklarını beyan edip (4,1075 $\pm$,82725) puan, 18 katılımcı ise Finans sektöründe yer alıp (3,9444 $\pm$,93060) puan, 60 katılımcı Tarım sektöründe yer almış olduğunu belirtip (3,7833 $\pm$ 1,04481) puan, 209 kişi ise genel hizmet sektörlerinde yer aldıklarını belirterek (3,7464 $\pm$ 1,00587) puan aldıkları tespit edilmiştir. Sosyal kalkınma algısı ile katılımcıların çalıştıkları sektör arasında istatistiksel açıdan herhangi bir fark görülmemiştir(p>0,05).

Bireylerin sakın şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısının katılımcıların Seferihisar’da sakın şehir hareketinin bir parçası olan bir işyerinde çalışma durumuna göre belirlenmesi için t-testi yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 20’te yer almıştır. Sakin

şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı anketinin değerlendirilmesi için oluşturulan hipotezler aşağıda verilmektedir.

- H4a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.
- H4b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.

Tablo 20: Bireylerin Seferihisar’da Sakin Şehir Hareketinin Bir Parçası Olan İşyerinde Çalışma Durumlarına Göre Sakin Şehir Uygulamasının Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerine Karşılaştırma

Boyutlar Sakin Şehir Hareketi’nin parçası olan bir işyerinde çalışıyorum.	n	Ekonomik Kalkınma Algısı $\bar{X} \pm SD$	Sosyal Kalkınma Algısı $\bar{X} \pm SD$
Evet	213	3,6248 $\pm$,93245	3,8732 $\pm$,94008
Hayır	187	3,4082 $\pm$,82399	3,8021 $\pm$ 1,02219
		P: ,014 t: 2,466	P: ,472 t: ,721

Bireylerin sakin şehir hareketinin bir parçası olan bir işyerinde çalışma durumlarına göre sakin şehir uygulamasının ekonomik kalkınma algısı incelendiğinde (Tablo 20) yer alan ortalama puanları ve frekans değerleri ortaya çıkmaktadır.

“Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutunda katılımcıların iş yerinin sakin şehir hareketinin bir parçası olarak belirten ve evet seçeneğini seçen 213 kişi bulunmakta olup (3,6248 $\pm$,93245) puan, katılımcıların 187’si ise işyerinin sakin şehir hareketiyle bir ilgisinin olmadığını belirterek hayır seçeneğini seçtiğini ve (3,4082 $\pm$,82399) puan olarak tespit edilmiştir. Ekonomik kalkınma algısı ile sakin şehir hareketinin parçası olan bir işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir ($p < 0,05$). Bu değişikliğe bakıldığında sakin şehir hareketinin parçası olan işyerinde çalışanların ekonomik kalkınma algısına yönelik daha olumlu bir bakış açısına sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Buda katkısını ortaya koymaktadır.

“Sosyal Kalkınma Algısı” boyutunda katılımcıların iş yerinin sakin şehir hareketinin bir parçası olarak belirten ve evet seçeneğini seçen 213 kişi bulunmakta olup (3,8732± ,94008) puan, katılımcıların 187’si ise işyerinin sakin şehir hareketiyle bir ilgisinin olmadığını belirterek hayır seçeneğini seçtiğini ve (3,8021± 1,02219) puan alarak tespit edilmiştir. Sosyal kalkınma algısı ile katılımcıların sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermemektedir ($p>0,05$).

Katılımcıların oluşturulan anket sonuçlarına göre ekonomik kalkınma algısında değişiklik olduğu ($0,014<0,05$) ortaya çıkmaktadır. Katılımcılardan sakin şehir hareketinin parçası olan işyerinde çalışanların, yerel kalkınma modeli kapsamında yürütülen sakin şehir hareketi uygulamasının ekonomik kalkınma algısının olumlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak H4a hipotezi kabul edilmiştir. Sosyal kalkınma algısı ile aralarında hiçbir istatistiksel değişiklik ortaya çıkmadığı için ($0,472>0,05$) H4b hipotezi reddedilmiştir.

5.1.1.Regresyon Analizi

Katılımcıların ekonomi ve istihdam ile sosyal yaşam açısından pozitif yönlü bir ilişkinin var olup olmadığını ortaya çıkarmak için regresyon analizi ile denenmiştir. Bu ilişkinin değerlendirilmesi için ortaya atılan hipoteze aşağıda yer verilmiştir.

- H5: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı ile sosyal kalkınma algısı arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 21: Katılımcıların Ekonomik Kalkınma Algısı Üzerindeki Sosyal Kalkınma Algısına Etkisi Regresyon Analizi (N:400)

Bağımlı Değişkenler	S.Beta	T	F	R Square	p
Ekonomik Kalkınma Algısı	0,584	14,341	205,659	0,341	0,000

Sosyal kalkınma algısı değişkeni üzerinde yaşanacak 1 birimlik yükseliş “Ekonomik Kalkınma Algısı” boyutu üzerinde 0,584 birimlik bir yükselişe neden olacaktır. Ekonomik kalkınma algısı ile sosyal kalkınma algısı değişkeni arasında p’nin alacağı değer 0,05’ten küçük olduğu için ($0,00<0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkileri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı üzerindeki sosyal kalkınma algısı ölçeğinin alt boyutu olan “Ekonomik Kalkınma Algısı” arasında belirli bir ilişki olduğu

yapılan analizler sonucu ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkarılan sonuçlar neticesinde H5 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 22: Hipotezlerin Genel Görünümü

Hipotezler	Sonuç
H1a: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın ekonomik kalkınmasına fayda sağlamaktadır.	Kabul Edilmiştir.
H1b: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın sosyal kalkınmasına fayda sağlamaktadır.	Kabul Edilmiştir.
H2 a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre değişiklik göstermektedir.	Kabul Edilmiştir.
H2 b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre değişiklik göstermektedir.	Reddedilmiştir.
H3a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Seferihisar'da ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermektedir.	Reddedilmiştir.
H3b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Seferihisar'da ikamet etme sürelerine göre değişiklik göstermektedir.	Reddedilmiştir.
H4a: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.	Kabul Edilmiştir.
H4b: Katılımcıların sosyal kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin şehir hareketinin bir parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.	Reddedilmiştir.
H5: Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı ile sosyal kalkınma algısı arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.	Kabul edilmiştir.

6.1.Katılımcıların Yazılı Cevapları

Anket sorularının içinde katılımcılara yönelik eklemek istedikleri bir alan bırakılmıştır. Bu alana katılımcıların sakin şehir'in etkilerine yönelik bilgi vermeleri beklenmiştir. Yapılan analizler sonucunda gerçekleştirilen 400 anket sayısından 104 katılımcı bu alanı doldurmuşlardır.

Ankete katılan 7 kişi Seferihisar'ın sığacık mahallesi için ankette yer alan yere aşağıdaki bilgileri eklemiştirler;

- Sığacık aldı başını gitti,
- Sığacıkta istihdam yüksektir,
- Sığacıkta halk ve organik üreticiler için fazla olumlu,
- Bu hareket daha çok sığacık bölgesini olumlu etkilemiştir, şehir merkezinde pek hissedilememiştir,
- Sığacıkta malların değer kazanması gelir eşitsizliğine neden olmuştur,
- Sığacığın gelişmesinin insanların gelişmesine katkısı olmuştur. Halka olumlu yansımıştır,
- Sığacık için olumlu fakat şehir merkezi için pek öyle değil.

Ankete katılan 13 kişi Seferihisar'da istihdam ve ekonomisi üzerine ankette yer alan yere aşağıdaki bilgileri eklemiştirler;

- İstihdamın daha çok artması için daha farklı sektörler yaratılmalı,
- İstihdamda ve ekonomide gelişmeler yaşandı bu durumda yaşam tarzını ve yapılaşmayı etkiledi,
- Yerli tarım sadece yerli turisti çekmektedir,
- Sakin şehir logosuyla yapılan bu yerel kalkınma faaliyeti ilçemizde inşaat ve turizm sektöründe canlandırma getirmiştir,
- İlçe'de yer alan termal sudan turizmde ve seracılıkta yararlanarak hem ekonomik hem de istihdam açısından ilçenin elini rahatlattı ve üretimi arttırdı,
- Yaşanılan göç ve artan turist sayısı nedeniyle fiyatlarda artmıştır,
- Köy pazarları olumlu yansımıştır,
- Çok sayıda büyük market açılmış ve üretime destek yoktur,
- Bazı iş kolları gelişirken bazı işkolları körelmiştir,
- Artan üretimle ve artan nüfusla istihdamda da artış olmuştur,
- İlçe ekonomisi turizm ve ticari yönde ilerlemiştir,

- İlçenin reklamı çok yapıldığından fiyatlarda çok yüksektir,
- Tüketim artmış ve market zincirlerine yer verilmiştir.

Ankete katılan 9 kişi Seferihisar'da göç üzerine ankette yer alan yere aşağıdaki bilgileri eklemişler;

- Sakin şehirden sonra çok göç yaşanmıştır(4 tane benzer yorum),
- Göç aldığı için sakinliğini yitirmiş fakat doğal yapısını korumuştur,
- Çok göç aldığından sakinliğini yitirmiştir,
- Dengesiz göç yaşanıyor, bir dengeye oturtulmalıdır,
- Yapılan reklamlar ile göç arttı.

Ankete katılan 14 katılımcı ilçenin sakin şehir hareketiyle geliştiğini fakat betonlaşma ve trafiğin çok olduğunu ayrıca otopark sorununda vatandaşlara zorluk çıkardıklarını belirtmektedirler

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yerel olgusunun dünya üzerinde tek anlamı olsa da tarihi süreçte birden fazla anlamı bulunmaktadır. Yerellik zamanla toplumsal yapı üzerinde ağırlığı artarak insana daha çok dokunan bir kavram haline gelmiştir. Bu kavram yıllar içerisinde bir akım olarak yayılarak sürdürülebilirlik, yaşanılabilir bir çevre ve insanlarla iç içe olma gibi üç ana etkeni desteklemektedir. Yerellik aslında toplumun kendini kendi imkan ve gayretleriyle idame ettirebilmesi açısından önemli bir anlam teşkil etmektedir.

Yerel kavramının tam anlamıyla oturduğu alan yerel kalkınmanın merkezi olarak düşünülmektedir. Yerel kalkınma yereldeki dinamikleri harekete geçirmeyi öngören bu hareketliliği sürdürülebilir bir şekilde sağlayan ayrıca merkezi projelerin aynı doğrultuda uygulanamadığı, yerele uygun projelerin hüküm sürdüğü bir yapı olarak adlandırılmaktadır.

Yerel kalkınma bu topraklarda ilk defa Osmanlı Devleti'nin son zamanlarına denk gelmektedir. Osmanlıda kırsal alanları daha güçlü hale getirmek için belediyeçilik sistemine geçilmiş ardından Fransa'dan model olarak alınan İl özel idareler oluşturulmuştur. Bu sistemlerden önce Osmanlı'da önemli yeri bulunan Lonca teşkilatı ile vakıflar da kalkınma görevini çeşme, kervansaray, sağlık kuruluşları ve halkın kullanımı için birçok görevi yerine getirmişlerdir. Köy Kanunuyla birlikte Cumhuriyet döneminde 5393 Belediyeler Kanunu da çıkarılarak yerelde yaşayan insanların kendi alanlarıyla ilgili tasarrufları artırılmıştır. 1960'lı yıllarda hareket alanı etkinleştirilerek sekizinci kalkınma planında yer alması sağlanmıştır.

Yerel kalkınmanın ekonomik , sosyal , fiziki , kültürel ve siyasi kalkınma olarak beş ana bileşeni bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi ekonomik kalkınmadır. Yerelde var olan hareketliliği değerlendirerek daha fazla girişimcinin ilgisini çekmeyi hedeflemektedir. Bu alanda daha çok gelenekselci girişimcilerin daha başarılı olacakları öngörülmektedir. Ortaya atılacak kalkınma projesinin söz konusu toplum yapısının sosyal, ekonomik ve fiziki anlamda etkileyeceği düşünülmektedir. Kavram, AB ile yapılan anlaşmalarda kırsal kesimin katma değer üretebilmesi olarak ortaya atılmaktadır. Temel amacı bölgeler arasında gelişmişlik seviyesini ortadan kaldırmaktır.

Yerelde kalkınmanın ekonomik açıdan önemi oldukça fazladır. Yerel kalkınmanın ekonomiyle ilişkisine bakıldığında istihdam önde gelmektedir. Ayrıca yerel ekonomiyi etkileyecek tarım sektörü de bu kapsama dahil edilmektedir. Yerel bazda ekonominin canlanması için yatırımların gerçekleşmesi ve yerel halkın ekonomik açıdan daha aktif bir rol alması gerekmektedir. Bu durumda devlet, özel ve yerel aktörlerin işbirliği oluşturarak bölgedeki girişimci ruhlu insanların desteklenmesini sağlamaları gerekmektedir.

Bölgesel açıdan kalkınmanın 1970’li ve 1980’li yıllardaki ekonomik sıkıntılardan dolayı önemi gittikçe artmaktadır. Bu kuruluşlar ülkenin en temel yapı taşı olan köylerden büyükşehirleri kapsayacak şekilde parçadan bütüne olacak şekilde oluşturulmaktadır. Kalkınmada modeller ortaya atılmış bunlar geleneksel ve modern kalkınma modelleri olarak yer almıştır. Geleneksel kalkınma modelleri şu şekildedir; Dünya genelinde yaşanan 1929 büyük buhranından sonra oluşan ekonomik sıkıntılardan kurtulmak için ve daha sonra dünya savaşındaki hasarları gidermek için Keynesyen ve birçok ekonomist tarafından oluşturulan büyüme modeli ortaya atılmıştır. Bu model 1940’lı yıllardan 1970’li yıllara kadar uygulama alanı bulmuştur. Bu model yerelde üretilen malların ihracatının artırılmasını amaçlamaktadır. Diğer bir model ise Neo-Klasik (Solow) büyüme modelidir. Bu model de Keynesyen modelin eksik yönü olan arz faktörüne önem göstermektedir. Yerleşim yerleri arasındaki büyümenin eşit sağlanmasına yönelik çalışmalarla ilgilenmektedir. Diğer bir modelde Merkezi Yer Teorisi’dir. Bu teoride şehirlerin büyümesinin önemli rolü bulunmaktadır. Teori’nin amacı şehirlerin büyüklüğüne göre en büyük olan şehir üretebildiği ürünü üretecek, şehir yapısı küçüldükçe şehirler başarılı oldukları ürünleri üreteceklerdir. İş alanları da şehirlerin yanlarında kurulacak olanaklar böylece arttırılacaktır.

Modern kalkınma modelleri 1980’li yıllardan küreselleşmenin ve kırsal alanların hareketlenmesiyle yerel kalkınma politikalarının revize edilmesine olanak sağlamıştır. Böylece geleneksel modellerden farklı olarak kentin iç yapısına, işgücüne ve nitelikli yaşam gibi konulara ağırlık verilmiştir. Bu yapının Endojen kalkınma modeli, Cazibe (Çekim) Merkezi Modeli, Bölgesel kalkınma ajansları ve Sakin şehir kalkınma modeli olarak ayrılmaktadır. Endojen kalkınma her yerin kendi öz kaynaklarına yönelik ekonomik refahın sağlanması şeklinde açıklanmaktadır. Cazibe merkezi modelinin ana omurgasını oluşturan düşünce büyük şirketlerin değil ama içinde girişimcilik ruhu taşıyan insanların kaliteli işgücünü ve sosyal refahını sağlayacak kitleleri yerleşim yerine çekmeyi amaç

etmektedir. Bölgesel kalkınma ajansları, yerelde sosyal gelişme, ekonomik kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına önem vermektedir. Ajansların amaçları yerel kaynakları tabandaki dinamikleri hareketli hale getirerek ekonomik anlamda rahatlatmak ve yabancı sermayeyi bölgeye çekmeyi sağlamasıdır. Ülkemizde kalkınma ajansları 1990'lı yıllara dayansa da 2006 yılında çıkarılan 5449 sayılı kanun ile kurulmuştur.

Sakin şehir modeli ise İtalya'da temelleri atılan küreselleşmenin etkisiyle insanların yaşamlarındaki monotonluğu, şehirlerin kendine özgü dokularındaki değişiklikleri ve yereldeki ayrıcalıklı özelliklerin ortadan kalkmasını engellemek için oluşturulan bir birliktelikten doğmuştur. Bu modele dahil olabilmek için yerleşim yerlerinin uyması gereken kuralları ve kabulü için belli başlı kriterleri bulunmaktadır. Bu model yoğun şehir hızından uzak durmak isteyenler için bir seçenek olmakla beraber sürdürülebilirliği ile mahalli idarelere örnek niteliği de taşımaktadır. Başka bir amacı turizm perspektifinde fayda sağlayarak, doğal değerleri ve kültürel mirasın yaşatılmasına olanak sağlamaktır. Ülkemiz sakin şehir modelini 2009 yılında ilk Seferihisar Belediyesi sayesinde tanımıştır. Ülkemizde 15 kentimiz bu birliktelik içindedir.

Seferihisar halkının sakin şehir uygulaması üzerine ekonomik kalkınma algısını değerlendirmek için yapılan araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Halkın sakin şehir uygulaması üzerine ekonomik kalkınma algısı anketinde aritmetik ortalama göz önüne alındığında en yüksek derecesi olan maddeler arasında ilk sırayı alan "Sakin şehir ile birlikte bölgeye doğru göçler artmıştır." (Madde 14) olurken, ikinci sırayı "Sakin şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir." (Madde 4) alırken, üçüncü sırada ise "Sakin şehir, Seferihisar da üretimi arttırıcı etkisi olmuştur." (Madde 5) vardır. Katılımcıların yukarıda açıklanan maddeler üzerinde çoğunluğu sağlamaları yerelde gerçekleşen hareketlenmeyi göstermektedir. En yüksek ortalama sahip maddede sakin şehir ile birlikte göçlerin arttığını belirtmekte olup ikinci gelen maddede üretim pazarlarının gelir getirdiği vurgulanmış ve bu maddelerin ardından üretimi arttırdığını belirten madde gelmektedir. Böylece iç içe geçen zincir gibi döngü ortaya çıkmaktadır. Ortalamada ilk üçe giren maddeler katılımcıların verdikleri cevaplar dahilinde yüksek oranlarda katıldıklarını veya kesinlikle katıldıklarını belirttikleri maddelerdendir.

Anket içerisinde yer alan maddelere katılımcılar tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi sonucunda H1a ve H1b hipotezleri (H1a: Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar'ın ekonomik kalkınmasına fayda sağlamaktadır. H1b:

Sakin şehir hareketi yerel kalkınma modeli olarak Seferihisar’ın sosyal kalkınmasına fayda sağlamaktadır) kabul edilmiştir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre verilen cevaplarda değişikliğin var olduğu alt boyutlu hipotezin, yapılan analizler sonucu aralarında belirli bir değişikliğin olduğu bunun sonucu olarak H2a hipotezi kabul edilmiştir. H2b hipotezi de aralarında fark bulunmadığı için reddedilmiştir.

Katılımcıların ikamet etme sürelerine göre ekonomik kalkınma algısına verdiği cevaplar değişiklik göstermekte olduğu hipotezi ile katılımcıların sosyal kalkınma algısına verdiği cevaplarda değişiklik göstermekte olduğu hipotezi, yapılan analizler sonucu alt boyutlarıyla aralarında belirli değişikliğin olmadığı ortaya çıkmıştır. Böylece H3a ve H3b hipotezleri reddedilmiştir. Hipotezlerin oluşum aşamasında sakin şehir’e 2009 öncesi ve sonrası arasında bir farkın ortaya çıkabileceği düşüncesi mevcut iken analizler sonucu bu farkın olmadığı saptanmıştır.

“Katılımcıların ekonomik kalkınma algısı boyutuna verdikleri cevaplar Sakin Şehir’in parçası olan işyerinde çalışıp çalışmamalarına göre değişiklik göstermektedir.” a göre değişikliğin var olduğu hipotezi, yapılan analizler sonucu alt boyutlarıyla aralarında ekonomik kalkınma algısı boyutunda belirli bir değişikliğin olduğu ortaya çıktığından H4a hipotezi kabul edilmiştir. Böylece sakin şehir’in parçası olan işyerinde çalışanlar ile ekonomik kalkınma algısı arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır. Sosyal kalkınma algısı alt boyutu ile aralarında hiçbir fark olmadığı için H4b hipotezi reddedilmiştir.

Seferihisar sakin şehir uygulaması katılımcılarının “Ekonomik kalkınma algısı ile Sosyal kalkınma algısı arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır” hipotezi, yapılan analizler sonucunda belirli bir fark olduğu ortaya çıktığından H5 hipotezi kabul edilmiştir. Sosyal kalkınma algısı boyutundaki gelişmelerin olumlu olması ekonomik kalkınma algısını da pozitif yönde etkileyecektir.

Sakin Şehir hareketinin halkın ekonomik kalkınma algısı açısından etkisinin en çok Sığacık da ardından Ula’ya da görüldüğünü vurgulanmaktadır. Bu bölgelerde yerel üreticiler tarafından üretilen yerel ürünlerin pazarda sunulduğu bir sistem ortaya çıkmaktadır. Sığacık’ta, ilçe merkezine oranla daha çok kişinin istihdam edildiği görülmektedir. Sakin Şehir hareketinin ilçe merkezinde etkisinin biraz daha fazlaşması halk tarafından dile getirilmektedir. Sakin şehir uygulamasının bölge insanı üzerinde

bıraktığı olumlu etkinin yerel aktörler tarafından korunması gerekmektedir. İlçe halkının sakin şehir algısı üzerine yapılan araştırmanın olumlu etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Yerel aktörler, sakin şehir kriterlerine uygun çevre ilçe ve beldelere, araştırma sonucunda ortaya çıkan olumlu etkiden haberdar ederek, yeni yerel kalkınma modeli olarak sakin şehir uygulamasının tanınırlığını ve uygulanabilirliğini arttırmış olurlar.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Meter; Yılmaz, Ömer (2013). Türkiye’de Sektörel İstihdam ve Bölgesel Kalkınma İlişkisi. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 63(2), ss.25-51
- Akpınar, İrem Ece(2017). Sürdürülebilir Kent ve Çevre Yönetimi Üzerine Yazılar I. *Sürdürülebilir Kalkınmanın Şehirlere Etkisi Trakya’da Bir İnci: Sakin Şehir Vize*,(Ed.: Uğur Ömürgönülşen, M.Kemal Öktem, Uğur Sadioğlu), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- Aksakoğlu, Ece (2007). Yerel Kalkınmada Katılımcı Projeler; Çanakkale Örnek Alan Değerlendirmesi İstanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aktakas, Başak Gül (2006). Bölgesel/Yerel Kalkınma, Bölgesel Gelişme İçin Bir Model. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana
- Aksu, Ceren (2011). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre. *Güney Ege Kalkınma Ajansı*
- Akgül, Urungu (2010). Sürdürülebilir Kalkınma: Uygulamalı Antropolojinin Eylem Alanı, *Anakara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*,24, ss.137
- Alüftekin, Nilay (2007). Yerel Düzeyde Ekonomik Kalkınmada Tarımsal Ürün İşleyen KOBİ’lerin Rolü: Karaman İli Araştırması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Albayrak, Neslihan (2009). Avrupa Kültür Başkentliği ve Sürdürülebilir Kültür Odaklı Yenileme Deneyimleri Kapsamında 2010 İstanbul Avrupa Kültür Başkentliği Değerlendirmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss.49
- Alagözoğlu, Aslı (2010). Türkiye’deki Entegre Kırsal Kalkınma Projelerinin Sosyal Kalkınma Boyutu: Erzurum Entegre Kırsal Kalkınma Projesi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Arıcıoğlu, Ebru (2011). İktisat Teorisinde Unutulmuş Bir Kavram: “Mekân”. *Ekonoik Yaklaşım*, 22(81), ss.17-44
- Ayazlı, İsmail Ercüment; BATUK, Fatmagül; DEMİR, Hülya (2011). Kentsel Yayılma Simülasyon Modelleri ve Hüresel Otomat. TMMOB Harita ve Kadastro

Mühendisleri Odası 13. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, (Ankara-Türkiye,18-22 Nisan 2011)

- Aytekin, Solmaz (2003). Yerel Ekonomik Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Kayseri Örneği, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Berber, Metin; Çelepçi, Ebru (2005). Türk Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yeni Arayışlar: Kalkınma Ajansları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, *Karadeniz Bölgesel Kalkınma Sempozyumu Bildiriler Kitabı*,(Trabzon-Türkiye,13-14 Ekim 2005), ss.151
- Can, Yeşim; Karataş, Aslı (2007). Yerel Ekonomiler de Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, ss.251-261
- Ceylan, Hasan Hüseyin (2010). Yerel Kalkınma ve Rekabet Aracı Olarak Şehir Planlamasında Yatırımcıların Yatırım Destinasyon Tercih Yapılarının Belirlenmesi ve Uşak Tekstil Sektöründe Bir Uygulama. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Afyon.
- Cesur, Müftügil Sabite (2013). Yerel Düzeyde Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Gelişimi Ve Türkiye’de Yerel Gündem 21 Programı Sonrası Çevresel Sürdürülebilirlik Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,ss.47
- Çarkçı, Akif(2007). Yerel Kalkınmada KOBİ’lerin Rolü, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, ss.45
- Çatalbaş, Nazım (2007). Üniversite- Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi?, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, ss.90-101
- Çerçi, Ayşegül (2013). Destinasyon Ve Yavaş Şehir Seferihisar’ın Destinasyon Marka İmajı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Çetin, Murat (2005), Endojen Bölgesel Kalkınmaya Farklı Bir Bakış. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, ss.1-14

- Çetin, Murat (a.)(2007). Bölgesel Üretim Sistemleri: Endojen Kalkınma Odaklı Bir Değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(4), ss.270-283
- Çetin, Murat (b.)(2007). Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), ss.156-157
- Çıtak, Şerife Özgün (2016).Sakin Şehirler Hızlı Turistler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), ss.2696
- Çoban, Samet (2016). Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları ve İstihdam Üzerine Etkileri. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Darıcı, Bülent (2007). Yerel Kalkınma’da Küresel Yaklaşımlar ve Türkiye’nin Konumu, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı,s.219
- Demircan, Şeyhmus (2014). İnanç Turizminin Yerel Kalkınmadaki Önemi: Midyat Örneği. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla
- Durusu Çiftci, Dilek (2015). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Bir Genişletilmiş Solow Büyüme Modeli Denemesi ve Ampirik Uygulama. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Denizli
- Doğru, Bülent; Karaaslan, İbrahim (2012). Kalkınma Ajansları Ve Bölgesel Kalkınma. IV. Yerel Ekonomiler Kongresi, (Gümüşhane-Türkiye, 24-26 Mayıs 2012),ss.201
- Doğan, Bahar Burtan (2011). Kalkınma İktisadının XX. Yüzyıldaki Gelişim Süreci, İktisat Politikalarına Etkisi ve Son On Yıllık Konjonktürün Disiplinin Geleceğine Olası Etkileri, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), ss.58-59
- Ecerel Özelçi, Tanyel, Özmen Altinkaya, Canan (2009). Beypazarı’nda Turizm Gelişimi Ve Yerel Ekonomik Kalkınma, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), ss.49
- Ercan, Elif (2014). İktisat Okullarında Yöntem Farklılıkları: Keynesyen Ekol İle Monetarist Ekol’ün 1929 Krizi Yönüyle Karşılaştırılması. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya

- Erkan, Hüsnü (2003). Toplumsal Sorunlara Entegre Sistemler Yaklaşımı (TOPSES) Bağlamında Sürdürülebilir Yenilikçi Bölgesel ve Kentsel Gelişme. Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu. Pamukkale-Denizli, 112 Eylül 2003, ss.147-159
- Erim, Neşe; TÜRK, Armağan (2005). Finansal Gelişme ve İktisadi Büyüme. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, ss.41
- Eroğlu, H. Tuba (2010). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, ss.44-55
- Erdoğan, Özcan (2004). Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Türkiye Örneği ve Bir Model Geliştirme Önerisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, ss.28
- Eryılmaz, Tuba (2011). Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı Ver Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Eryılmaz, Bilal; Tuncer, Aziz (2013). Avrupa Birliği Sürecinde Bölgesel Kalkınma Politikaları: Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye Uygulaması, *Akademik İncelemeler Dergisi*,(8)1, ss.173
- Gündüz, Ali Yılmaz (2006). *Bölgesel Kalkınma Politikası*. Ankara: Ekin Kitapevi
- Gül, İlknur; Solmaz, Fulya (2017). Sürdürülebilir Kent ve Çevre Yönetimi Üzerine Yazılar. *Küresel Kentlerin Yönetiminde Kalkınma Ajanslarının Rolü: İstanbul Örneği*,(Ed.: Uğur Ömürgönülşen, M.Kemal Öktem, Uğur Sadioğlu), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- Göymen, Korel (2004). Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler, Konferans Bildirileri, İstanbul Politikalar Merkezi, Sabancı Üniversitesi,ss.5-6
- Göymen, Korel (2010). Türkiye’de Özel Girişimin Yerel Kalkınmaya Katkısının Sağlanması. (Ed. Korel Göymen), *Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, İstanbul: Boyut Yayınları.
- Hoşkara, Y.Mim Ercan (2007). Ülkesel Koşullara Uygun Sürdürülebilir Yapım İçin Stratejik Yönetim Modeli. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

- Işık, Nihat; Baysal, Duygu; Ceylan, Onur (2010). Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Bir Politika Aracı Olarak Kalkınma Ajansları. *Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 3(2), ss.1-18
- İçen, Ahmet (2012). Türkiye’deki Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Kırsal Kalkınmadaki Rolü: İzmir Kalkınma Ajansı Örneği. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yalova
- İpek, Selçuk; Öksüz, Mehmet (2016). Yerel Kalkınma Açısından Girişimcilik ve Ticaret Becerisi: GMKA Kapsamında Bir Analiz. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(1), ss.123-145
- Kılıç, Ercan (2016). Küreselleşme Sürecinde Yerel Ekonomik Kalkınma: Gaziantep Örneği. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (2)1, ss.7
- Kanberoğlu, Zafer (2008). KOBİ’lerin Bölgesel Kalkınma Üzerine Etkileri: Van İli Üzerine Bir Uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir
- Karapınar, Kayanur (2010). Türkiye’de Yerel Kalkınma Modeli Olarak Mikrofinans Sistemi: Bursa Örneği, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010, Çanakkale, ss.4-6.
- Karakaş Özü, Nazan (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37), ss.151-179
- Kaya, Erol(2005). *Yerel Kalkınma Yönetimi: Kent Yönteminde yeni Yaklaşım*. İstanbul: Sistem Multimedia Yayınları.
- Kaya, Zekayi(2009). Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler 4.Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri 1. *Ulusal Bölgesel ve Kırsal Kalkınmada Yerel Yönetimlerin Rolü*, (Der.Kamil Ufuk Bilgin, Aslı Akay, Kıvılcım Ertan), Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
- Keskin, Enes Battal (2010). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, 2010, Kütahya.

- Koç, Özgür Emre (2018). İçsel Büyüme/Teknoloji Yoğun Büyüme Modelleri Kapsamında Türkiye’de Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Yönelik Vergi Uygulamaları, *Yönetim ve Ekonomi*, 25(2), ss.478-499
- Oktay, Ercan; Solak, Sevcin Güleç; Sürmeli, İpek (2017). Sürdürülebilir Kent ve Çevre Yönetimi Üzerine Yazılar I. *Sürdürülebilir Çevre ve Kalkınma Ajanslarının Rolü: Mevlana Kalkınma Ajansı Örneği*, (Ed: Uğur Ömürgönlüşen, M.Kemal Öktem, Uğur Sadioğlu), Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- Övün, Barış (2007). “Bir Politika Transferi Örneği: Kalkınma Ajansları, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:62,Sayı:3, ss.234-255.
- Öğüt, Kaan (2003). İçsel (Endojen) Büyüme Kuramları. *Aydınlanma 1923 Dergisi*, ss.44
- Öğüt, Kaan(2003). İçsel(Endojen) Büyüme Kuramı Çerçevesinde Azgelişmiş Ülkelerin Küresel Sisteme Entegrasyonu ve Büyüme. *Aydınlanma 1923 Dergisi*, 44, ss.37-46
- Örki, Armağan (2016). Ekonomik Kalkınma da Kooperatiflerin Öneminin Örneklerle Değerlendirilmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2),ss.13-22
- Öz, Celil (2007). Yönetişim, Bölgesel Kalkınma ve Kalkınma Ajansları: Çukurova Kalkınma Ajansı Uygulaması. 2. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu, İzmir, 25-26 Ekim 2007, ss.1-5
- Özbek, Zerrin (2008). KOBİ’lerin Türk Ekonomisine Etkileri. *Uluslar arası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, (31), ss.49-57
- Özışık, Fethi Ufuk (2012). Küreselleşme-Yerelleşme Sürecinde Kentsel Yönetişim: Kalkınma Ajansları ve İzmir Örneği. *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 5(4). ss.129-145
- Özpınar, Şansel; Demir, Öznur; Keskin, Sabiha (2011).Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi,3(2),ss.138
- Özkan, Hatice; Kırdas Koç, Evren; Koç, Taylan (2012). Yoksulluk Sorununu Görmeyen Bir Kalkınma Modeli Olarak Yönetişimci Kalkınma: Adana Örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(4), ss.91

- Öztürk, Ayşegül (2011). Yerel Kalkınmanın Yeni Aktörü Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Örneği. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya
- Özer, Yunus Emre (2008) Küresel Rekabet-Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye, *Review of Social, Economic & Business Studies*, 9(10), ss.389-408
- Özer, Yunus Emre (2009). Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Yapılanması ve İşlevselliği: İzmir ve Çukurova Örnekleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir
- Özdemir, Dicle (2018). Kırsal Kalkınma Politikalarında Yönetişimin Değişen Rolü: Merkez Tabanlı Kalkınmadan Yerel Kalkınmaya Geçiş (Der. Doç. Dr. Tuğba UÇMA UYSAL, Prof. Dr. Ganite KURT), *Disiplinler arası Bakış Açısı ile Yönetişim*, Gazi Kitapevi
- Özdemir, Süleyman; Ersöz, Halis Yunus; Sarıoğlu, Halil (2007). Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (0)53, ss.173-230
- Pektaş, Ethem Kadri (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), ss.8
- Pektaş, Erkan (2014). Bölgesel Kalkınma Özelinde Girişimciliğin Ekonomik Kalkınma Sürecindeki Rolü. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(7), ss.472-486
- Rençber, Ömer Faruk; Oktay, Fuat; Kazan, Halim (2010). Yerel Üretimlerin Bölgesel Kalkınmaya Etkileri: Örnek Bir Uygulama, International Davras Congress, Isparta-Türkiye, 29-30 Mayıs 2009, ss.630-643.
- Rogerson, C.M.,(2001). Local Economic Development: A Review Assessment Of Its Current Status In South Africa, *Urban Studies*, ss.2-3
- Sarıhan, Zekeriya; Çakır, Erkan; Özcan, Nazlı (2012). Yerel İktisadi Kalkınma Bağlamında Kalkınma Ajanslarının Rolü. IV. Yerel Ekonomiler Kongresi, (Gümüşhane-Türkiye, 24-26 Mayıs 2012), ss.208
- Sırım, Veli (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak “Sakin Şehir” Hareketi Ve Türkiye’nin Potansiyeli. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*,1(4), ss.129

- Sevinç, Haktan (2011). Bölgesel Kalkınma Sorunsalı: Türkiye’de Uygulanan Bölgesel Kalkınma Politikaları, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2),ss.44-45
- Sezer, Özcan (2007). Küresel Konferanslar ve Çevre Sorunları: Çevre Kalkınma ve Etik Açısından Eleştirel Bir Değerlendirme, *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, (Ankara 10-15 Eylül 2007),ss.769
- Şahin, Levent (2007).Türkiye İşgücü Piyasasının Yapısal Özellikleri ve İşsizlik Sorunu. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*,(53),ss.543-575.
- Şahin, İsmail (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Bir Değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 2(1), ss.60-61
- Şahinkaya, Serdar (2010). Bir Yerel Kalkınma Modeli: Cittaslow ve Seferihisar Üzerine Değerlendirmeler,(<https://docplayer.biz.tr/1454265-I-cittaslow-nedir-dr-serdar-sahinkaya.html>)(13.04.2018).
- Şimşek, Muammer; Kadılar, Cem (2010). Türkiye’de Beşeri Sermaye, İhracat ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Nedensellik Analizi. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11(1), ss.115-140
- Şentürk, Ferhat (2015).Türkiye’de İşgücü Piyasası ve İstihdamın Yapısı.*Sosyal Güvençe Dergisi*,7, ss.113-143.
- Taban, Sami (2008). İktisadi Büyüme Kavram ve Modeller. Ankara: Nobel Yayın.
- Timuçin, Deniz (2010). Türkiye’de Kobi’lerin Rekabet Gücü ve Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kümelenmenin Etkisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul
- Turan, Seyida (2007). Bölgesel Kalkınma Ajansları Dünyadaki Uygulamalar ve Türkiye Modeli. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya
- Tutar, Filiz; Demiral, Mehmet (2007). Yerel Ekonomilerin Yerel Aktörleri: Bölgesel Kalkınma Ajansları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(1), ss.66-67
- Turan, Şenol (2014). Küreselleşen Dünyada Sürdürülebilir Kalkınmanın Önemi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon

- Türko, Esra Sena; Kadiroğlu, Ahmet (2016). Yerel Ekonomik Kalkınma Ve İhracat: Erzurum İlinde Bir Uygulama. 2.Uluslararası Kafkasya- Orta Asya Dış Ticaret Ve Lojistik Kongresi, Erzurum-Türkiye, 20-22 Ekim 2016, ss.351-372
- Tüyoğlu, Şevket; Karalı, Burak (2004). İnsani Kalkınma Endeksi ve Türkiye İçin Değerlendirmesi, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, ss.69
- Tıraş, H.Hayrettin (2012). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), ss.62.
- Topçuoğlu, Abdullah (2016). Bölgesel İktisatta Mekânın Önemi Üzerine Bir Değerlendirme: Yeni Ekonomik Coğrafya Yaklaşımı. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,(4),ss.104
- Topkaya, Özgür (2015). Yerel Kalkınma Stratejilerinin İstihdamı Arttırma ve Kayıtdışı İstihdamı Azaltmadaki Rolü. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(4), ss.645-658
- Tolunay, Ahmet; Akyol, Ayhan (2006). Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(2), ss.116-127
- Toktaş, Yılmaz; Sarıkaya, Tuba (2012). Türkiye’deki Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Kalkınma Ajanslarının Rolü. IV. Yerel Ekonomiler Kongresi, (Gümüşhane-Türkiye, 24-26 Mayıs 2012), ss.178
- Toy, Süleyman; Gündüz, Ozan (2016). Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı Türkiye Tecrübesi: Başarılar ve Başarısızlıklar. *Iğdır Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), ss.121-134
- Turgut, Sırma; Çaçtaş Ceylan, Eda (2010). Bir Yerel Deneyiminin Ardından... . İstanbul: Alfa Yayınları
- Uysal, Ayhan (2003). Sürdürülebilir Kalkınma: Genel Bakış, Tübitak-TTGV, Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Platformu, Temiz Üretim, Temiz Ürün, Çevre Dostu Teknolojiler Çalışma Grubu, Ulaştırma Sektörü Raporu.
- Urhan, Vahide Feyza (2008). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*, Sayı:70, ss.86

- Ünal, Çiğdem (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36), ss.16
- Ün, Emre; Tutar, Filiz; Tutar, Erdinç (2012). Ekonomik Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü: Türkiye Örneği. International Conference on Eurasian Economies. Almaty-Kazakhstan, 11-13 Ekim 2012, ss.345-350
- Üstün Topal, Tuğba; Korkut, Aslı; Kiper, Tuğba (2016).Yerel Kimliğin Kent İle Buluşması: Cittaslow-Yavaş Şehirler, *İdil Dergisi*, 5(25), ss.1422
- Yavuzçehre, Pınar; Donat, Onur (2017). *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, ss.302
- Yalçın, Alper; Yalçın, Sevda (2013). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi?. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), ss. 32-41
- Yıldırım, Arzu (2014). Yerellik İlkesi Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, (5) , ss.130-135.
- Yılmaz, Ali; Tuncer, Mehmet; Zorlu, Kuttusi (2016) .Yavaş Şehir (Sürdürülebilir Yerel Kalkınma) Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Güzelyurt,Aksaray. *Studies Of The Ottoman Domain*,6(10), ss.5
- Yenilmez, Füsün; Kılıç Esin (2018). Türkiye’de İşgücüne Katılım Oranı- İşsizlik Oranı İlişkisi: Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Dayalı Bir Analiz. *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 13(2), ss.55-76
- Zengin, Eyüp; Başkurt, Mustafa; Es, Muharrem (2014). Yerel Yönetimler Ve Yerel Kalkınma, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), ss.96-124

İnternet Kaynakları

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/csk/EK-3.pdf; (Erişim Tarihi: 07.11.2017)

<http://www.gap.gov.tr>(13.02.2018)

<http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/>(31.10.2017)

http://cevre.mf.duzce.edu.tr/Dokumanlar/cevre_mf/Dosyalar/S%C3%9CRD%C3%9CR%C3%9CLEB%C4%B0L%C4%B0R%20Kalk%C4%B1nma%20ve%20%C3%87evre.pdf

https://www.kongar.org/makaleler/mak_ka.php (20.04.2018)

<http://research.sabanciuniv.edu/1427/1/KorelGoymen.pdf>,[Eriřim,14.11.2017]

http://www.akademiktisat.net/calisma/iktisat_teor/romer_endojen.htm(EriřimTarihi:20.05.2018).

<http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/mudurnu-sakin-sehir-oldu-40765134>,(E.T:27.10.2018).

<http://www.cittaslow.org/> (12.11.2018)

<http://www.tgmp.net/tr/sayfa/mikrofinans-nedir--/127/1> (10.11.2018)

<https://koop.gtb.gov.tr/kooperatifler-hakkinda/kooperatif-nedir> (Erişim Tarihi:18.11.2018)

<http://www.mfa.gov.tr/yerel-gundem-21.tr.mfa> (Erişim Tarihi: 25.12.2018)

Diğer Kaynaklar

BÖLGESEL GELİŞME (2008). Özel İhtisas Komisyonu Raporu Dokuzuncu Kalkınma Planı. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu,

<http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27699>,(Erişim Tarihi:13.04.2018)

TMMOB (1996). Sürdürülebilir Kalkınma Sempozyumu,ss.1

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (2012). Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı 2012-2016. Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, Ankara

EK-1

Seferihisar Belediye Başkanı Sayın Tunç SOYER ile sakin şehir üzerine yapılan soru cevap kısmına aşağıda yer verilmiştir.

Soru: Sakin şehir hareketi 2009 senesinden sonra Seferihisar’da ne gibi değişiklikler meydana getirmiştir?

Cevap: Evet. Öncelik ile Seferihisar’ın bilinirliği önemli derecede arttı yani Seferihisar’ı bir İzmir’li bile bilmezken bütün Türkiye’ye ve Dünya’ya duyurduk. İkinci olarak Seferihisar’ın toplam değeri büyüdü. Bu durumu destekleyen birçok veri bulunmakta bunlar belediyenin bütçesi (2009’da 10 milyondan, 2018 de 100 milyona çıktı), arsaların, tarım arazilerinde ve turizm tesis alanlarında metre kare birim fiyatlarında ciddi artışlar yaşandı. Esnafın, tüccarın ticaret hacmi büyüdü. Özetle Seferihisar’ın çok net olarak bir bilinirliği ve değeri arttı.

Soru: Sakin şehir hareketi turizm sektöründe ne gibi etki yaratmaktadır?

Cevap: Bu dokuz yıl içerisinde turizm sektöründe çok ciddi hareketlenme oldu. Örneğin küçük ölçekli turizm ile tanıştı Seferihisar, daha önce hiç yoktu toplam 1.500 yatağı vardı bu da büyük tesis alanlarıydı. Şimdi 6.500 küsur yatağa çıktı, ama bu sadece büyük tesis alanları değil ev tipi pansiyonculuk. Küçük butik otelcilik olarak sektörün perspektifi değişmiştir. İlçemizde 30 kadar butik otel, pansiyon bulunmaktadır. Böylece turizmde de farklı bir kalkınma ve yol haritası izlenmeye başlanmıştır.

Soru: Sakin Şehir’i gelecekte nerede görüyorsunuz ve Sakin şehir’in bir kalkınma modeli olduğunu düşünüyor musunuz?

Cevap: Evet. Ben Türkiye’nin bir sakin şehir cenneti olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de bu Türkiye’nin bu modelle buluşması gereken çok sayıda kenti olduğunu ve bunun için yayılacağını düşünüyorum. Dünyanın en güçlü sakin şehir ülkesi olacağımızı düşünüyorum. Şu anda en çok sakin şehir’i bulunan 31 ülkede 4. sırada yer alıyoruz. İkinci önemli olarak bu çok sağlıklı bir kalkınma modeli, çünkü genel olarak sistemin bize dayattığı model bir obez büyümeyi doğuruyor yani obezite hastalıklı bir büyüme gibi büyüyüyoruz. Oysa sakin şehir ile büyüme organik bir büyüme yani doğaya saygılı insanın gerçekten doğasına uygun sağlıklı büyümesine imkan veren köklerine ve geleceğine sahip çıkan bir büyüme modelidir.

EK-2

**SAKİN ŞEHİR UYGULAMASININ YEREL EKONOMİK KALKINMA ÜZERİNE
ETKİSİ: SEFERİHİSAR ÖRNEĞİ**

Anket Formu

Sayın Katılımcı;

Ankette yer alan sorular Sakin Şehir Uygulaması'nın ekonomik kalkınma üzerine halkta var olan algısını belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar, bilimsel amaçlar doğrultusunda, gizlilik ilkelerine bağlı kalınarak değerlendirilecektir. Anketteki sorular dikkatlice okunması ve size en uygun seçeneğin işaretlemesi gerekmektedir. **Anketi doldurmada göstermiş olduğunuz sabır ve ilginize şimdiden teşekkür ederiz.**

Hasan Ali Can TABAK

Yüksek Lisans Öğrencisi

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		
Ankete Katılan Bireyin,	Cinsiyeti	Kadın () Erkek ()
	Yaş Dağılımı	18-30 () 31-50 () 51-66 ()
	Eğitim Durumu	İlkokul,Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek lisans, Doktora ()
	Seferihisar'da İkamet Etme Süreleri	2009 Öncesi () 2009 Sonrası ()
	Personel Durumu	İşçi () Memur () Esnaf () Kendi Hesabına Çalışan ()
	Çalıştığınız Sektör	Turizm () Ulaşım () Finans () Tarım () Genel Hizmet ()
	Sakin Şehir hareketinin bir parçası olan bir işyerinde çalışıyorum	Evet () Hayır ()

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
EKONOMİK KALKINMA ALGISI					
1) Sakin şehir hareketi yerel halkın gelir düzeyini arttırmaktadır.					
2) Sakin şehir hareketi Seferihisar'da turizm sektörüne canlanma getirmiştir.					
3) Seferihisar, sakin şehir'den sonra kent ekonomisi büyümüştür.					
4) Sakin Şehir ile birlikte üretim pazarları gelir getirici hale gelmiştir.					
5) Sakin Şehir, Seferihisar da üretimi artırıcı etkisi olmuştur					
6) Halkın kişisel gelirinde artış meydana gelmiştir.					
7) Seferihisar, Sakin Şehir'den sonra iş olanakları artmıştır.					
8) Sakin Şehir, Seferihisar'da istihdamı artırıcı etkisi olmuştur.					
9) Sakin Şehir'in işletme sayısını artırıcı etkisi olmuştur.					
10) Sakin Şehir ile birlikte organik tarım tesislerinin kurulması istihdamı arttırmıştır.					
11) Sakin Şehir hareketi KOBİ sayısını artırarak çok kişiye istihdam sağlamıştır.					
12) Sakin Şehir hareketi halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmıştır.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : TABAK, Hasan Ali Can
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 16/03/1994, Selçuk
Telefon : (506) 468 3022
E-mail : hactabak@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	2016
Lise	Selçuk A.T.L ve Meslek Lisesi	2012

Yabancı Dil

İngilizce